

**TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE BESTUUR, ECONOMIE EN MIDDELEN VAN PROVINCIALE
STATEN UTRECHT
d.d. 10 april 2024**

Aanwezigheid

Voorzitters: Mw. L. Veen, Dhr. D. Oude Wesselink

Namens het college van GS: Dhr. H. Oosters, Dhr. van Essen, Dhr. R. van Muilekom, Dhr. H. Bakker, Dhr. A. van Schie, Mw. M. Sterk.

Woordvoerders: Mw. O. de Man (VVD), Mw. M. van Elteren (GroenLinks), Dhr. I el Hamdaoui (GroenLinks), Mw. M de Widt (D66), Dhr. E. Kamp (D66), Dhr. J. Vogel (BBB), Mw. D. Ghijssels-Kerkhoff (BBB), Mw. A. van der Kolk (FVD), Dhr. F. van der Star (PVV), Dhr. D. Harris (SP), Dhr. H. Adriani (PvdA), Mw. W. de Boer-Leijnsma (PvdA), Dhr. S. de Jong (ChristenUnie), Mw. S. Kennedy-Doornbos (ChristenUnie), Mw. O. Butterman (PvdD), Mw. A. Blekxtoon (Volt), Dhr. R. van der Pouw-Kraan (CDA), Dhr. B. van den Dikkenberg (SGP), Mw. M. Hoek (50PLUS), Dhr. D. Gilissen (VVD), Dhr. V. Janssen (VVD), Dhr. S. Nagtegaal (UtrechtNu!), Mw. J. Matser (GroenLinks), Dhr. P. Overkleeft (D66), Mw. M. Welschen- van der Hoek (CDA), Dhr. E. Virginia (GroenLinks), Mw. J. van Gilse (VVD)

Van ambtelijke zijde aanwezig: Mw. B. Ferwerda (griffier); Dhr. R. van Paridon (commissiesecretaris).

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren. Dames en heren van harte welkom bij deze commissie Bestuur, Economie en Middelen. Van harte welkom aan iedereen hier in de commissiekamer of via Teams, aan de Statencommissieleden, gedeputeerden, medewerkers van de ambtelijke organisatie en de kijkers thuis ook van harte welkom. Ik wil graag beginnen met een aantal huishoudelijke mededelingen, waarop als aller, allereerste en als aller allerbelangrijkste wil ik de heer Gillissen van harte feliciteren met zijn verjaardag. Nog vele jaren. We zullen het zingen u besparen. Dan gaan we door met de huishoudelijke mededelingen. Als u het woord deelt, wilt u ... Dan verzoek ik de deelnemers in de zaal dit even via het handopsteken of even via de microfoon aan te geven. Deelnemers thuis, graag even het woord Vraag in de chat, geen handjes, want die kan ik niet goed zien. Dus alstublieft vanuit huis, graag even het woord Vraag in de chat. We werken met spreektijden. Iedere fractie krijgt vandaag 15 minuten spreektijd en GS 65. Zoals gebruikelijk maken de rondvragen interrupties onderdeel uit van de spreektijd. We hebben vandaag een hele volle agenda. Dat is u vast en zeker niet ontgaan. Dat moet volgens mij vanavond allemaal wel kunnen en passen. Daar ga ik u bij helpen, dus ik zal er heel goed opletten dat u beknopte vragen stelt, ook interrupties graag kort. Tot slot, ik ga vandaag wel echt streng zijn op technisch vragen. Ik heb daar eerder weleens wat over gezegd en dan vervolgens dat niet beleid, maar ik ga dat vandaag dus wel doen. Ik ga dus ook het college vriendelijk verzoeken om niet te reageren op technische vragen en als die echt, echt, echt beantwoord moeten worden, dan zal dat schriftelijk gedaan moeten worden. Dus ik zal daar heel streng op zijn. Dan heb ik geloot voor de alfabetische volgorde en de partij waar we vandaag mee gaan beginnen bij de Statenvoorstellen is de VVD. We hebben echt geloot. Dan tot slot bij de huishoudelijke mededelingen, u kent mij als een volgens mij vrij ... Een voorzitter die het gesprek met de commissie wil bevorderen. Maar ik heb dan wel ook een verzoek aan de commissie. We zien nu regelmatig bij de opwaarderingen dat er een verzoek wordt gedaan voor een gesprek met de commissie en niet altijd is helder waar dat gesprek

dan eigenlijk precies over moet gaan. Dus vanaf nu, vanaf de volgende, ik zal ... Deze agenda gaan we gewoon hanteren, maar graag het verzoek om vanaf de volgende commissie echt even helder aan te geven waar het gesprek met de commissie specifiek over moet gaan. We zullen ook uw opwaarderingen niet behandelen als u niet expliciet aangeeft, tenminste het gesprek met de commissie-deel dan, opwaardering zelf is prima. Maar het gesprek met de commissie-deel niet te handhaven als het niet helder is. Maar daar kunnen we natuurlijk ook u even bij helpen, mocht dat nodig zijn. Dat voor zover de huishoudelijke mededelingen.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: Dan ga ik naar het vaststellen van de agenda. Daar heeft u allemaal kennis van kunnen nemen. Dan stel ik die bij deze vast.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we naar de mededelingen. Dat zijn er best een heel aantal. Dus weer wederom omwille van de tijd kijk ik naar mijn rechterzijde en doe ik een verzoek tot korte en bondige mededelingen. Dan geef ik eerst het woord aan de heer Oosters, gaat uw gang.

Commissaris van de Koning Oosters: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, goedemiddag. Ik heb een tweetal mededelingen. Eén is dat vandaag in de publiciteit gekomen dat de gemeente Houten helaas aangifte heeft moeten doen wegens een ernstige bedreiging van de burgemeester. Ik wilde graag in het midden laten weten dat ik pal achter de burgemeester sta en dat ik vanuit mijn rol en mijn functie en ook vanuit provinciale organisatie hem terzijde sta in deze moeilijke tijd, dus dat wilde ik graag in uw midden delen. De tweede mededeling die ik heb, is dat aanstaande woensdag, volgende week woensdag 17 april, bent u uitgenodigd om om 19:30 uur 's avonds deel te nemen aan een informatiesessie over de Openbare Registratie Belangenvertegenwoordiging, een motie die door Volt is ingediend om daar met elkaar over in gesprek te gaan. Ik zou u van harte willen aanbevelen om in ieder geval als fracties allemaal vertegenwoordigd te zijn bij die informatiesessie, ook omdat wij de goede spreker voor die avond hebben. Dat is professor Brown die daar by far het meeste vanaf weet in Nederland en ook een aantal mensen van het ministerie van BZK aanwezig zullen zijn om u nader te informeren welke stappen het ministerie van BZK op de belangenvertegenwoordiging heeft genomen. Dus ik zou het van harte willen aanbevelen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Essen vanuit huis. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Goedemiddag allemaal. We hebben bij de vorige commissievergadering BEM het toen nog conceptbestuursprogramma van het IPO op tafel gehad. Heeft u mij de nodige zaken voor meegegeven? Die heb ik de dag daarna ook ingebracht in het IPO-bestuur. Er is u eerder deze week een memo gestuurd met het definitieve bestuursprogramma en ook de wijze, de veranderingen die in de IPO-bestuursvergadering nog hebben plaatsgevonden. Daarbij staat ook een sterretje aangegeven, als dat aspecten betreft die deels ook zijn gebaseerd op hetgeen dat u mij had meegegeven. Dus daar wilde ik u graag op attenderen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ik zit hier als afvaardiging van het IPO. Het leek mij en Noortje als AV-leden wel verstandig om jullie even bij te praten wat de komende vergadering op de agenda staat op 10 april. Het eerste punt dat gaat over de verlenging van het huurcontract BIJ12. De AV heeft in december 2023 ingestemd met de verlenging van het huurcontract voor BIJ12. Dat gaat dan om de begane grond aan de Leidseveer 2 in Utrecht. Er heeft een verkenning plaatsgevonden met de verhuurder over het behoud van de huidige gunstige omstandigheden na de huurperiode en over mogelijkheden tot

verbetering van de lopende voorwaarden. Hieruit is een voorstel gekomen. De huurcontracten voor de begane grond en de derde verdieping, daar zit het vergadercentrum, zullen gelijktijdig aflopen. Dat betekent een verlenging van zeven jaar in plaats van vijf jaar, te weten per 1 januari 2025 tot en met 31 december 2031. Bedingen van gunstige voorwaarden bij de ingang van de verlenging van het huurcontract, maximale indexerings, korting op de huur, btw-compensatie en verdere verduurzaming van het pand. De AV wordt gevraagd tot ... Het besluit tot verlenging huurcontract BIJ12 goed te keuren. Het tweede punt is een hele interessante. Dat gaat over de werving voor een nieuwe voorzitter. Het ... IPO-voorzitter, Jaap Smit, heeft zijn vertrek aangekondigd per 1 september 2024 en de AV heeft gevraagd betrokken te worden bij dat proces rondom de aanstelling van de nieuwe voorzitter. In de bestuursvergadering van 11 april, dat ... Er wordt besproken of het functieprofiel dat gebruikt gaat worden voor de werving van een nieuwe IPO-voorzitter en de leden van de AV ontvangen daarna het functieprofiel. Er is gevraagd aan ons of we daar op kunnen reflecteren, over vooral de rol en de betrokkenheid van de voorzitter met de AV. Zoals jullie weten, was dat af en toe wat ... Een beetje onwennig. Uiteindelijk vindt de benoeming van de nieuwe voorzitter plaats door de leden van de AV van het IPO. Dat was ook eigenlijk een hele korte toelichting. Mochten jullie iets willen meegeven, dan kan dat gewoon een-op-een. Hoeft niet hier staande de vergadering. Hoor ik dat graag en anders kan je het ook aan Noortje doorgeven. Dank je wel.

De heer Janssen: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Janssen, gaat uw gang.

De heer Janssen: Dank u wel. Naar aanleiding van de IPO-mededelingen had ik nog eigenlijk twee vragen. Ik denk aan mevrouw De Man of aan het college van de stand van zaken rondom de formatie van het kabinet, want ik zag dat het IPO ook aangeschoven is bij de formerende ... Of bij de formateurs. Hoe en op welke wijze worden de Staten daarin betrokken en op de hoogte gehouden, ook met het oog op de motie M24-51 die bij de programmabegroting is aangenomen. Het tweede geldt eigenlijk ook over de hele financiële stand van zaken. Zouden we daar ook over geïnformeerd kunnen worden, ook met het oog op onze eigen kadernota, maar ook omdat er uit de diverse circuits wat geruchten komen over deeltjes die gesloten worden tussen kabinet, IPO en VNG. Hoe worden de Staten daarin betrokken en hoe reageert het college van Utrecht op die aangelegenheden. Maar ik weet niet of dat via mevrouw De Man moet of dat het rechtstreeks het college is, voorzitter.

De voorzitter: Ik denk dat dit meer vragen zijn aan het college, als ik het zo beluister. Dus dan denk ik ... U had ook een vraag ... U had wel een vraag aan mevrouw De Man, de heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Dat hoop ik, dat ik aan het goede adres ben. Maar ik vroeg me af in hoeverre de AV betrokken is bij de uitvoeringsellende rondom de softwaredienstverlener van BIJ12 en de risico's die daarmee gelopen geworden. Is de AV daarbij betrokken en ... Of kan die daarbij betrokken worden?

De voorzitter: Dan vraag ik ... Geef ik eerst mevrouw De man het woord en dan daarna de heer Van Essen om te reageren op de vragen van de heer Janssen. Gaat uw gang, mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Heel kort. De AV gaat eigenlijk echt alleen over de begroting en over het vaststellen van de voorzitter. Voor de rest, alles wat ons wordt aangeboden om een mening, daar geven we een mening over, maar volgens de statuten gaan wij daar niet over. We kunnen het wel aankaarten in de AV, maar dat is net zoals dat u het zou aankaarten. Dus ik denk dat het advies is van ... Voor mij, speel dat liever even via ons IPO-bestuurslid.

De voorzitter: Moest ... Za ik dat meenemen naar de heer Van Essen? Ja. De heer Van Essen, of u dan ook de vraag van de heer Van den Dikkenberg wil beantwoorden. Gaat uw gang?

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Misschien eventjes langslow. Als het gaat om de formatie-inbreng, daarbij is natuurlijk het gezamenlijke stuk wat door de koepels is opgesteld, is het uitgangspunt voor het gesprek met de formatie en met de formateurs. Er is morgen weer een IPO-bestuursvergadering. Ik zal het daar ook even ter tafel brengen, dat er wens is om even ... Voor een terugkoppeling richting alle provincies van hetgeen daar gewisseld is. Dus dat zal ik op mij nemen. Hetzelfde dat ... Ik denk, hetzelfde onderwerp betreft ook die financiële stand van zaken van de decentrale overheden. Daar vinden gesprekken over plaats met de koepels. Op het moment dat dat inderdaad tot resultaten leidt, dan zullen we er ook voor zorgen dat u daarover geïnformeerd wordt. Daarbij is natuurlijk de motie die u daar ook heeft ... Over heeft ingediend uiteraard, staat ons op het netvlies. Dus daar ... Mocht daar in ieder geval over te melden zijn, dan zullen we u daar uiteraard meteen over informeren als daar ... Als dat tot afspraken leidt. Wat betreft die softwareleverancier van BIJ12, dat ... Daar zit ... Dat kan natuurlijk een technisch karakter hebben, dus ik zit even te denken wat verstandig is. Misschien is het handig als ik u toezeg dat we daarom misschien gewoon even een update over sturen wat daar speelt en wat daar op dit moment acties op zijn. Laat ik dat op die manier doen. Dat lijkt me de kortste knop.

De heer Janssen: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Janssen, kort.

De heer Janssen: Als ... Dank, mijnheer Van Essen, voor uw antwoord. Maar het kan wat mij betreft nog wel een tikkeltje smarter. Dus ik had graag ook willen horen dat we geïnformeerd zouden worden voordat afspraken definitief zijn, zodat we daar ook nog iets van ... Actief van kunnen vinden, en niet achteraf geconfronteerd worden. Als u dat zou kunnen toezeggen, of als de, via de voorzitter, dan graag.

De voorzitter: De heer Van Essen, kunt u dat toezeggen?

Gedeputeerde Van Essen: Dat wordt denk ik ingewikkeld om vooraf hier iets terug te leggen. Dat gaat simpelweg denk ik tijd ... Het kabinet ... Kijk, wat ... De kaders die u heeft meegegeven waarbinnen ... Waaronder die motie, dat is uiteindelijk natuurlijk hetgeen wat er ... Wat voor ons het uitgangspunt is. Maar ik denk, als ... Kijk, het kabinet neemt uiteindelijk een besluit. We toetsen bij de koepels of daar draagvlak is voor hetgeen zij op een gegeven moment qua besluit voornemens zijn. Wij zullen daar alleen vanuit Utrecht, onze positie zal zijn dat wij alleen vinden dat IPO daarmee in kan stemmen. Als dat een substantiële vooruitgang betekent voor de provincies, en daar is het uiteraard ook de positie van gemeentes, daar zijn we niet blind voor, dus daar zullen we ook naar kijken. Dus daar kunt u op vertrouwen. Maar in de tijdsplanning past het niet om hier eerst u te informeren, voordat het ... Dat gaat simpelweg in de tijd niet passen.

De voorzitter: Dan, dat is helder. Dat begrijp ik. Dan gaan we door met de mededelingen van gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Ik kan het even niet zo snel vinden. Dan doe ik het even uit mijn hoofd, denk ik.

De voorzitter: Ik kan ook eerst ...

Gedeputeerde Sterk: Misschien ...

De voorzitter: Dan ga ik eerst naar de heer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Voorzitter, ik heb drie mededelingen. Afgelopen week hebben de colleges van B&W en ook GS een brief ontvangen van onze commissaris, onze commissarisvoorzitter van de Provinciale Regietafel, dus als Rijksorgaan. De inhoud van die brief die heb ik gisteren naar u toegestuurd.

Dus een beetje kort dag. De inhoud van de brief is eigenlijk, we hebben een bestuursarrangement vanuit de Provinciale Regietafel opgesteld, ook samen met de VRU en de Utrechtse gemeenten en dat voorgelegd aan Justitie en Veiligheid en het COA. Dat hebben we eigenlijk ... Zijn we al heel lang mee bezig om dat onder de aandacht te brengen. Maar helaas heeft staatssecretaris van asiel en migratie ons laten weten geen mogelijkheid te zien om dat te ondersteunen. Het is in ieder geval zo dat ... Ik heb deze brief vervolgens weer vanuit GS naar PS gebracht. Dus ik hoop dat u er kennis van heeft genomen. Dat is punt één. Punt twee, dat gaat over de voedselbanken. In 2022 is er een motie M22-89 een amendement A22-37 aangenomen, Steun voor voedselbanken provincie Utrecht. Er is nu al een eerste start gemaakt met de beruchte voucherrekening voor elke voedselbank en vervolgens is de afgelopen tijd nadrukkelijk iets in gang gezet, hoe krijgen we het voor elkaar dat onze zeventien voedselbanken voorzien kunnen worden van verse groenten en vers fruit? Daar hebben wij iets voor in gang gezet en uiteindelijk is daar uit naar voren gekomen dat er een Groente & Fruitbrigade is. Wij hebben als provincie daar een zet in gegeven dat die dat kan opzetten. Die gaat weer contact leggen ook met de ondernemers, met de producenten van fruit en groenten. Vervolgens zullen onze voedselbanken gratis dat verse groente en fruit gaan krijgen. Echt een heel mooi construct, vind ik zelf, hoe het is opgezet en hoe ze dat nu gaan ... Op gaan pakken. Ook heel goed nieuws denk ik voor de mensen die bij de voedselbank komen om een pakket op te halen. Dan de derde mededeling. Eerder is u toegezegd om in deze vergadering een voorstel te hebben over de aanpak van de vakantieparken. Dat is ons niet gelukt. Helaas kunnen we het niet waarmaken. We zijn op dit moment nog volop bezig, we hebben met de complexiteit wel te maken met de diversiteit aan vakantieparken, om te kijken van, hoe komen we hier verder mee? Dat doen we met de gemeenten, dat doen we met de eigenaren van vakantieparken. Er zijn ook gebruikers op de vakantieparken. We willen tot een samenwerkingsagenda komen. Zoals het er nu uitziet, zal dat de tweede helft van dit jaar ... Dat we u dan daarover willen informeren. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien nog even goed voor de commissie, de brief bij de eerstgenoemde mededeling, die staat op de volgende BEM-agenda. Dus dan kunt u die eventueel opwaarderen of daar nog vragen over stellen. Even kijken, dan ga ik naar mevrouw Sterk, gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Die inmiddels de mededeling heeft gevonden gelukkig. Volgens mij heeft u daar allebei eigenlijk al over gehoord, maar ik wil het toch nog even uw onder aandacht brengen. Op 15 mei krijgen we hier een delegatie van Deense Statenleden van de Statencommissie, moet ik even kijken, Groene transitie, milieu en duurzaamheid. Die komen tussen 16:00 uur en 17:30 uur 's middags en die zullen door Has en mij verwelkomd worden. Wij zullen wat vertellen over wat wij in deze provincie doen op dat gebied. Er is ook gelegenheid om vragen te stellen. Jullie zijn van harte uitgenodigd om ook daarbij te zijn. Het is ook tevens een borrel. Dus wij hopen jullie daar te zien. Het gaat ook om tien Statenleden. Zou natuurlijk mooi zijn als wij ook een vertegenwoordiging uit onze eigen Staten daarbij zouden kunnen hebben. Dan de andere, en daar zit ook een borrel bij, kan ik u verzekeren, dat is het bezoek aan Brussel op 8 en 9 oktober. Er zijn al best wel wat mensen die zich daarvoor hebben aangemeld, maar ik breng het graag nog even onder uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel. Genoeg gelegenheden zo, denk ik. Dan nog twee korte mededelingen vanuit mij. De eerste is dat ik uw voorzitter zal zijn tot 21:00 uur, 21:30 uur. En dat mocht de Statenverga ... Mocht de Statenvergadering, mocht de commissievergadering langer duren dan dat, dan zal de heer Oude Wesselink mij overnemen. De bordjes doen het niet bij iedereen. Dus dat is misschien even, ik merkte net al dat ik mensen bij hun voornaam wilde aanspreken omdat dat dan toch een beetje van nature zo gaat, maar ... Dus mocht dat gebeuren, vergeeft u mij. Dat wil ik nog even gezegd hebben.

4. Ingekomen stukken BEM

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 4, de ingekomen stukken Daar heeft u kennis van kunnen nemen.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

De voorzitter: Agendapunt 5, de ingekomen stukken vanuit GS. Heeft u ook kennis van kunnen nemen.

6. Vaststellen verslagen commissie Bestuur, Economie en Middelen

De voorzitter: Agendapunt 6 is het vaststellen van het verslag van de vorige commissie. Daar hebben we verder geen opmerkingen over ontvangen, dus dat kunnen we bij deze vaststellen.

7. Termijnagenda BEM

De voorzitter: Dan de termijnagenda BEM. Daar heeft u ook kennis van kunnen nemen.

8. Strategische Lange-termijnagenda PS

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 8, de Strategische Lange-termijnagenda van PS. Daar gaan we vandaag wat langer bij stilstaan. Want in deze commissieronde wordt er in elke commissie een inventarisatie gedaan van welke onderwerpen op deze Strategische Lange-termijnagenda gezet moeten worden. Daar zal het presidium dan een ei over leggen. Het heeft de volgende achtergrond. Dat is namelijk naar aanleiding van de adviezen van de werkgroep van Stranddagen. Het is de bedoeling dat die Strategische Lange-termijnagenda gaat helpen om ons focus aan te brengen op onderwerpen die tijd en aandacht verdienen en dat we daarmee als PS meer grip krijgen op onze eigen agenda. We kunnen ook op basis van die strategische agenda betere afwegingen maken bij het inrichten van het BOB-model. Het is dus een vertrekpunt. Daarnaast kunt u natuurlijk alle onderwerpen aan de agenda toevoegen, aan de gewone agenda toevoegen, die u wil, zoals dat gebruikelijk is. Maar voor de Lange-termijnagenda, de Strategische Lange-termijnagenda, is het wel even belangrijk dat we de criteria hanteren van dat het maatschappelijke impact heeft, de politieke gevoeligheid, dat er middelen voor zijn, samenwerkingen met partners en de invloed van PS. Ik denk dat het ook heel erg belangrijk is dat we met elkaar kijken naar timing, dat we geen agenda... Onderwerpen op die Strategische Lange-termijnagenda zetten die volgende keer aan bod komen en daarna niet meer relevant zijn of pas over vier jaar aan bod komen, maar dat we echt kijken naar, wat zijn de komende vier jaar de grote onderwerpen van deze periode? Wat doen we deze commissieronde? Er wordt nu per commissie dus geïnventariseerd welke onderwerpen hier op deze agenda zouden kunnen komen. De bespreking daarvan doen we in één termijn. U kunt nu gewoon uw onderwerpen eigenlijk noemen. Die zullen wij inventariseren en daar zullen we mee ... Die zullen we meegeven aan het presidium. Die zullen vervolgens een voorstel doen aan de Staten. Dat kan natuurlijk ... Dat wordt gewoon een Statenvoorstel, dus dat gaat gewoon reguliere cyclus in zoals u dat gewend bent en daar kunt u dan gewoon ook op amenderen. Eventueel als u er niet ... Als u er wijzigingen op aan zou willen brengen. Ik denk dat dat volgens mij wel helder is, dus dan gaan we over op de bespreking. Dan begin ik bij de VVD. Wie mag ik het ... De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, van ons allebei een korte bijdrage, als het gaat over onderwerpen. Mijn duit in het spreekwoordelijke zakje zou het onderwerp, en helaas, zou ik daarbij willen zeggen, sluit het aan bij de mededeling van de commissaris, de integriteit en kwetsbaarheid... Of de integriteit van het openbaar bestuur zijn. Als provincie pakken we een rol, spelen we een rol, als het gaat over ook de aanpak van ondermijning, daar spelen we een duidelijke rol in. Gat het ook over de bestuurbaarheid van onze

provincie, dus dat onderwerp, de integriteit van het openbaar bestuur, zou wat de VVD betreft, in ieder geval wat mij betreft, een belangrijk onderwerp zijn om dat de komende tijd ook goed in de gaten houden.

De heer Gilissen: Dank u wel.

De heer Gilissen: Mag ik zelf punten maken of ... Oké.

De voorzitter: We hebben één woordvoerder per onderwerp. Helemaal goed. Fluister hem vooral in.

De heer Gilissen: Voorzitter, het tweede punt dat we hebben, is het verdienvermogen van onze provincie. Dat raakt ook de portefeuille economie. Dat zien we in de meest brede zin van het woord. Het gaat over brede welvaart, maar je moet geld eerst verdienen voordat je het kunt uitgeven en verdelen heeft te maken met werkgelegenheid. Er ligt ook een coalitieakkoord met een aantal ambities, raakt natuurlijk een breed aantal portefeuilles, maar dat vinden we ook een belangrijk onderwerp van de VVD. Het derde punt, voorzitter, is de financierbaarheid van de provinciale opgaves. Dat raakt aan de hele breedte ook. Het heeft te maken met het provinciefonds, het heeft te maken ook met de financieringsinstrumenten die we zelf als provincie hebben, de betaalbaarheid ook van die provinciale opgaves. Ook dat zouden we in ieder geval als suggestie willen doen om dat ook voor de komende tijd met ook een ambitieus coalitieakkoord, maar ook veel andere partijen die het belangrijk vinden om ook werk te maken van deze provincie, om met name de financiële kant ervan ook goed in de gaten te houden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar 50PLUS. Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Ik dacht dat u van grootte ... De grootste partij naar de kleinste zou gaan. Ik had me al ingesteld op als leest best, maar ... Wat 50PLUS heel belangrijk vindt, ik kan natuurlijk het hele verhaal wel doen vanuit ons verkiezingsprogramma, dat is natuurlijk openbaar vervoer en dat is natuurlijk wonen. Maar goed, eigenlijk zou ik willen pleiten voor openheid en transparantie naar de Staten toe. Maar ook meer ... We hebben toch vind ik, dat is mijn persoonlijke mening of de 50PLUS'ers, af en toe is ... Wordt de ... Komt de provincie toch wel een beetje log over in de ... In alle programma's die we hebben et cetera. Dan kan ... Dan kunnen sommige dingen gewoon niet omdat het nu eenmaal in een verordening staat. Soms zijn die verordeningen toch wel soms wel uit 2007 of 2008 of 2010. Dat is dan niet meer van deze tijd. Dat is door de tijd ingehaald, maar het is nog niet aangepast. Daar kan je soms tegenaan lopen. Ik ... De meeste ... De helft van onze Staten van nu weten dat niet, maar als ik even denk aan mijn motie van de bootlengte, dat is dan uit een verordening uit 2007 of 2008 en dat is niet bijgesteld naar de eigentijds ... Bijvoorbeeld recreatie is vijftien jaar geleden ...

De voorzitter: Concreet de punten voor op de lijst.

Mevrouw Hoek: Ik ben er bijna. Recreatie was vijftien jaar geleden toch echt anders als nu. Dan denk ik, daar moeten we in meegaan en mee ontwikkelen, zodat, als dan een of ander voorstel gaat komen van, kan dit of niet, nee, dat kan niet want toen hebben we dat vastgesteld en zo is het. Dan loop ... Dan zijn we niet meer bij de tijd. Ik zou ook nog wel even willen pleiten voor, ik heb het ook in mijn stukje geschreven, dat jullie allemaal hoop ik, denk ik, hebben gelezen, geef de gemeentes meer ruimtes.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, ik ga u even onderbreken, want het gaat over onze Strategische Lange-termijnagenda als PS.

Mevrouw Hoek: De lange termijn, ja.

De voorzitter: En dat gaat over wat wij als PS gaan doen. Dus ik denk dat het goed is om te focussen op de dingen die wij ... De onderwerpen die wij gaan oppakken met elkaar.

Mevrouw Hoek: Dat is nu juist wat ik zeg, lange termijn, dus niet de lange termijn terug maar naar de toekomst. Dus bijstellen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel. Dan ga ik naar de BBB. Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Misschien aansluitend op de VVD, want ik zag dat er een overpeinzing van mij opgenomen was als een soort technische vraag, maar bij het vraagstuk over openbaar bestuur, ondermijning et cetera zou ik misschien wel aanvullend ook een keer aandacht willen over hoe je politiekgevoelige onderwerpen ook hier met elkaar op een goede manier kan behandelen. Er zijn politieke verschillen, er zijn op politieke punten een verschil in inzicht en het is fijn als we dat ook meenemen in een dergelijk onderwerp, zou mijn voorstel zijn. Het tweede, sluit ik dan toch een beetje ook aan, namelijk, sorry, bij 50PLUS, de ... Sorry. De bestuu... Nee, maar de bestuurlijke verhouding tussen provincie en gemeenten, ook met oog en extra aandacht voor de financiële situatie aldaar, om daar eens wat uitgebreider stil bij te staan hoe dat in zijn werk gaat en hoe je een bepaalde autonomie bij die gemeentes laat, zeker als zij financieel steeds meer in de boeien komen te hangen. Dat was het van mijn kant.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar het CDA. De heer Van der Pouw-Kraan.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Wat ook duidelijk werd bij ... In de commissie M&M, zijn wij nog enigszins aan het stoeien met wat wij op deze agenda zouden willen zetten, ook in relatie tot de Strategische Collegeagenda. Maar ik kan me wel aansluiten bij de woorden van de VVD. Op provinciaal niveau is het aantal ambtsdragers dat ervaring heeft met agressie en geweld in de periode 2014-2022 gestegen van 25 naar 59 procent. Het ministerie van BZK is hier heel druk mee bezig door middel van het programma Weerbaar Bestuur. Ik weet dat de commissaris zich hier ook voor inzet, maar ik denk dat wij ook als Staten hier actiever in kunnen en moeten zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de ChristenUnie. Mevrouw Kennedy-Doornbos.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Voor ons is het een beetje de implementatie van de aanbevelingen die er nog zullen gaan komen en hopelijk vastgesteld gaan worden van de commissie Janssen, waaronder bijvoorbeeld het uitsplitsen van de beleidscyclus en de P&C-cyclus. Maar ik weet niet of dat een goed geschikt onderwerp is, maar het presidium moet dat maar bepalen.

De voorzitter: Dank u wel. D66, de heer Kamp.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Omwille van de genoemde onderwerpen hebben wij geen aanvullingen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie, mevrouw Van der Kolk.

Mevrouw Van der Kolk: Ik sluit me aan bij D66. Voor ons geldt hetzelfde.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Helaas, wat onderwerpen nog, dus dat ... Maar dat compenseert misschien weer. We hebben een aantal onderwerpen die we opgehaald hebben in de fractie als het gaat om de termijnagenda. Eerste is circulaire economie en de middellangetermijnstrategie Circulaire samenleving. Tweede is de rol en de kansen van de provincie als het gaat om fair practice, fair pay en de code Diversiteit en Inclusie binnen kunst- en cultuurbeleid. Er is behoefte om eigenlijk goed een keer met elkaar door te praten over ons regenboogbeleid. Wat betekent het nou precies om regenboogprovincie te zijn? Zijn er

mogelijkheden of kansen die we ... Die er liggen om ons als provincie in te zetten voor de acceptatie van transpersonen in verband met de toename van transhaat, gelinkt aan de Sociale Agenda. Islamofobie, antisemitisme en andere vormen van racisme, wat we eigenlijk ... Wat we daarin zowel binnen als buiten het provinciehuis kunnen betekenen, dit ook in samenhang met de Sociale Agenda. Dat waren ze.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Arbeid. Mijnheer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Variatie, denk ik, op het thema wat 50PLUS en de BBB noemden, dachten wij dat het goed zou zijn om keer uit te diepen de rolopvatting van de provincie, bijvoorbeeld als het gaat om de verhouding tot gemeentes. We doen nog weleens inhoudelijk het debat daar af met, dan gaan we op de stoel van de gemeente zitten. Maar hebben we daar allemaal hetzelfde beeld bij? Je kunt er ook nog wel keuzes in maken in hoe je daar meer of minder mee om wil gaan. Schuurt ook een beetje tegen de kerntakendiscussie aan, hoever maak je gebruik van je open huishouding als provincie dus. Dat als breder overkoepelend thema zouden wij willen aandragen.

De voorzitter: Dank u wel. De Partij voor de Dieren, mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Wat ons betreft staan er heel veel programma's met elkaar in verbinding. Immers ons gebrek aan ruimte, oftewel de populariteit van onze provincie, legt ons aan banden. Daarom willen we graag dat de sturingsparadigma's en de grondslagen van al die voorspelde groei ook eens kritisch tegen het licht worden gehouden. Immers aan de ene kant denk aan de OMU en de European Competitivenessindex zet het college in op het aantrekken van investeringen en bedrijvigheid, terwijl er aan de andere kant personeelstekorten zijn, woningtekorten en ook tekorten aan plek om natuur uit te breiden. Het streven naar een circulaire samenleving en meer groen in de provincie, terwijl we tegelijkertijd bedrijvigheid aantrekken. Al die aannames over groei zijn geen natuurwetten. Dat is beleid. Zoals we al vaker zeggen, we hebben in deze provincie alles. Goede bereikbaarheid, gezonde en goed opgeleide mensen die hier graag willen wonen en werken. Zet daar dan ook op in. Dan is inzet op een verdere groei met bijkomende luchtvervuiling, beslag op de ruimte en het schaarse wordende groen niet meer nodig. Als we de schaarse ruimte beter benutten en beter weten te verdelen, dan zijn er zo veel mogelijkheden om een gezonde, gelukkige en circulaire samenleving te worden. Kortom, houd de grondslagen van de voorspelde groei eens kritisch tegen het licht.

De voorzitter: Dank u wel. De PVV de heer Van der Star.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Een korte bijdrage van ons. We sluiten ons sowieso aan bij de punten van 50PLUS en de BBB. Verder zouden wij graag zien dat de woningbouwopgave en het toekomstperspectief landelijk gebied op de agenda komt. Tot zover.

De voorzitter: Ik ga er een klein beetje van uit dat die ook al in de andere commissies genoemd zijn. Maar helemaal goed. De SGP, de heer Van den Dikkenberg. Geen bijdrage. Helemaal goed. De SP, de heer Harris.

De heer Harris: Maak het ov gratis, verder geen inbreng.

De voorzitter: Oké. Ik denk dat dat ook bij M&M genoemd is. Dan ga ik naar UtrechtNu!, de heer Nagtegaal

De heer Nagtegaal: Ben ik als laatste? Dan wilde ik zeggen, save the best for last, maar dat is dus niet het geval. Ik heb eigenlijk twee punten. De VVD. Nee? De VVD die zei het eigenlijk al over de financiële stabiliteit, financiële weerbaarheid. Ik heb dat ook al genoemd in de FAC bij dit agendapunt, maar ik twijfelde toen een beetje van, hoort dat bij het FAC thuis of bij de BEM? Maar in het kader van dat het FAC zo meteen wordt ontmanteld in die zin, dacht ik dat het ook nog goed is om het hier even te noemen. Die tweede, het werd net ook al door BBB, 50PLUS en de Partij van de Arbeid genoemd, over die ... De rollen

eigenlijk van de provincie, de kerntaken et cetera. Ik wil u in herinnering brengen dat we natuurlijk vorig jaar motie M23-60 de Rollenparagraaf, die helaas door de Staten is verworpen, dat wij die hebben ingediend over dat bij elke Statenvoorstel een paragraaf van de rol van de provincie met betrekking tot andere gremia moest worden opgeschreven. Dat ... Daar is niks mee gedaan. Maar toch wil ik dat graag op een of andere manier op die Strategische Lange-termijnagenda hebben en noem het dan de kerntaken van de provincie en de rollen die we daarin hebben. Geef het een naampje. Dit waren ... Dit was mijn aanvulling hier.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Volt, tot slot. Sorry. Mevrouw Blekxtoon, gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Vanuit ... Er is al heel veel gezegd waar we ons grotendeels bij aan kunnen sluiten. Ik heb nog een toevoeging op wat de heer Gilissen zei over bestuur. Daar hoort wat ons betreft ook het wantrouwen van de burger bij. Hoe kun je dat meer wegnemen? Bijvoorbeeld door participatie. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we rond. Volgens mij is het allemaal genoteerd en dan gaan we hier als presidium dus een ei over leggen en dat komt bij u terug.

9. Rondvraag

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 9, de rondvraag. Die is niet ingediend, dus die kunnen we meteen weer afronden.

Ter bespreking

10. SB IBT Jaarverslag 2023 - Uitvoeringsagenda 2024

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 10, de Statenbrief IBT Jaarverslag van 2023 en de Uitvoeringsagenda van 2024. Dat is opgewaardeerd door de Partij voor de Dieren, BBB en Volt. Partij voor de Dieren en Volt hebben hierbij ook aangegeven met de commissie in gesprek te willen. Dus om meteen maar even daarbij woord te voegen, zou ik graag zien dat de Partij voor de Dieren en Volt in hun bijdrage even kort toelichten waar ze willen dat dat gesprek overgaat, zodat we dat dan goed met elkaar kunnen voeren. Dan begin ik met de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording ook van onze technische vragen. Waar we het meest overvielen, en wij niet alleen, een aantal andere partijen ook, zijn de VTH-taken die met voortdurende en oplopende druk op de ruimte, daar hebben we hem weer, en de ruimtelijke ordening en het milieu juist belangrijker worden. Onze angst is ook dat heel veel tijd en energie en geld in allerlei mooie systemen gaat gestoken worden. We zien dat er weer toetsing gaat plaatsvinden komend jaar van alle colleges van burgemeesters en wethouders, dat er een systeem ontwikkeld gaat worden. Dat vinden we allemaal een beetje op metaniveau, zullen we maar zeggen. Dus systemen op systemen en sys... Toetsingen op toetsingen. We weten dat dat natuurlijk een van de rollen is van de provincie, maar als het zo nijpend is en juist ook met de introductie van de nieuwe Omgevingswet en de omgevingsvisie, dan willen we graag zien dat er eigenlijk een faciliterende en stimulerende rol komt van de provincie. Want dat ... Daar zijn we immers ook voor. Namelijk op het gebied van kennisuitwisseling, bijscholingsmogelijkheden bijvoorbeeld voor de gemeentelijke boa's, zodat ze ook hun rol kunnen oppakken als het gaat over toezicht en handhaving op het gebied van vooral milieuaspecten. Dit om het ... Dus het werkelijke probleem op te pakken en niet op een soort metaniveau te blijven hangen. Dat is eigenlijk ook wat ik wilde weten van de collega's, of zij een dergelijke ... Ik noem nu een heel concreet voorbeeld, maar of ze ook meer praktische, faciliterend stimulerende rol van de provincie zien, in plaats

van nu alleen maar te constateren, die VTH-taken komen in het geding en we gaan daar nog eens extra op toetsen. Dat was de vraag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de BBB. Mevrouw, Ghijssels-Kerkhoff.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Als ... Dank, voorzitter. Als BBB maken wij ons toch ook wel zorgen over de door in het stuk zelf omschreven ravijnjaren van 2026 en verder. Je leest dat de financiële problematiek zich ophoopt en tegelijkertijd constateren we slechte scores op onder andere handhaving en vergunningverlening. Maar desondanks krijgen we dan uit de technische beantwoording het beeld dat het weliswaar zorgelijk is, maar niet dusdanig dat er ingegrepen moet worden of toezicht verder aangescherpt zou moeten worden. De vraag sluit in die zin aan ook bij Partij voor de Dieren, hoe moet wij hier nou mee omgaan? Is het ... Worden wij over een jaar dan weer geïnformeerd dat het een beetje erger is? De vraag is meer, hoe verhoudt zich de Staten tot dit wat wij constateren? Daarnaast een vrij praktische vraag, vraag aan GS of het toch te overwegen valt om te zorgen dat subsidies met betrekking ... En innovatie, klimaat mogelijk uitgebreid kan worden naar innovatie, klimaat en Sociale Agenda's. Misschien is dat een hele technische vraag, maar dan steek ik maar eens meteen in het water om te kijken of daar mogelijkheden toe liggen. Zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ik denk dat het al goed verwoord is door de voorgaande partijen. Ook wij maken ons erg... Ernstige zorgen over die tekorten die eraan zitten te komen. De vraag vanuit ons is inderdaad ook, is ook al genoemd, wat kunnen we daar nou aan doen? Wat zou er verbeterd kunnen worden daarin vanuit ons?

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even de commissie rond welke partijen hier eventueel het woord over zouden willen voeren. Ik zie de heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Kijk, ik vind het een beetje lastig wat ik nu wel en niet mag. Alleen ik heb eigenlijk verzuimd om een technische vraag te stellen. Dus ik ga die verzuimde technische vraag zodanig verpakken in een mooi verpakkingsmateriaal dat het een politieke vraag is. Dat is namelijk de vraag ...

De voorzitter: Als het maar kort is.

De heer Nagtegaal: Ja. Dat is eigenlijk een vraag aan het college. Dus sorry dat ik dan niet in gesprek ga met het ... Met de commissie. De vraag is, er wordt in de ... In het document wordt aangekondigd dat er een nieuw beleidskader wordt opgesteld voor de jaren 2025-2028. Is het college het met mij eens, en dat is dan de verholde technische vraag, dat dit dan ook een Statenvoorstel zou moeten zijn? Want dat kan ik nergens lezen. Wellicht is het dat al. Maar dat is dan een politieke vraag, dat eigenlijk een technische vraag is.

De voorzitter: U lokt mij wel uit, mijnheer Nagtegaal. Want ik heb aan het begin natuurlijk aangegeven dat ik geen technische vragen ga toestaan en dan gaat u hier openlijk toe zitten geven dat u een technische vraag gaat verpakken als een politieke vraag. Maar ik ga hem voor deze keer laten gaan.

De heer Nagtegaal: Ik ben nog steeds giftig van die zaal natuurlijk.

De voorzitter: Ik denk dat u eroverheen komt. We gaan naar het college. Sorry. De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, de collega-fracties hebben ook vragen gesteld over die VTH-taken en ook het ravijnjaar. Wat dat laatste betreft, hebben we ook eerder gevraagd, ook aan de gedeputeerde Bakker, om ons lopende het jaar te informeren. Er zijn ... De provincie heeft vanuit zijn financiële toezichttaken ook bij gemeenten aangedrongen eigenlijk om zoveel mogelijk scenario's te maken met het oog op de tekorten die in de toekomst gaan ontstaan. Dat vonden we een adequate toezegging. Dus we delen de zorgen ook van de fracties of wat dat betekent over de financierbaarheid van de gemeentelijke taken. Tegelijkertijd denken we dat we rond de zomer of net na de zomer een goed moment hebben om daar ook weer eens de temperatuur op te meten. Dat blijven we natuurlijk ook met veel aandacht volgen. Dan op de Partij voor de Dieren als het gaat met name over IBT-taken rondom VTH. Het is interbestuurlijk toezicht. Dus het is niet zo dat wij handhavingstaken van gemeenten overnemen. We stellen als interbestuurlijk toezichthouder vast of gemeenten in ieder geval adequaat opereren. Dat schuurt dan wel een beetje met, begrijp ik goed, de oproep van de Partij voor de Dieren om dan bijvoorbeeld maar gemeenten te gaan bijspijkeren als het gaat over die taken zelf. Dus als je het aan de VVD vraagt, kiezen wij voor de lijn, we stellen als IBT-houder vast dat er eventueel tekorten zijn, kunnen gemeenten daarop aanspreken. Maar uiteindelijk is iedereen ermee gediend als gemeenten ook hun eigen rol pakken, op basis ook van de IBT-verslagen. Dus een stap bijzetten en een been bijtrekken. Tot zover, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Butterman, een interruptie. Gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dat begrijp ik heel goed, mijnheer Gilissen. Maar ik zie hem al aankomen dat we dit nu constateren, volgend jaar weer, en dan ... Er is een nieuwe omgevingsvisie vol in kracht. Het lukt gemeenten niet, ze zitten nu al met de handen in het haar als het gaat over personeel. We zien dit steeds aankomen en dan is het wachten op dat zich, ik ga het niet eens durven verzinnen, maar dat zich incidenten voordoen waarvan we dachten, daar hadden we toch beter met toezicht en handhaving ... Hadden we daar beter op kunnen zitten. Ik vind dat we dan zo lijdzaam toekijken, terwijl er nu al signalen zijn dat we dat kunnen bijsturen. Dus ik denk ook niet dat het heel groots hoeft te zijn. Het kan heel erg om een soort verbindende stimulerende rol zijn van de provincie, maar om daar net iets creatiever mee om te gaan in plaats van aan de zijlijn te staan, handen omhoog en te constateren dat het verslechtert. Dat was de intentie, dus ...

De voorzitter: Mijnheer Gillissen. Korte reactie.

De heer Gilissen: Voorzitter. Laatste wat ik hier over zou willen zeggen, is dat ik pleit om aan de zijlijn lijdzaam toe te kijken hoe het misgaat, want ik deel de zorg die mevrouw Butterman heeft als het gaat over met name die nieuwe taken. Tegelijkertijd doen we dat niet. We sturen brieven naar die gemeentes waarin we vaststellen dat er verzuimen zijn of de dingen beter moeten. Dat is wat de VVD betreft de begaanbare weg. We attenderen gemeente erop vanuit onze IBT-taak op het feit dat er verzuimen zijn, vragen aan gemeenten in het uiterste geval om dat te herstellen en dat ook weer aan ons te rapporteren. Uit die systematiek zou de VVD in ieder geval niet weg willen komen, vooral dat we echt wel gebruiken, op die manier die IBT-taak vorm te geven.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu naar het college. De heer Oosters, gaat uw gang.

Commissaris van de Koning Oosters: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Er is ook iets over de IBT-taak Financiën gezegd. Dat zal collega Bakker doen. Volgens mij is het ook prima om daar ook met elkaar over te praten, want wat we hier signaleren in de rapportage is natuurlijk inderdaad zorgelijk. Want je hoopt dat het VTH-stelsel zo werkt op alle bestuurslagen dat het ook het doel dient en dat ernstige overtredingen kunnen worden voorkomen of in ieder geval tijdig kunnen worden gesignaleerd om herhaling te voorkomen. Maar de heer Gilissen trakteert, het is zijn verjaardag, ook wel een beetje deel van het antwoord dat ik u ook ga geven, dat we hier natuurlijk wel met gescheiden verantwoordelijkheden te

maken hebben, want de provincie houdt het interbestuurlijk toezicht op de taken van gemeenten en dat laat zich lastig vermengen met van, u doet het niet helemaal goed, laat ons maar even en dan gaat het beter. Daar is onze organisatie ook niet op ingericht, maar het zou ook dwars door het stelsel dat de wetgever heeft willen invoeren heenlopen. Dus die rollen die blijven we nadrukkelijk scheiden. Maar doen we dan niks? Nee, zeker, we doen wel wat. U kunt ook lezen dat die zorg die we met elkaar constateren in de rapportage er ons toe leidt dat we in het nieuwe IBT-beleidskader, dat zal worden opgesteld voor na deze periode, ook voornemens hebben om op het gebied van de kwaliteit het kwaliteitsonderzoek en de kwaliteitscriteria meer te gaan doen. Dat is meer dan toezicht op metaniveau. We helpen op onderdelen ook echt gemeenten om die taak op een goede manier in hun organisatie in te bedden. Dus ik zie dat zelf hoe onze medewerkers IBT ook zeker gemeenten op gang helpen en op weg helpen om het juiste daarin te doen. Niet de grenzen overigens gaande waarbij wij ons eigen werk gaan controleren, want dat zou inderdaad niet goed zijn. Maar ik vind het fijn dat u met elkaar daarover praat, omdat het ook een boodschap aan de gemeente kan zijn van u uit Provinciale Staten dat wij het zeer serieus nemen dat prioriteit aan deze taak wordt gegeven.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Butterman.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Kijk, dat laatste of het een na laatste wat u zei, dat is eigenlijk het punt dat we willen maken. Want ik zit totaal niet te sturen op dat wij taken van gemeenten moeten overnemen. Maar als we zien dat het niet lukt, dan vind ik het ook een rol van een toezichthoudende partij, wat wij dan in die zin zijn, om inderdaad te faciliteren. Dus ik ben blij om te horen, ik hoor het in een bijzin, dat u zegt van, dan helpen we wel gemeenten verder op gang. Daar zit hem volgens mij ... Dat is precies de crux die ik bedoel. Dat hoeven we maar een paar dagdelen te zijn. Ik bedoel, we hebben het over 26 gemeenten, dat we 26 gemeenten, dat we daar bij wijze van spreken de boa's bij elkaar zetten om net iets meer ... Net even net iets meer geëquipeerd en met vertrouwen die toezichtstaken te doen. Want als we dat nu al zien aankomen, dan kunnen we dat voor zijn. Dus precies dat is ... Wil ik aanmoedigen.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon. Een vervolgininterruptie.

Mevrouw Blekxtoon: Vervolgininterruptie inderdaad. Mijn vraag ging meer over, wat kunnen wij doen richting het Rijk, anders dan onze zorgen uitspreken?

De voorzitter: De heer Oosters, gaat uw gang.

Commissaris van de Koning Oosters: Dank u wel. In algemene zin ook daar het signaal afgeven dat als gemeenten onvoldoende in staat zijn om hun VTH-taak goed uit te voeren, we natuurlijk ook de Rijksoverheid mogen wijzen op de verantwoordelijkheid dat dat VTH-stelsel er niet voor niks is en dat het doelen nastreeft die ook Rijksdoelen zijn, bijvoorbeeld bij de waterkwaliteit, noem allemaal maar op. Dus het is altijd verstandig om dat signaal door te geven en dat wordt ook zeker gedaan. Het tweede wat we kunnen doen, maar daar kan misschien de gedeputeerde Bakker ook nog iets meer over zeggen, veel staat of valt natuurlijk of gemeenten voldoende middelen hebben om een organisatie op die wijze in te richten waar ook gegeven het takenpakket om gevraagd wordt. De financiële krapte, het ravijnjaar heeft twee dimensies in deze rapportage. Eén dat vanuit financieel toezicht we goed moeten kijken hoe dat zich zal gaan ontwikkelen. Maar aan de andere kant natuurlijk ook wel legt het bloot dat gemeenten echt de tering naar de nering moeten zetten. Dus wij kunnen natuurlijk makkelijk zeggen, u moet veel meer daaraan doen. Zeggen we ook. Maar tegelijkertijd past er ook wel enig begrip bij dat de gemeenten vooral op dit moment armoe aan het verdelen zijn op de dat vlak. Dus dat is ernstig. Dus een signaal ook naar politiek Den Haag dat er voldoende financiële ruimte voor gemeenten moet zijn. Dat ondersteun ik van harte. U doet zelf nog ook de suggestie om te kijken of we gemeentelijke boa's nog meer zouden kunnen inschakelen. Gemeentelijke boa's, behalve dat daar ook die capaciteitsvraag natuurlijk voor geldt, ook daar

zitten gemeenten eigenlijk te springen om meer middelen om meer boa's te kunnen aanstellen, werken de gemeentelijke boa's op basis van een wettelijke grondslag, wat hen bijvoorbeeld geen bevoegdheden in de sfeer van de ruimtelijke ordening geeft. Daar hebben we dan weer medewerkers BO en ruimtelijke ordening voor toezichthouders bij de gemeente. Dus dat zelfs is zo ingericht dat je niet onbeperkt ook allerlei VTH- taken bij de boa's kan neerleggen. Dat is een beperkt aantal taken, waar we eigenlijk ook van moeten constateren dat we met elkaar te weinig mensen hebben om daadwerkelijk recht te doen aan de opgaven die daar zijn. Ik denk dat ik de meeste vragen die voor mij waren heb beantwoord. Nee, behalve dan de een beetje ondeugende vraag voor mijnheer Nagtegaal. Althans, ondeugend naar u, voorzitter. Niet naar mij natuurlijk op de inhoud. Dat beleidskader is een verantwoordelijkheid van het college. Wij hebben de goede gewoonte in Utrecht om dat direct met u te delen en daar met u over in discussie te gaan. Dus u hebt alle gelegenheid het college ook aan te spreken op van, hoe zit dat precies en zou het niet meer zuss en niet meer zo kunnen zijn? Waar de wetgever nadrukkelijk bepaalt dat de bevoegdheid tot het houden van interbestuurlijk toezicht bij het college van GS ligt en daarom schrijft het college daar ook een beleidskader.

De voorzitter: De heer Nagtegaal, kort.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Vervolgvraag daarop, is dat vastgesteld in de Provinciewet?

De voorzitter: De heer Oosters, gaat uw gang.

Commissaris van de Koning Oosters: Dat zoeken we op. Rebelletje.

De voorzitter: Dat is wel heel technisch. Het is wel een beetje ... Nou ga je te ver.

De heer Nagtegaal: Laat ik hem ... Voorzitter, laat ik hem politiek maken. Ik ... Het valt me op, sinds dat ik Statenlid ben, ik kom een beetje vanuit gemeenteland, het valt me dat heel weinig dingen hier Statenvoorstellen zijn. Je ziet allerlei beleidskaders, documenten en allerlei visies. Dat is dan gewoon ter info. Kun je dan opwaarderen, kun je je scheet over laten en we gaan weer over tot de orde van de dag. Zoiets lijkt mij echt iets ideaal voor een Statenvoorstel. Dus ik wil heel graag regels wat ...

De voorzitter: De heer Nagtegaal, ik ga u even wel onderbreken, want dit is een andere discussie die nu niet rele... Die nu niet gaat over het onderwerp dat hier voorligt. Ik snap het punt wat ... Ik snap het punt dat u maakt.

De heer Nagtegaal: De wettelijke bronnen zijn van dat dit geen Statenvoorstel is.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, nou is het wel even ... Dit is wel even voldoende. U gaat een andere discussie aan en daar gaan we dus ook niet op reageren. Helemaal niet met het oog op de agenda. Dus ... We gaan door. We hebben een reactie gehad van het college, dus we gaan door naar agendapunt ... Sorry. Mijnheer Bakker. Mijnheer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Volgens mij waren er commissieleden die nog wat wilden weten op het gebied van financiën, voorzitter, dus die zal ik ook proberen te bedienen. De zorg wordt natuurlijk breed gedeeld. Ook hier, ik sluit me aan bij wat de commissaris daar net over heeft gezegd, zien we eigenlijk wel een klein spanningsveld af en toe natuurlijk ook ontstaan. Dus aan de ene kant onze rol als toezichthouder waar de wetgever ons gewoon taken heeft gegeven waar wij ons aan houden, moeten houden en ook willen houden op het gebied van financiën. Aan de andere kant zijn we natuurlijk ook een medeoverheid en zitten we ook ... Trekken we aan dezelfde kant van het touw. Aan de ene kant en uit onze toezichtrol is er heel veelvuldig ambtelijk maar ook bestuurlijk contact. We gaan weer een nieuwe ronde, bestuurlijke gespreksronde aan met alle wethouders Financiën. Volgende week hebben we een hele middag

georganiseerd over financiële decentrale zaken, waarin we ook met elkaar echt nader ingaan op vraagstukken die spelen, waarin we het zeker ook gaan hebben over het ravijnjaar en de effecten daarvan en wat meer vanuit onze rol als medeoverheid. Het feit dat we af en toe als provincie en ik als gedeputeerde ook die rol kan pakken, hebben wij in de brief die wij ook hebben gestuurd ook echt heel bewust laten zien, hoe tellen die tekorten op? Bijvoorbeeld EenVandaag heeft daar uitgebreid aandacht aan besteed. We hebben het in de gespreksronde met Kamerleden ... Brengen we het onder de aandacht. We proberen dus op die momenten dat dat ons lukt, en die zijn er veelvuldig, dit vraagstuk onder de aandacht te brengen. Maar, zeg ik dan toch ook maar even hier, veel zal afhangen ook van besluitvorming van een nieuw kabinet, waar nu een formatie over loopt, waarbij zekerheid en meer zekerheid hopelijk is voor ook zeker gemeenten. Dat even, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Toch nog wel een vraag. Als nou straks 26 gemeenten onder passief te zich staan in het ravijnjaar, kunt u dat zelf amen als gedeputeerde met de staf die u heeft?

De voorzitter: Mijnheer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dat is een gewetensvraag, voorzitter. Volgens mij maken wij daar in het document waar we het nu over hebben met elkaar ook wel gewag van dat dat iets is wat op onze radar staat. op het moment dat we daar wat meer zicht op gaan krijgen, hoe gaat het zich financieel ontwikkelen, maar ook hoe gaat het zich in die gesprekken met die gemeente ontwikkelen, dan zullen we daar ook wel zelf en ook in onze bemensing, want het zijn natuurlijk ook veel van hele goede IBT-krachten die wij hier in huis hebben, daar zal het meer van gaan vragen. Dus dat ... U snijdt met een glimlach wel een terecht zorgpunt aan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ronden we daar met dit onderwerp af.

11. SB Voortgangsrapportage IBT huisvesting vergunninghouders 2023-2

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 11, Statenbrief Voortgangsrapportage Interbestuurlijk Toezicht op de huisvesting vergunningshou... Vergunninghouders in 2023-2. Dat is opgewaardeerd door de VVD, PvdA en Volt. Volt geeft aan ook het gesprek met de commissie hierover te willen. Dus graag even bij uw inleiding aangeven waar het gesprek met de commissie specifiek over moet gaan. Dan geef ik als eerst het woord aan de VVD. De heer Janssen, gaat uw gang.

De heer Janssen: Dank u wel, mevrouw Veen, en dank aan het college allereerst voor de zeer uitgebreide en goede beantwoording van de gestelde vragen en opmerkingen. Daarbij valt wel op, en dat is meteen wel de inleiding op een punt dat ik wil maken, is dat er toch nog moeilijk grip is te krijgen op het hele vraagstuk van, wat krijgen we aan taakste... Wat krijgen gemeenten aan taakstelling en wat kunnen we dan ook concreet doen om daar een versnelling in te realiseren? Want dat die versnelling nodig is, komt iedere keer uit de cijfers wel naar boven. Het punt dat ik daarbij wil maken, is dat ik toch het college wil aanzetten om echt te kijken van ... Naar de maximale mogelijkheden om ook in wet... Of ook in provinciale regelgeving de ruimte te zoeken die er is en die er mogelijk nog gevonden kan worden, en gemeenten ook te helpen om die taakstelling in te vullen. Daarbij zijn we ook afhankelijk van wat er aan de kant van Den Haag gebeurt of niet gebeurt. Dat kwam ook pregnant naar voren en dat roept ook wel een beetje wrevel op in ieder geval bij ons, dat je ziet dat gemeente hun uiterste beentje voorzetten en dat het dan toch niet lukt. Dat is heel jammer om te lezen. Ik heb dan verder nog de vraag, want er staat in de beantwoording van het college, die zegt, het gaat om een verdelingsvraagstuk. Dat suggereert dat de woningen die voor statushouders beschikbaar komen niet voor andere doelgroepen beschikbaar komen. Maar ik heb het altijd zo begrepen dat deze taakstelling eigenlijk boven op de beoogde taakstelling die we sowieso al in ons

progra... Provinciaal Programma Wonen en Werken hebben, komt. Maar is nou ... De beantwoording van het college suggereert dat hij er binnenvalt. Dus graag daar een helder antwoord op. Want wat ons betreft, komt hij erbovenop en niet erin, als u begrijpt wat ik bedoel. Dan tot slot, die rap... De rapportagefrequentie. Dat roept bij ons wel ook wel enige ergernis op, het antwoord van het college. Want wij hebben gevraagd, rapporteer ons nu frequenter. Ik haak ook een beetje aan op het punt over wat we eerder over ... Omtrent IPO-stukken hebben gemaakt, als het gaat over de onderhandelingen. Wij zouden toch van dit ... Dit college willen oproepen om wat actiever te informeren en niet alleen te komen op het moment dat er iets al definitief is en vastgesteld, maar het ... Ook de Staten in staat te stellen om er iets van te vinden en nog informatie ter bijsturing te geven. Dus wat ons betreft, worden we tussentijds, hetzij geheim, hetzij met een voortgangsrapportage, maakt niet uit in wat voor vorm, of mondeling, toch even op de hoogte gehouden van hoe het nu gaat met het realiseren van deze taakstelling. Want ik zou niet hier over een jaar willen zitten om dan met elkaar te constateren dat er, weet ik veel, wat acht gemeenten onder toezicht staan en dat we zeggen, waarom horen we dat dan nu pas? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de partij ... Partij van de Arbeid. De heer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Dank voor de rapportage die natuurlijk niet vrolijk stemt. Nadat we eind vorig jaar alle gemeentes eigenlijk met heel veel inspanning weliswaar wel bij waren, lopen we nu al weer fors achter. Dat is niet alleen een cijfer op papier, maar dat zijn dus mensen, gezinnen die veel langer in een azc zitten dan nodig is en zitten te wachten om met hun leven te beginnen. Vervolgens zijn dat mensen op veldbedjes in sporthallen omdat die niet in Ter Apel terecht komen ... Kunnen omdat er geen plek in het azc zit en waar mensen in door kunnen stromen. Dus daar gaat echt wel veel ellende achter deze cijfers schuil. Voorzitter, ik weet dat er heel hard gewerkt wordt in dit huis en ook bij de veiligheidsregio om alle creativiteit uit de kast te trekken. Toch zou ik nog een keer de oproep willen doen, kunnen we niet op een andere manier gaan kijken? Voor jonge mensen is het tegenwoordig al heel gewoon om het friendscontracten contracten te gaan werken, om in ieder geval een eerste stap op de woningmarkt te kunnen doen. Doen we dat bij statushouders ook? Zijn er nog andere dingen die daarin mogelijk zijn. zodat die keten niet zo op slot blijft zitten? Tegelijkertijd, dat is een beetje een vergelijkbare vraag als die ik net aan de heer Bakker had, u voorspelt dat er gemeentes naar trede drie van de interventieladder gaan. Dat is nog maar één treetje voor het trede vier. Daar hebben we volgens mij helemaal geen ervaring mee, met de inzet daarvan. Dus kunt ... Kan de gedeputeerde iets zeggen over, kunnen we dat? Zijn we überhaupt in staat bestuurlijk en ook ambtelijk om treden vier en vijf en zes af te lopen als het nodig zou zijn?

De voorzitter: Dank u wel. Volt, mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Allereerst ook dank voor die uitgebreide beantwoording van de technisch vragen. Dat geeft goed inzicht. De situatie is heftig, zoals de heer Adriani net ook al zegt. We hebben natuurlijk gezien wat de provincie hier allemaal aan doet richting gemeenten, kansmakersteam enzovoorts. Maar vanuit Volt opnieuw de vraag juist hoe deze problematiek onder de aandacht wordt gebracht bij het Rijk. Ik bedoel deze vraag dus niet technisch, maar echt ook vanuit zorgen om de situatie. Verder geen vragen of opmerkingen. Wel benieuwd of andere commissieleden die zorgen ook delen.

De voorzitter: Dan kijk ik even de cirkel rond of ... Dan gaat het dus specifiek om de vraag of u de zorg van Volt deelt. Even kijken, even een kleine inventarisatie. We gaan gewoon even het cirkeltje rond, want ik zie veel handjes. Dus ik begin dan bij GroenLinks. De heer El Hamdaoui, gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Ik had stiekem gehoopt op meer tijd, maar ... Moet ik uit mijn hoofd doen. We delen de zorgen zeker wel. In mijn gevoel zie ik veel dat ... We worden meer door het Rijk belemmerd dan echt geholpen, heb ik het gevoel. Ik denk wel echt van dat de problematiek veel harder moeten worden

gebracht bij het Rijk. We hebben het hier over mensenlevens, we hebben het hier over mensen die hulp nodig hebben, we hebben hier over kwetsbare mensen. Die moeten zo snel mogelijk geholpen worden.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. We delen zeker de zorg, en eigenlijk vooral ook met het signaal over het koppelingstekort, dat er soms wel plekken zijn maar dat IND dan niet of niet tijdig in staat is om ervoor te zorgen dat die plekken ook benut worden. Dat is natuurlijk wel extra zorgelijk, schrijnend. Dus we zouden er op willen aandringen dat GS bij het Rijk er dan vooral op aandringt dat IND dat stuk van het werk beter doet. Want als die locaties er gewoon zijn, kunnen we natuurlijk eindeloze spreidingswetten blijven maken en van alles nog wat, maar ze moeten gewoon benut worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij delen die zorgen ook ten zeerste, met name ... Misschien een kort uitstapje. Ik werk zelf in de woningmarkt al 25 jaar en ik vrees dat we de opgaves die we met elkaar ambiëren niet gaan halen. Dat alles bij elkaar maakt dat ik en onze fractie ons daar grote zorgen over maakt over hoe dat op lange termijn gaat.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. We hebben inderdaad net als Volt ook de vraag van, er wordt net ook wel aangegeven dat er dus richting het Rijk steeds wordt gesproken et cetera. Er kwam net ook bij de mededelingen wel voorbij, wij doen voorstellen aan het Rijk, maar daar wordt dan toch niet echt iets mee gedaan. Dus wij zijn ook, los van, wat geven wij dan door aan het Rijk, ook heel benieuwd, wat komt daar dan terug? In welke gremia doen wij die uitingen? Maar wordt daar dan ook een beetje naar geluisterd? Kijk, in dit geval ook een beetje aansluitend bij de BBB, van, in hoeverre zijn de opgaven ook überhaupt haalbaar? Want de vragen van de VVD leverden ook een hele lijst van belemmeringen voor gemeenten op om überhaupt te kunnen voldoen. Er wordt nu ook soms een beetje het idee gebracht dat gemeenten niet willen voldoen, maar zij kunnen blijkbaar toch ook niet voldoen. Dus dan is wel de vraag, wat gaat het Rijk dan doen om te helpen bij de opgaven die zij oplegt?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Star, gaat uw gang.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. De migraties, de migrantenstroom blijft maar toenemen. Ter Apel kan het maar niet of nauwelijks bolwerken. Ook door de Spreidingswet valt er een grote druk op de provincies en gemeenten, zoals we allemaal weten, om de grote stroom asielzoekers op te kunnen vangen. Afhankelijk van hoe ...

De voorzitter: Mijnheer Van der Star, ik ga u even onderbreken, want het gaat specifiek over vergunninghouders en niet over asielzoekers bij het onderwerp. De specifieke vraag is of u de zorg die Volt zojuist geponeerd heeft deelt. Dus graag of u uw bijdrage daarop wil toespitsen.

De heer Van der Star: Ja. Bedankt, voorzitter, maar daar kom ik nog op.

De voorzitter: Het lijkt me goed als u dat alleen doet.

De heer Van der Star: Oké. Voorzitter, nu hebben we al een schrijnend woningtekort, lange wachttijden voor mensen die reeds ingeschreven staan en dan ook vergunninghouders die snel een woning nodig hebben om azc's te ontlasten. Die grote vraag naar woningen kunnen we gewoonweg niet in een redelijk korte termijn realiseren. De zogenaamde HAR-regeling vormt daar wel ... Voor een tijdelijke oplossing,

maar dan is onze vraag, hoe komt het financiële plaatje voor een betreffende gemeente eruit te zien wanneer een vergunninghouder die noodgedwongen een periode van langere tijd van de HAR gebruikmaakt, moet maken, langer dan zes maanden die voor rekening van het COA komt eruit komt te zien. Dit omdat er gewoonweg geen woning nog beschikbaar is. Diverse gemeenten zitten financieel al in een dieptepunt. Bovendien nemen de vergunninghouders die gebruikmaken van HAR-regeling plaatsen in van toeristen die eigenlijk in een betreffend hotel zouden verblijven of recreanten die van een recreatieaccommodatie gebruik zouden maken. Horeca en middenstand lopen daardoor ook inkomsten mis. We vinden dit geen goede economische ontwikkeling. Tevens hebben we de vraag dan ook, net zoals bij Volt aansluitend, om dit toch aan te kaarten bij het Rijk. Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. SP, heeft u behoefte aan het woord? Gaat uw gang.

De heer Harris: Dank. Wij delen zeker de zorgen. Maar wij hebben zelf heel weinig hoop dat er eigenlijk meer hulp zal komen vanuit het Rijk, gezien de recente verkiezingsuitslagen. Dus wij vinden het juist heel belangrijk dat de provincie zich meer gaat inzetten voor het huisvesten. Dus wij raden het college dan ook aan om meer out of the box te denken, met creatieve oplossingen te komen, ook samen te kijken met gemeentes bijvoorbeeld naar het ... Langdurig leegstand, om te kijken of daar oplossingen gevonden kunnen worden. Ook zou ik het college aanraden om meer rekening te houden met de impact van de constante nadruk op economische groei en het aanmoedigen van bedrijven om zich in Utrecht te vestigen. Dat heeft namelijk het effect dat heel veel Nederlanders en arbeidsmigranten naar Utrecht verhuizen, waardoor het woningtekort veel erger wordt. Expats die hebben onze hulp niet nodig, vergunninghouders wel.

De voorzitter: Graag bij het onderwerp blijven. Ik doe één keer een algemene oproep. Wie de schoen past, trekke hem aan. Maar alstublieft, een nadrukkelijke oproep om bij het onderwerp te blijven. PvdA. Mijnheer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Volgens mij zat het delen van de zorg al in onze eerste bijdrage.

De voorzitter: Excuus. Ik ging gewoon het rijtje af. Dus mevrouw Kennedy-Doornbos, gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Wij vinden het ook belangrijk, zoals Volt suggereert, om dit onder de aandacht te brengen van het Rijk. Ook zoals D66 zegt, het koppelingstekort. We vinden trouwens dat het kansenmakersteam uitstekend werk heeft geleverd en ook de gemeenten, die drie voorbeeldgemeenten die zijn genoemd, maar er zijn vast meer, die hele creatieve oplossingen hebben bedacht om toch nog statushouders te huisvesten, zijn heel goed bezig geweest. Dat wilden we alleen nog eventjes vermelden.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, geen behoefte aan het woord. CDA, de heer Van der Pouw-Kraan.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Wij delen de zorg zeker en sluiten ons verder aan bij de ChristenUnie.

De voorzitter: Dank u wel. SGP, de heer ... Geen behoefte aan het woord. 50PLUS. Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Alles heeft met alles te maken. We hebben gewoon een tekort aan woningen. Dan kan je wel tegen de gemeente zeggen, maar moet geplaatst worden. Ten eerste zijn er wachtlijsten en ten tweede, als we al in 2050 woning willen bouwen, dan duurt het drie jaar voordat de vergunning vrijkomt van de provincie. Dus dan kom ik weer even terug op wat ik in het begin heb gezegd,

wat ... Als agendapunt. Alles heeft met alles te maken. Natuurlijk hebben we zorg, ook 50PLUS heeft een zorg. De ouderen krijgen ook geen woning en de eigen kinderen krijgen geen woning en de statushouders, of wat zijn het, vergunninghouders krijgen geen woning. Niemand krijgt een woning. Dus de zorg is groot bij 50PLUS in allerlei opzichten en alle ... Al diegenen die een woning ... Graag een woning willen hebben, links- en rechtsom. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. We hebben het over de huisvesting van statushouders. Even kijken. De VVD is al geweest.

De heer Janssen: Ik wilde nog even op de ...

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Janssen: Ging op de vraag van Volt. Ja, ik ondersteun die zorg en ik heb daarbij wel de vraag aan het college of het ... De ergernis van mevrouw De Widt had ik ... Heb ik ook. Dat staat ook in de stukken. Zijn we ... Blijven we niet te lief en blijven we niet te bestuurlijk? Dus wanneer komt er nou eens een moment ... Dat is maar een indruk die ik heb. Dus met hoeveel stevigheid geven het signaal?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Nagtegaal, had u nog behoefte aan het woord? Nee. Dan gaan we naar de reactie van het college. De heer Van Muilekom, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel, voorzitter. Het onderwerp is IBT, het toezicht houden op de gemeenten, en de vragen die u stelt, die gaan vooral over van, hoe helpen we als provincie de gemeenten om deze taak zo goed mogelijk in te vullen? Dat is ... Dat zijn wel de twee petten die we op hebben. Zo concreet is het gewoon. Om even de stand van zaken even te hebben over de huisvesting van statushouders. Of van sta... Ja, van statushouders. Dat loopt en dat vergt echt continue aandacht. Dat is ook niet met één dingetje even dat het geregeld is. Het is ook niet zo dat ik denk van, we doen even nu iets en de komende jaren niet. Ik heb echt de indruk dat het iets is voor jaren, dat we moeten zorgen dat er voldoende gebouwd wordt, er woningen bijkomen en dat er maatregelen komen. Dat is één. Het tweede is, de vragen die ook de VVD in begin meteen stelde van, het is lastig om daar grip op te krijgen. We willen goed geïnformeerd worden. Het is zo dat we jaarlijks een rapportage maken. Ik wil best daar tweejaarlijks van maken, maar dit vergt ook zorgvuldigheid. Weet dat in de loop van zo'n halfjaar dat we heel goed volgen, dat kunnen we dagelijks volgen, hoeveel mensen er gehuisvest zijn. We weten ook hoeveel dat tekort is. Dat wordt gemonitord. Dat is niet alleen om te zeggen, u hebt tekort. Nee, maar ook van, tegen welke vragen loopt u op, welke ondersteuning hebt u nodig van het kansmakersteam, welke ondersteuning hebt u nodig van het programma Versnelling woningbouw? Als we de indruk hebben dat gemeenten meer kunnen doen, dan gaan we ook, al ... Zelfs als we nu in trede twee staan, dat ik ook al bestuurlijk actie neem. Dus het is niet zo dat we in een soort wachtstand zitten. Dat is één. Ik zou best kunnen als we die rapportage maken en de stand van zaken door willen geven, is het dat heel lastig om dat een aantal keren te doen in het halve jaar. Want wij maken die jaar... Halfjaarlijkse rapportage met zorgvuldigheid. Dat wordt ook goed afgestemd met de gemeenten, of de cijfers kloppen, wat er aan de hand is geweest, nareizigers die zijn achtergebleven. Je kunt allerlei dingen bedenken die een rol hebben gespeeld. Op het moment dat we die zaken hebben, dan ben ik best bereid om daar twee keer per jaar u over te informeren. Als ze in zijn algemeenheid tegen vraagstukken aan lopen, dat is misschien de vraag van de heer Janssen, van dat we continu tegen hetzelfde probleempunt aan lopen, dan denk ik van ... En wij kunnen daar als provincie wel of niet iets bij doen, dan vind ik dat wel goed om dat eens een keer aan de orde te stellen hier. Dat we zeggen van, moeten we hier iets mee? Dan merk je ook, wat wij doen, en dat hebben we het afgelopen jaar ook als college in gang gezet, daar waar het college bijvoorbeeld tegen locaties aan lopen waar ze iets willen doen, onder andere ook met versnelde huisvesting van statushouders, gebeurt steeds vaker in combi met huisvesting voor en plekken voor asielopvang,

statushouders en gewoon woningzoekenden, zie je steeds vaker, dat is ook ... Als er discussie is over locaties, daar hebben we de beruchte fast lane bedacht, dat we aan de voorkant zo snel mogelijk willen weten waar het vastloopt. De commissaris en ik, en ook collega Van Essen, gezamenlijk om tafel zitten om dan te kijken, wat kunnen we eraan doen om hier voortgang te creëren? Verder is het zo, dat gaat even over de stevigheid, over de discussie die we hebben met onze Rijkspartners. Weet dat we dat op verschillende manieren doen. We hebben, wat ik in het begin ben de mededelingen heb gezegd, een bod gedaan, het bestuursarrangement. De afgelopen tijd hebben we ook een paar keer gehad dat, daar waar het Rijk achterblijft, dat we ook een punt maken, soms ook in media zelfs, dat we vinden dat het Rijk iets moet doen. Dat heeft soms te maken met statushouders, soms ook met asielopvang en dat loopt soms door elkaar heen. Maar dat wil zeggen dat we nadrukkelijk, a, bij Justitie en Veiligheid aankloppen. Ook vanuit het IPO, dat doen we vaak als provincies gezamenlijk, ook het IND. Dat hebben we natuurlijk al het afgelopen halfjaar gehad. Daarnaast heb ik eens in de maand, twee maanden, ook overleg met BZK, ook weer vanuit IBT-rol, want ook BZK kijkt hoe de huisvesting is. Wat een lastige is, is ... Dat is, we hebben te maken met de halfjaarlijkse taakstelling die er is. We proberen wel zover mogelijk vooruit te kijken van, hoe hoog is die mijnheer Janssen? Dus het is niet zo dat we ... De gemeenten continu verrast worden. Wij zeggen altijd, gemeente, ga er maar voorlopig even van uit dat het minimaal dit is en het mogelijk zelfs meer. Dus het is niet iets wat even afgelopen is. Dan merk je ook in de huisvesting die er geweest is. Er zijn een aantal gemeenten geweest die hebben gezegd van, we hebben achterstand, we gaan versneld huisvesten. Op zich goed om een ... Even een inhaalactie te doen. Ik zeg altijd, werk continu aan die huisvesting en laat het niet oplopen, want dan krijg je hele grote achterstanden en die ook onoplosbaar lijken. Over de treden, de vraag ...

De voorzitter: Mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. U zat mooi te mijmeren. Ik had even een tussenvraag. Want inderdaad, de feedback die u nu gaf ... Geeft, die gaat steeds over van, we geven wel aan dat het lastig is en dat we hulp willen. Maar geeft u bijvoorbeeld ook aan, het is gewoon niet haalbaar? Is dat ook iets wat meegegeven wordt? Want u zegt wel in de media van, we willen uw bijdragen. Maar gemeenten krijgen het niet voor elkaar. Zoals 50PLUS ook aangaf, voor niemand is een woning, dus ook voor deze groep redden we het niet. Is dat ook onderdeel van wat u teruggeeft?

De voorzitter: Graag kort antwoord. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Zeker, voorzitter. Dat geven we zeker aan. Wat lastig is, ik zeg het gewoon heel eerlijk, wat heel lastig is, de instroom van mensen die hier een ... Als vluchteling binnenkomen en de mensen die uiteindelijk hier ook een verblijfsvergunning krijgen, daar gaan wij niet over als provincie. Dat is gewoon wel een taakstelling die we gewoon op ons bord krijgen. Wat we wel zien, is dat ook in onze provincie het zo is dat sommige gemeenten bijna altijd ongeveer bij zijn en sommige gemeenten die moet je iets meer achter de voddens aanzitten. Er was ook een vraag, ik weet niet meer van welke partij, die zei, welke voorbeelden zijn er nu? Wat wij ook doen, is, en ook via het kansmakersteam doen, goede voorbeelden die er zijn over doorstroomlocaties, de HAR-regeling kwam net voorbij, het stimuleren van flexwoningen, die vaststelling, zei ik al, ook met bouwprojecten die er zijn, om te kijken hoe we kunnen doen wat er is. Ik bes... We beseffen ook maar al te goed, dat hebben we ook in de rapportage gezegd, dat het niet gemakkelijk is voor die gemeenten. Dus het is niet zo dat we ... Maar als we het idee hebben, er kan meer dan dat nu gedaan worden, dan gaan we dat zeker in de toezichtrol wel nadrukkelijk aan de orde stellen.

De voorzitter: Mevrouw Hoek heeft een aanvullende vraag.

Mevrouw Hoek: Mijn vraag is, bent u zich bewust dat er verschillende soorten gemeenten zijn, groot en klein en dat de grootste ongeveer de groot... De hoofdstad van de provincie Utrecht, de stad Utrecht, 35.000 woningzoekenden heeft in de sociale sector, nauwelijks iets doet om dat op te lossen, maar dat die woningzoekenden wel alle woningen weghalen uit de omliggende gemeenten, vindt ... Namens Woningnet. Bent u zegt dat bewust? En dat daardoor een aantal gemeentes nog meer in de knel komen dan? En dat zo'n grote gemeente de Rijnenburgerpolder niet wil volbouwen?

De voorzitter: Mevrouw Hoek, even ...

Mevrouw Hoek: Wat is hierop uw antwoord?

De voorzitter: Ja, ik wil? Ik weet het niet. Voordat we ... Ik merk dat ik ... Ik snap dat dit onderwerp uitnodigt om het heel erg te gaan hebben over het woningbouwprobleem in de brede zin. Ik wil toch graag de commissie verzoeken om vooral toe te spitsen op het stukje vergunninghouders waar we het in de brief over hebben met elkaar, voordat we dit onderwerp heel breed trekken. Dat zou ik willen voorkomen. Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, u had een vraag.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik hoorde de heer Van Muilekom zeggen, goed voorbeeld. Ik weet even niet welke gemeente het was. Maar een van die gemeentes die heeft het opgelost en die kon waarschijnlijk niet anders door tijdelijk feitelijk alle vrijgekomen sociale huurwoningen te vergeven aan statushouders. Dat vind ik eigenlijk helemaal niet een goed voorbeeld. Nou is dat mijn eigen mening, maar hoe ziet u dit voorbeeld specifiek?

De voorzitter: De heer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dat is precies het punt. Ik vind dat eigenlijk ook niet zo goed, ook qua beeldvorming niet, naar de andere woningzoekenden. Dus daarom zeg ik altijd tegen gemeenten, voorkom dat je zo'n inhaalactie doet. Daar in de gemeente, ik ken de gemeente waar ik zelf woon, daar is het ook vier weken geloof ik gebeurd, vijf weken, ging het eigenlijk sneller dan dat ze dachten. Maar qua beeldvorming is dat ... Roept dat veel meer weerstand op dan dat je continu aandacht geeft aan die huisvesting. Laat het niet versloffen en ook statushouders zijn gewoon woningzoekenden zoals alle andere woningzoekenden. Wat ... Binnenkort krijgen wij zelfs nog een wettelijke taak erbij in het kader van de Wet regie op de volkshuisvesting en dan gaat het over de huisvesting van alle aandachtsgroepen. Dus er zijn ... Dat brede palet. Een van de belangrijkste onderdelen daarvan is dat elke gemeente bewust moet zijn in het kader van de fair share dat ze hun deelnemen om al die groepen die allemaal een beroep doen op hetzelfde type woningen, om daar aandacht aan te geven. Ik zit even te kijken, voorzitter. De actie die we landelijk doen. De vragen van ... Vanuit de SP over, weet ... Wij kijken naar elk pand dat er is. Dat is soms om ... Qua transformatiemogelijkheden naar woningen. Soms zijn er ook panden die weer voor asielopvang gebruikt kunnen worden. Ons kansmakersteam heeft regelmatig overleg met kansen die er voorbijkomen om te kijken wat er kan gebeuren om dat te doen. Dus dat is zeker in beeld. Over dat ... De vraag van de PVV over die recreatiewoningen, dat blijf ik even schuldig. Ik weet niet of ... Dat is bij hotels zo, als er gebruik wordt gemaakt van hotelaccommodatie of van recreatiewoningen of het dat dan betekent dat dat minder gaat opleveren. Dat weet ik eigenlijk eerlijk gezegd niet. Dus ... Of je kan het even navragen.

De voorzitter: Is mijns inziens ook een technische vraag, dus mag u schriftelijk afdoen.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dat is technisch, ja. Volgens mij zijn dat een beetje de contexten van de vragen die gesteld zijn, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon, tot slot.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Vanuit Volt ging het ons niet zozeer om de discussie die hier inderdaad ontstond over die huisvesting, maar het vorige onderwerp heeft hier juist mee te maken. Het gaat mij er om dat het Rijk het de gemeente steeds moeilijker maakt financieel. Vanuit Volt vinden wij het juist heel belangrijk om die personen op te vangen.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon, het is niet de bedoeling dat we een hele tweede termijn gaan verhandelen. Dus ... Ik dacht dat, het is een korte interruptie of een korte vraag nog.

Mevrouw Blekxtoon: Mijn vraag is opnieuw, wat kan GS doen om het Rijk aan te sporen de gemeenten beter te ondersteunen?

De voorzitter: De heer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik koppel die even aan de vraag die de heer Adriani gesteld heeft. Wij doen eigenlijk onze stinkende best, zeg ik maar eventjes, om te voorkomen dat de gemeenten van trede één, naar twee, naar trede drie ... Want naarmate je verder komt, kom je in een steeds prangendere situatie en ook in verhouding tot de gemeenten te staan. Want de verplichting ligt bij de gemeenten. Dus je wil zoveel mogelijk voorkomen. Ik merk dat wij onze formatie op het gebied van interbestuurlijk toezicht aan het uitbreiden zijn, dus wij zijn al aan het voorbereiden. Maar je wil niet in de situatie eigenlijk komen, zeg ik maar gewoon even heel eerlijk, dat je even zegt, wij gaan het wel even overnemen en we sturen de rekening naar de gemeente toe. Ik denk dat ... Dus we doen er alles aan op het gebied van monitoring om ze te helpen, het kansenmakersteam, soms ook ondersteuning te geven bij huisvesting. Dat gaat oer versnelling woningbouw, dat we ... Soms kunnen we menskracht toedienen, dat ze ... Het apparaat wat versterkt wordt op ... Om de gemeente te helpen om te doen. Dan weet ik nog steeds, het is een fikse opgave. Maar we moeten denk ik alles proberen uit de kast te halen wat mogelijk is. Dat is ook ons verhaal toe naar het Rijk. De provincie doen ... We doen ons best. Als provincie ondersteunen we ze ook, maar we hebben ook een toezichtsrol om te kijken hoe het loopt. Als wij denken dat ook het Rijk ook meer verwacht, dan zeggen we ook dat tegen het Rijk. Dus we proberen alles uit de kast te halen om te voorkomen dat ... Vooral dat je afzakt in die treden. Wat dat betreft, is dat een ... Iets wat we met zijn allen doen. Ik ben heel blij dat we in ieder geval het kansenmakersteam hebben dat ook gemeenten zo goed mogelijk hierbij ondersteunt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we daarbij dit onderwerp afgerond. Dan wil ik voorstellen om even te schorsen tot 17:00 uur en dan gaan we daarna verder met de strategie voor Europa.

12. SV Strategie voor Europese samenwerking en belangenbehartiging 2024-2034

De voorzitter: Dames en heren ... Dames en heren, ik wil graag iedereen verzoeken weer zijn of haar zetel in te nemen. Dan gaan we verder met de bespreking van het Statenvoorstel Strategie voor ... Ik ga ... Voor Europapa. Ik vind dat dan toch leuk. Samenwerking en belangenbehartiging voor 2024-2034. Even kijken, de Europastrategie beschrijft een Europees ... Ambities en kernactiviteiten waarmee we als provincie in de Europese Unie optimaal willen bijdragen aan de provinciale opgave. Dit wordt gedaan door te sturen op efficiënte samenwerking, effectieve belangenbehartiging en inzet op Europese zaken. Naast de Europastrategie treft u ter informatie tevens de Uitvoeringsagenda Europese zaken aan en de notitie EU aanknopingspunten in het Utrechts beleid. Dit zijn ... Deze zijn dus ter informatie. We spreken dit Statenvoorstel in twee termijnen. In de eerste termijn kunt u zo dadelijk het woord krijgen voor uw aandachtspunten, opmerkingen, vragen, suggesties et cetera. Laten we in de eerste termijn vooral proberen te focussen op opvatting en kijken of we dan in de tweede termijn ook het gesprek onderling kunnen faciliteren. Kijken hoe dat zal gaan. Dan begin ik bij de VVD. De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik keek vanochtend op kantoor, toen kwam ik deze tegen en ik dacht, wat leuk om die mee te nemen. Geen zorgen. Ik ga geen voorstel doen om een Europese vlag in deze zaal te plaatsen. Ik zal hem straks weer wegnemen, maar ik vond het wel leuk om deze dag wat luister bij te zetten. U gaf het in uw inleiding zelf ook al aan, Europa is meer dan alleen een Songfestival. Ik bezoek ook regelmatig mijn friends in France en neem ook regelmatig de benen naar Wenen, maar ik wil niet weg uit Nederland. Dus dat is ... Ik heb mijn paspoort gewoon thuis liggen, dus dat is het goede nieuws. Voorzitter, ik wil de gedeputeerde in eerste instantie bedanken voor de strategie, omdat het richting geeft en ook duidelijkheid geeft eigenlijk over de inzet de komende jaren en tegelijkertijd ook een paar zorgen die we bijdragen graag met haar, maar ook de andere leden van de commissie zouden willen delen. Die eerste zorg zit dan toch bij het stukje geld. Laat ik maar eerst zeggen dat in het Statenvoorstel heel duidelijk is aangegeven dat dit voorstel past in de bestaande financiële kaders, ook zoals opgenomen in het programma Bestuur, en tegelijkertijd, en dan verwijs ik ook even naar onze motie, maar ook de motie die nog PS aangenomen is vorig jaar over Europa dat werkt voor Utrecht, is de ambitie van deze Staten best wel hoog. Dat is namelijk dat we ook Europa vooral willen gebruiken om samen met andere overheden, met het midden- en kleinbedrijf, met onderwijsinstellingen, om te kijken hoe wij Europese middelen kunnen veiligstellen voor de provincie Utrecht en ook ten behoeve van onze provinciale doelen. Dat staat heel duidelijk ook in de strategie, dus dat is goed. Tegelijkertijd resteert dan de vraag aan de gedeputeerde, is dit het ambitieuze voorstel dat we aan het college hebben gevraagd over hoe we de komende jaren ook kunnen zorgen dat er meer Europees geld ook de kant van Utrecht opkomt? Ik twijfel daar toch nog enigszins over. Het zal ons een lief ding waard zijn, daar zit natuurlijk ook een financiële vraag achter, dat we het cluster Europa, die ook steller is van dit stuk, ook goed kunnen toerusten om die aanjagersrol binnen de provinciale organisatie ook echt goed te benutten. Ik heb hier geen pasklaar antwoord. Ik heb ook geen zak met geld. Tegelijkertijd ligt er bij ons wel, de VVD, de wens om daar extra energie op te gaan zetten. Dus mijn vraag zou ook zijn aan de gedeputeerde Van, deelt zij dat beeld, welke richtingen ziet zij ook om te komen tot meer en betere financiering ook van deze gezamenlijke inzet? Dat betekent ook iets voor GS. Dus laten we daar ook vandaag het debat vooral over voeren. Het tweede punt gaat over de ambitie die verwoord is in een viertal fases. Die viertal fases, daar zitten meetmomenten tussen. Het einddoel is uiteindelijk dat regionale Europese Expertisecentrum. Op zich denkt de VVD dat het een goede stap is en tegelijkertijd zijn we daar natuurlijk nog niet. Ook daar gaat weer de vraag achter schuil van, is dat haalbaar op basis van het beschikbare budget? Dat is geen technische vraag, voorzitter, maar een verwondering toch ook wel, waar mijn fractie ook wel wat zorgen over heeft. Daarmee zeggen we ook niet dat het einddoel wat ons betreft uit beeld raakt, maar we vinden wel dat we over een voorstel moeten spreken wat boter bij de vis voert. Tegelijkertijd vinden we het ook wel een klein beetje spannend. Dus mijn vraag ook aan de gedeputeerde zou zijn, we snappen de ambitie, we snappen ook heel goed dat het college zegt, we willen dit voor tien jaar vastleggen, ook als een punt op de horizon, en tegelijkertijd zouden wij het wel fijn vinden, dat is ook een vraag aan de collega's, om bijvoorbeeld tussen fase twee en fase drie, dat is daadwerkelijk ook het in gebruik nemen van het regio... Van het expertisecentrum, om ook een moment in te bouwen waarin Provinciale Staten weer in positie wordt gebracht en dat we ons daar kunnen uitspreken. Nogmaals, we delen het eindbeeld en tegelijkertijd, ook gezien de samenhang met de gevolgen voor de provinciale organisatie, vinden we het goed dat Provinciale Staten ook in positie komt. We zijn blij met deze strategie. Ik begon daar ook al mee. We denken goed dat het de energie richt en ik denk dat het ook goed is, en dat zou ik vandaag hier willen uitspreken, dat het ook een signaal is vanuit Provinciale Staten richting de provinciale organisatie. Gebruik Europa. Want na mij gaan woordvoerders komen die zullen zeggen over, beleid wordt bepaald in Europa als het gaat over landbouw, als het gaat over klimaat. Het zijn hele belangrijke onderwerpen, dus heel goed dat we nu ook langs deze lijn de inzet van de provincie richten door gewoon scherp in de gaten te houden wat er gebeurt en ook effectief te lobbyen voor de Utrechtse belangen. Voorzitter, ik zou zeggen, welkom in Europa, ik blijf hier tot ik doodga. Europapa, Europapa. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Toch enigszins teleurgesteld dat het dansje er niet bij zat, maar oké.

Mevrouw ...: Bij de borrel.

De voorzitter: Bij de borrel. Mevrouw Hoek, gaat uw gang, 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Europa. Het is net zoiets als een gemeente en een buurgemeente, een provincie en een buurprovincie, een buurland, een land en buurland. We hebben in heel veel opzichten in het klein en in het groot met elkaar te maken. Dus dan dien je ook daar afspraken over te maken. Waar 50PLUS zich wel eigenlijk zorgen over maakt, bijvoorbeeld in de lijn van aanbestedingen. Boven de 25.000 moet het Europees aanbesteed worden en dat duurt soms ontzettend lang. Dan kom je toch weer dat het eigenlijk bepaalde projecten dus vertraagt waardoor weer ... Dat is ... Dat moet niet wenselijk zijn. Als ik nog even denk aan de trajectcontrole van de Zuiderse ring, dat heeft jaren geduurd voordat het een keertje in orde was. Dus zo kan je dus ... Dan werkt het ... Die samenwerking werkt dan ook weer tegen. Dat vind ik wel als main punt dat ik wil zeggen. De Hollandse Waterlinie en de Amsterdamse Waterlinie die zijn op een gegeven moment een paar jaar geleden benoemd tot werelderfgoed. Maar dat heeft dan ook alweer gevolgen, dat je bepaalde gebieden daarin weer niet kan gebruiken voor woningbouw of voor iets anders. Dus ja en nee. Dus die ... Dat wisselende gevoel dat is wel een zorg voor laat ik zeggen 50PLUS. Onlangs is er 70 miljoen beschikbaar gesteld om het plassengebied Loosdrecht et cetera, om dat om te vormen van droog naar nat en weer opnieuw. En dan moet het weer droog worden, want dan komen er andere bloemetjes die daar gaan bloeien of plantjes of weet ik veel wat. 70 miljoen. Dan kan je ook wel denken van, is dat wel nodig? Natuur is natuur. En dan heb je ... Krijg je andere natuur terug, dus je krijgt er niet iets anders voor terug. Nee, natuur, natuur. Wij vinden, 50PLUS vindt, natuur is natuur. Dus soms is het heel goed. Infrastructuur, wegen is weer juist belangrijk dat het weer wel op elkaar is afgestemd. Dat wij ... Dat niet op een gegeven moment bij de grens, wat voorheen was, vroeger, als je van Nederland in België kwam, dan kwam je in een betonplatenweg en dan schudde je uit je auto. Dat is nu gelukkig gestroomlijnd. Dat is weer een voordeel van Europa.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal.

Mevrouw Hoek: Dus ...

De voorzitter: U wordt geïnterrupteerd, mevrouw Hoek, door de heer Nagtegaal. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Vraag aan 50PLUS, wat vindt 50PLUS eigenlijk van het Statenvoorstel? Gaat u voor- of tegenstemmen?

Mevrouw Hoek: Wisselend, voorzitter. Voorzitter, wisselend.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Een gemengd gevoel.

De voorzitter: U heeft uw microfoon uit.

Mevrouw Hoek: Sorry. Nog een keertje. voorzitter, een gemengd gevoel. Wel en niet. De ene keer komt het goed uit en de andere keer hebben we een minder goed gevoel. Dat zou altijd wel denk ik zo ...

De voorzitter: U krijgt een vervolgvraag van de heer Nagtegaal. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Kijk, hoe ik het heb gelezen, ik zit nu even in opwaardering nog te kijken, is dat het vooral een beetje een soort herhaling van de vorige strategie is. Ik vraag me ook af of 50PLUS met moties en amendementen komt om eventueel dingen aan te passen.

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Daar heb ik nog niet direct over nagedacht. Maar misschien, misschien. Of ik sluit me ergens mee aan, dat kan natuurlijk ook. Als u met een motie komt en ik denk, dat valt ook wel in onze strategie. Maar het kan ook andersom. Dat ... Daar kan ik nu nog geen opmerking over maken.

De voorzitter: Vervolgt u uw bijdrage.

Mevrouw Hoek: Wat ik nog wel wil zeggen, is, die 25.000 euro, dat is, die aanbestedingen, soms is het gewoon beter om een lokale ondernemer de opdracht te laten uitvoeren. Want het is ook belangrijk ... Dan dat je het Europees aanbesteedt en dat het op een andere manier uitbesteedt wordt. Dat is wel heel belangrijk dat je ook in je directe omgeving opdrachten verstrekt. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de BBB, mevrouw Ghijsels-Kerkhoff. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel. Wij als BBB vonden het best een lastig stuk om daar iets over te vinden. Ik ga dat proberen te duiden. De algemene opstelling van de BBB ten opzichte van Europa is dat wij zeker voor een samenwerkend Europa zijn, maar wel een waarbij we tegelijkertijd autonomie van een land ook behouden en gerespecteerd wordt. Wij onderstrepen het belang van samenwerking van open economieën, maar wij vrezen tegelijkertijd de groeiende wetgeving vanuit Europa. BBB staat voor besturing van onderop. Regionaal en nationaal, met aanzienlijke burgerparticipatie. Met dat in het achterhoofd stellen wij dat wij als fractie moeite hebben met het strategiestuk, omdat het enerzijds de terechte gewenste samenwerking, belangenbehartiging, lobbying en onderlinge verstandhouding richting Brussel omschrijft, maar anderzijds omdat er een politieke agenda doorheen sijpelt die wellicht wel de uwe, maar niet de onze is. Dat moet u begrijpen. Daarvoor zijn er verschillende politieke partijen. Wij hebben ons daarom ook verbaasd over de timing van dit voorstel, dat eind april voor de Staten ter goedkeuring wordt ingediend. Waarom nu, vragen wij ons af.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, mevrouw Ghijsels heeft het over een politieke agenda. Kan ze daar iets over toelichten, wat ze daar precies mee bedoelt? Want ik denk dat ik het snap, maar om het even voor de zekerheid ...

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Daar kom ik aan toe. Ik ga voorbeelden noemen.

De voorzitter: Gaa... U vervolgt.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Dus waarom nu, vroegen wij ons af. Voor ons is dan ook onduidelijk of wij ons middels het onderschrijven van dit document ons indirect ook verbinden aan een uitvoeringstaak Europese zaken die wij niet volledig onderschrijven. Nou kom ik aan met wat voorbeelden. Die zijn breed, maar specifiek wordt door de provincie bijvoorbeeld genoemd, verdere groene en digitale transitie in de landbouwsector. Het is ons gewoon niet duidelijk wat daar precies mee geïmpliceerd wordt. Of bijvoorbeeld nieuwe wetgeving rond biotech en bioproductie en de transitie van superlabs. Het zal wel. Wat wordt hier precies mee bedoeld en waarvoor tekenen we als we dit voorstel accorderen? Kortom, in onze beleving zijn er twee zaken in één document verwezen. De een ziet toe op hoe we ons als provincie strategisch moeten verhouden tot Brussel, en die onderschrijven wij, maar het andere ziet toe op een Europese strategie, het staat vol met dit soort onderwerpen van landbouwtransitie naar nieuwe

wetgeving, naar ambities. Ik heb een paar voorbeelden genoemd, maar ik denk dat het helder is dat de BBB daar niet een-op-een achterstaat.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen heeft een vervolgvraag. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank. Ik sluit ook zeker niet uit dat de VVD daar in elk geval achterstaat. Tegelijkertijd lees ik in dit stuk dat het vooral de bedoeling is om te zorgen dat we ... Europa is een aparte bestuurslaag, er is een Europees Parlement. Gaan we allemaal weer voor kiezen later dit jaar. Dus Europa is een feit, is een realiteit. Dan bereid ik me liever voor op de dingen die komen gaan, dan dat ik me laat verrassen. Dat lees ik in deze strategie. Dat is namelijk, dit zijn voorbeelden dat we zorgen dat wij niet alleen als provincie, maar ook als Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, in positie worden gebracht. Kan mevrouw Ghijssels tussen de voorbeelden door wel die ambitie lezen en kan ze die ook onderschrijven dat het vooral om onze informatiepositie gaat?

De voorzitter: Momentje. Als u uw microfoon aan laat staan als er een interruptie komt, dan loopt uw spreektijd door. Dus ik wil u daar even op wijzen. Dus ik weet niet of we deze ... Dit stukje ... Als de nul op de meter komt, dan zal ik u zo'n 40 seconden gunnen. Maar dat u daar even op let. Gaat uw gang. U kunt reageren.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Als antwoord, vanzelfsprekend onderschrijven wij sommige staken ... Zaken en moet je voldoende voorbereid zijn. Ik wilde ook eindigen als volgt. In onze beleving zijn er twee zaken in dit ... In één document verweven. De een ziet dus toe op hoe wij ons strategisch moeten verhouden tot Brussel, en dat gaat van subsidies, financiën, lobbying. Ja, daar is een strategie voor nodig. Maar tegelijkertijd is het ook een vraag aan GS. Er staan heel veel ambities en politieke zaken doorheen. Het is mij niet duidelijk als wij zeggen, wij zijn het eens met dit stuk, of wij niet voor al die punten die BBB breed, natuurlijk genuanceerd, daar wordt anders over gedacht. Dat is volgens mij ook geen schande.

De voorzitter: U heeft ...

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Daarvoor zijn er verschillende politieke partijen. Dat is mij niet duidelijk.

De voorzitter: De heer Gilissen heeft nog een laatste interruptie.

De heer Gilissen: Voorzitter, want ik ben het toch echt niet eens wat de BBB hier zegt, omdat ik namelijk geen enkele politieke doelstelling in het stuk lees, maar heel duidelijk ... Maar waar wel heel duidelijk een link wordt gelegd, is onze eigen provinciaal beleid, is gewoon de realiteit die Europese wetgeving heeft. Dus ik zie hetgeen wat mevrouw Ghijssels hier beschrijft, zie ik echt niet terug in het stuk. Tegelijkertijd zou het mij wel een lief ding waard zijn als de BBB in ieder geval aangeeft dat ze op dat signaleren maar ook het Europa gebruiken om onze eigen provinciale opgaves vorm te geven door middel van geld. Dat komt ook ten goede aan onze boeren, komt ook toe aan onze bewoners, dat dat in ieder geval wel expliciet wordt benoemd ondersteund vanuit de BBB.

De voorzitter: Voordat we ... Mevrouw Blekxtoon had ook nog een interruptie. Dan kunnen we die ... Dan kunt u die in één keer beantwoorden. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Meer een vraag ook. Want zoals ik het lees, zijn het ook gewoon richtlijnen waar we aan moeten voldoen. Dus het is niet zozeer wat we hier willen. We moeten dit gewoon gaan uitvoeren vanuit Europa.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Dat is net ook waar BBB, het moeten, het steeds meer in beton zaken als wetgever als feitelijkheden om onze oren krijgen, af en toe ook moeite mee heeft. Daar ... Dat ... Daar zijn we ook open over. Tegelijkertijd hoor ik zeggen, het zijn alleen maar wettelijke kaders die meegegeven worden. Ik denk dat ik het hier even bij moet laten. Kijk, wij lezen een aantal ambities. Ik noemde net wat voorbeelden die mijns inziens geen wettelijke kaders gaan, maar die zaken en ambities insinueren waarvan ik denk, waar gaat het over en waar zet de BBB dan dadelijk zijn handtekening over? Daarmee niet zeggend dat we het met niks eens zijn. Nogmaals, wij onderschrijven dat er op allerlei en tal van wijzen samengewerkt moet worden en dat er een strategie moet zijn. Maar ik denk dat ik het ...

De voorzitter: Ik zie de gedeputeerde ook instemmend knikken, dus het komt ongetwijfeld nog terug. Het CDA. Even kijken, de heer Van der Pouw-Kraan, gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Voorzitter, het is vanuit mijn positie als EP-kandidaat heel aantrekkelijk om een verhaal af te steken over de christendemocratische geest in Europa. Maar ik zal me hierover inhouden, alhoewel ik bijna zeker weet dat gedeputeerde Sterk het leuk zou vinden en het met me eens zou zijn. Een waardevol Europa voor de provincie en een waardevolle provincie voor Europa, dat is de boodschap die ik uit deze nieuwe Europastrategie opmaak. Er liggen kansen voor de provincie in Europa, want bijvoorbeeld tijdens de doorlooperperiode van de vorige strategie is er ruim 925 miljoen euro uit Europa gekomen ten behoeve van de bedrijvigheid, werkgelegenheid en ontwikkeling van onze provincie. Het volgende is niet met de VVD afgesproken, voorzitter. Maar ik had ... Ook ik had een linkje naar Joost Klein in mijn tekst. Want de provincie heeft dus regelmatig, heb je een eurootje, please, gezegd, en met succes. Dank en compliment hiervoor. Dat er een wens is om de inzet in Brussel te vergroten, snappen en steunen wij. Laten we vooral zoveel mogelijk kansen pakken die voor ons in Europa liggen. Het CDA is blij dat Europastrategie zich hoofdzakelijk richt op het proces, niet op specifieke thema's, want dit alles zorgt dat hij altijd inzetbaar is voor de periode dat hij geldig is. Wel kunnen wij ons vinden in het door de VVD tussenmoment waarin de Staten in positie gebracht kunnen worden. Maar ook door middel van de uitvoeringsagenda kan PS natuurlijk ieder jaar input blijven leveren. Daar zijn wij blij mee, voorzitter. We zouden het dan ook zonde vinden als het thema Europa na behandeling van deze Europastrategie weer voor een lange periode van onze agenda zou verdwijnen. Wij zijn blij met de uitnodiging voor de bijeenkomst met de Deense Statenleden. Niet alleen voor de borrel overigens. Ik wil daarom graag aan de gedeputeerde vragen of zij deze positieve trend wil doorzetten en of het mogelijk is dat wij met enige regelmaat, of als er iets interessants speelt, op de hoogte gehouden kunnen worden over het thema Europa en haar wisselwerking met de provincie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de ChristenUnie. De heer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik ... Mijn bijdrage, dat kan een beetje worden opgevat als haarpunt splijten. Dan wil ik niet verwijzen naar mijn eigen haarpunten, maar naar de inhoud van de werksessie die we samen hebben gehad over deze strategie. Ik kijk terug op een zeer inventieve werksessie. Iets voordat we die werksessie hadden, kregen we ook al de presentatie toegezonden waarin ook inderdaad gesproken werd van de verschillende toekomstscenario's. Dat zorgde bij mij tijdens de sessie voor wat verwarring, want toen waren de scenario's op mijn scherm opeens veranderd in de vier fasen van eigenlijk één toekomstscenario. Toen ik daar in die sessie naar vroeg, gaf de gedeputeerde aan dat, term fases past eigenlijk beter bij de ambities die er zijn. Dan ben ik toch wel benieuwd wiens ambities dat dan precies zijn. Want in fase twee, dat voorheen scenario één genoemd werd, daar staat in dat dat al tegemoetkomt aan de bestuurlijke ambities en aan de wensen van de organisatie. Dus ik vroeg me wel af bij de totstandkoming van deze strategie voor wie die laatste twee fases dan precies zijn waar die behoefte vandaan komt. Ik begreep inderdaad dat er per fase wordt geëvalueerd. Dat klinkt goed, dus ... Ik was daarbij wel benieuwd, kan dat dan betekenen dat er ook besloten wordt op een bepaald punt of dat de Staten zo in stelling worden gebracht dat we kunnen besluiten dat je bijvoorbeeld na fase twee of fase drie

zegt, we zijn er wel, dit is goed voor ons. Was ik ook wel benieuwd, dat is misschien iets te technisch, maar ik ga hem toch even proberen, als niet goed is, dan hoeft u hem niet te beantwoorden, maar hoe zien we dit als het gaat om het vergaren van de expertise voor dit expertisecentrum? Het is toch best een ingewikkelde arbeidsmarkt en het ziet er vrij ambitieus uit. Zien we voor ons dat dit haalbaar is? Voor de rest sluit ik me ook wel aan bij zorgen die de VVD heeft geuit. Ik vind het op zich verder mooie ambities, maar ik had deze vragen er nog bij. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar D66, mevrouw De Widt. Gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel, voorzitter. Voor D66, wij vinden het heel goed dat deze strategie nu voor ons ligt. We hebben er vertrouwen in dat de strategie, als die wordt vastgesteld, ons in staat zal stellen om het Utrechts geluid beter te laten horen in Brussel en om de samenwerking binnen Europa op te zoeken en om onze positie als Europese regio te versterken. We zijn ook enthousiast over de informerende en aanjagende rol van cluster Europa. We kunnen ons goed vinden in het geschetste tijdspad van de ontwikkeling daarvan. De tussenstap die VVD vraagt over het expertisecentrum, dat lijkt ons een heel goed idee. Een paar vragen en opmerkingen. Op pagina 9 staat dat keuze om over te gaan tot belangenbehartiging wordt gemaakt door GS, hierin geadviseerd door het cluster, cluster Europa, en de bedrijfs... Beleidsadviseurs. Het lijkt ons dat PS juist hier beleidsinhoudelijke sturing zouden kunnen geven of zouden moeten geven. Door ons niet in dit proces te betrekken, wordt het lastiger. Hoe kijkt het college hertegen aan? We overwegen om hier bij de behandeling van het Statenvoorstel een motie of amendement in te dienen. Dan, op verschillende plekken wordt er geschreven over een EU-leergang Werken met Europa. Is het misschien een idee om die ook voor Statenleden toegankelijk te maken of een afgeleide ervan voor Statenleden beschikbaar te stellen? Dat was het. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Forum Voor Democratie. Mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. De Europastrategie. Ten eerste, complimenten voor de collega's van Volt. Hoezeer ik het ook hartvormig oneens ben met hun standpunten en ik ook niet de hang deel naar een Nederland dat opgaat in Europa, vinden zij dat wel. Dan is de brochure die zij met concrete aanbevelingen hebben uitgebracht te prijzen. Dus wat dat betreft denk ik, goed politiek werk. Even kijken. In het voorstel, doel van GS is om de Europese Unie optimaal te laten bijdragen aan onze provinciale opgave. Dat is op zich een mooi streven, al is het vermoedelijk vooral de provincie die zal moeten bijdragen aan de wensen van de Europese Unie, verwachten wij. Ook is het veelal een sigaar uit eigen doos, want de EU-subsidies die we krijgen zijn wel ook eerst door Nederland betaald. Er staat dat de regeling tegemoet komt aan de toegenomen vraag onder andere vanuit de regio naar Europese expertise, vaardigheden en ervaring. Maar dat is wat ons betreft iets anders dan de wens voor aansluiting bij EU-regels. Dat is precies wat wij ook het lastige vinden aan het stuk, de benamingen die door elkaar worden gebruikt. Het gaat niet om Europa, het gaat om de Europese Unie. Die twee zijn nadrukkelijk niet hetzelfde. Want bijvoorbeeld ons buurland, het Verenigd Koninkrijk, valt daar niet onder. Hoe werken we dan met hen samen? Daarvoor is nu geen strategie. Samenwerking, zoals mijn buurvrouw ook al zei, met Europese landen, dat is ook iets wat FVD van harte steunt. Maar we zijn nadrukkelijk tegen meer macht en controle uit Brussel. Ten aanzien van die benamingen, wij bereiden een motie voor om in alle communicatie waar Europa staat dit te vervangen door de EU, omdat het tenslotte gaat om EU-beleid en dat het dan toch ook wat misleidend is omdat steeds Europabeleid of de Europastrategie te noemen. Aan de gedeputeerde mijn vraag om daar vast een reactie op te geven en ik ben ook benieuwd hoe de andere fracties daarover denken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar GroenLinks. Geen bijdrage. Partij van de Arbeid, de heer Adriani. Gaat uw gang.

De heer Adriani: Dank. Dank u wel. Wat jammer dat door uw loting Volt nu als laatste het woord voert, want ik had er vast op gerekend om me te laten inspireren door hun bijdrage op dit thema. Nou moet ik het zelf doen. Dan kom ik toch al gauw in termen als, Europa, dat is best belangrijk. Dank voor deze Europastrategie. Ik vind het eigenlijk wel lekker bekken, Europastrategie. Want het lijkt een hele ambitieuze strategie van een provincie die zich bewust is van het belang van Europa en daar ook bewust op wil acteren. Lijkt, zeg ik erbij. Want als je dan wat verder doorleest, dan zitten er toch wel wat vraagtekens bij mij in. Het is opgebouwd in die vier fases die we zullen gaan doorlopen, wellicht. Op zich herken ik dat wel dat je dat op die manier moet doen. Ik word vooral vanaf fase drie wat blijer, dan met name als het gaat om, wat kunnen we ook betekenen om gemeentes ook gebruik te laten maken van alles wat Europa te bieden heeft? Dat kunnen zijn eigenstandig vaak heel moeilijk. Dus een vraag van mij zou zijn, kan dat element uit fase drie niet al als kernactiviteit geformuleerd worden? Want dan zit hij mooi in fase één. Maar wat opvalt, is dat er over die fases geen tijdspad zit. Er wordt wel opgeschreven dat we per fase doelen, doelstellingen en meetpunten gaan formuleren en dan steeds kijken of we ze halen. Dan staat er een spannende zin, dat de uiteindelijke afweging door de Europa gedeputeerde gemaakt wordt. Maar het is niet ... Mij niet helemaal duidelijk welke afweging dat dan is die die Europa gedeputeerde maakt. Is dat of we doorgaan naar de volgende fase, is dat of een fase goed gelukt is? Als ik er op die manier naar kijk, geen tijdspad, een expliciete afwegingsbevoegdheid van de Europa gedeputeerde, waar zeggen we dan nu ja tegen? Tegen het doorlopen van die vier fases of tegen, we gaan op weg en we zien wel waar we komen, afhankelijk van hoe de pet van de gedeputeerde staat? Diezelfde onzekerheid heb ik ook, en de VVD had dat punt ook al, rondom de financiën. Want daar waar het Statenvoorstel zegt, het kan allemaal binnen bestaande middelen, zegt het stuk zelf dat bij de doorontwikkeling wellicht aanvullende middelen vereist zijn en dat we dan opnieuw daarover in gesprek gaan, maar dat het uitgangspunt is dat dat budgettair neutraal is, omdat we ook weer middelen gaan terugkrijgen. Maar een extra binnengehaalde subsidie voor natuurontwikkeling kan natuurlijk nooit dienen voor de dekking van subsidie-expertise die je moet inhuren om de kans op zo'n extra subsidie binnen te halen. Dus hoe dat nou budgettair neutraal kan zijn, dat snap ik niet helemaal. Dus, ja, ik vind het een mooie strategie. Ik kan er heel blij van worden. Maar zeggen we nou echt ja tegen, we gaan in een bepaalde periode die we met elkaar afspreken en waar we af en toe het gesprek met elkaar voeren ook daadwerkelijk die vier fases doorlopen?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de Partij voor de Dieren. Mevrouw Butterman, gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Dank u wel, voorzitter. Daar kom ik weer met het punt van Partij voor de Dieren. We hebben het stuk natuurlijk gelezen, de strategie, en er zitten ... Er zit een soort paradoxale wens in van, we willen een provincie zijn die brede welvaart en gezondheid hoog in het vaandel heeft, maar tegelijkertijd extra investeringsimpulsen met meer werkgelegenheid aantrekken. Die paradox blijft voor ons wonderlijk. Wonderlijk eigenlijk om twee redenen. Ten eerste dat natuurlijk die druk en strijd om de ruimte al zo hoog is, veel druk op de schaarse natuur waarvan de kwaliteit ook nog eens achteruitgaat. Kwaliteit van het water staat er slecht voor. Tekort aan woningen, 37.000 openstaande vacatures en toch tegelijkertijd die bedrijvigheid blijven aantrekken voor onze provincie. Het andere punt, onze provincie vinden wij intrinsiek aantrekkelijk, juist vanwege die centrale ligging, mooi wonen, goed opgeleid personeel. U kent het verhaal. Koester dat, in plaats van altijd meer ... Maar weer die hang naar groei. We zien daarom vooral heil in het primaat leggen bij de kennisdeling, samenwerking en minder in de belangenbehartiging of het aantrekken van nieuwe investeringen en werkgelegenheid.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de PVV. De heer Van der Star, gaat uw gang.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Ik heb al goede punten gehoord en gedeeltelijk is het gras al voor mijn voeten weggemaaid door de BBB. We hebben zo ons eigen standpunt met betrekking tot de EU. Wel vinden we het belangrijk om de EU ook te laten weten wat voor onze provincie goed is en om hiervoor te gaan lobbyen. Wat de EU wil, hoeft voor onze provincie niet altijd geheel goed te zijn. We hebben onze

eigen identiteit. We horen wel vaak dat er EU-regels zijn die we moeten gehoorzamen. De EU wil dit of ze wil anderszins. Laten we vooral onze stem van onze provincie aan Brussel hoorbaar maken. Met betrekking tot de Europastrategie zijn, begrijpen we, diverse gesprekken gevoerd met provincied medewerkers uit de verschillende beleidsdomeinen en in samenspraak met regionale partners uit onder andere de gemeente Utrecht en Amersfoort. We vragen ons wel af of er nog met andere partners uit de andere gemeenten gesprekken zijn gevoerd dan alleen Utrecht en Amersfoort, of alleen met partners uit deze twee grote gemeenten. Tot zover. Bedankt.

De voorzitter: Dank wel. Dan ga ik naar de SGP. De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. Vandaag staat op de agenda de Europastrategie en als het aan de gedeputeerde had gelegen, was die al vastgesteld geweest. Maar gelukkig is het aan GS om deze strategie al dan niet vast te stellen. Ik wil graag mijn spreektijd uit, want de gedeputeerde begon al te antwoorden.

De voorzitter: Nee, volgens mij zei ze ... Dat was volgens mij een toelichten, want niet iedereen wist waar het over ging. Maar u vervolgt uw ...

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik zag dat het rapport een beetje van kleur verschoten was in blauw en geel. Maar het is natuurlijk een rood-witte Utrechtse strategie hoe we Europa gaan veroveren, in plaats van dat blauw en geel wat Utrecht veroverd heeft. In de stukken lezen we steeds dat het Europabewustzijn vergroot moet worden. Dat blijkt het doel van de voorliggende Europastrategie. Europabewuste organisatie is prima, als het bewustzijn inhoudt dat we ons bewust zijn van hoe we zoveel mogelijk uit de Europese samenwerking kunnen halen. Samenwerking op Europees niveau is alleen wenselijk als het belang van de provincie hiermee direct is gediend. Voorzitter, dan staat er in het document dat het ... Europa als een soort van vierde overheidslaag van Nederland moet worden gezien. Dat strijkt toch een beetje tegen de haren van de SGP in. Volgens mij is Europa niet bedoeld als vierde overheidslaag. Het is altijd nog dat Europa uitvoert wat daar ministers met elkaar bespreken. Alles wat eruit komt, we zeggen heel vaak, het moet van Brussel, nee, het zijn onze ministers en onze premier die ermee instemt uiteindelijk en die een deal maken. Want de Natuurherstelwet moest bijvoorbeeld wel van Brussel, maar uiteindelijk, als de minister ervoor gaat liggen, dan kan dat ook. Dat was wel een wens van Brussel. Dus eigenlijk is het verschuilen achter Brussel wat bestuurders hebben afgesproken. Voorzitter, de vraag, de fundamentele vraag bij de Europastrategie moet dan zijn, hoe kunnen we de EU zoveel mogelijk inzetten om provinciale doelen te bereiken en zoveel mogelijk middelen vanuit de EU inzetten? Want die middelen, die moeten we zoveel mogelijk uitputten en daar is inderdaad best wel personele bezetting voor nodig. Ik zou zeggen, regel dat. Het cluster Europa heeft behoorlijk wat invloed en acteert op belangrijke gebieden. De SGP vindt het ingewikkeld dat we als PS dan zo weinig zicht hebben op wat cluster Europa precies doet, wie het precies is, hoe precies is toegetreden kan worden, wie wel en wie niet. We hebben er wat technische vragen over gekregen waar we niet echt een heel duidelijk antwoord op hebben gekregen. Het is voor ons nog steeds onduidelijk hoe dat samengesteld is. Het enige wat in de beantwoording daarover naar voren kwam, is dat het overzicht van de betrokken partners non-limitatief en indicatief is en dat ze altijd op zoek zijn naar nieuwe samenwerkingspartners. Het lijkt hier op de instelling van een soort EBU, waar we de vorige periode juist afstand van hebben genomen, omdat we het hinderlijk vonden dat we zover op afstand stonden als het gaat om realisatie van ons economisch beleid. Dat zou je op Europees beleid ook goed kunnen formuleren, zo'n zelfde beeld. Laat dan PS vooral het invloedrijke en overkoepelende spanningsorgaan zijn, in lijn met de opmerking van D66, wat de provincie nodig heeft. Dan ben ik het erg eens met D66, als het gaat over de lobbyinzet, dat dat ook in PS wordt afgestemd en niet in het Europees orgaan, het cluster Europa. Namens onze provincie neemt de gedeputeerde zitting in het huis van de Nederlandse provincies. We mogen daar één keer per jaar wat van vinden. Dat is niet vaak, als we bedenken hoeveel dat ons ministers in Europa afstemmen dat er moet gebeuren, dus hoeveel Europa

over ons regelt. Daarom wil ik de gedeputeerde oproepen om in alle geluiden binnen PS en alle besluitvorming te zoeken naar punten die ze in haar volgende sessie in het huis van Nederlandse provincies mee kan nemen. Voorzitter, dan een inhoudelijk punt. Want ik mis eigenlijk een echte landbouwparagraaf. Nota bene staat er in het stuk dat de Europese Commissie het landelijk gebied heeft ondergewaardeerd. Dan heet het hoofdstuk Plattelandsontwikkeling. Ik zou zeggen, wat impliceert deze naam? Woorden doen ertoe. Maak werk van een Europese voedselstrategie. Die mis ik dan weer in dat hoofdstukje. Verwoestijning in Spanje en Frankrijk zal leiden tot een verschuivende vraag in hun productieruimte en in de natte delta kunnen we daar een rol in spelen. Maar, nee, de Utrechtse boodschap is dat natuur, water, bodem en klimaat, evenals duurzame landbouw prioritair zijn. Hoe kan dat nou als je politicus probeert schaarste te verdelen en je zegt, er zijn er vijf prioritair? Voorzitter, dat kan niet, want politiek is de definitie, verdelen van schaarste. Wat betreft de uitvoeringsagenda 2023-2024 zouden we willen zeggen, de toekomst is Utrecht en niet The future is Europe. We hebben een prachtige provincie met kans op veel verschillende gebieden. De SGP ziet graag dat onze burgers zich geworteld weten in hun eigen regio, daar ook zuinig op worden, stad of dorp, in plaats van dat ze zoveel mogelijk een Europees gevoel hebben. Laten we dan ook op meetmoment twee eerst in gesprek gaan met elkaar, alvorens we doorschuiven naar fase drie. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Gillissen. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, herkenbaar geluid van de heer ... Van de SGP. Ik vroeg me wel af wat hij van de passage vond dat Europa ook vooral een waardegemeenschap is. Want ik had eigenlijk wel verwacht dat, in lijn met wat ik van de heer Van den Dikkenberg daarnet ... Dat daar een opmerking over zou komen. In hoeverre ziet de SGP Europa ook als een waardegemeenschap?

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat probeer ik eigenlijk ook te zeggen, dat we geworteld moeten zijn in onze eigen regio, stad of dorp en gemeenschap. Ik vind niet dat Europa een bepaalde waarde, blauwdruk op een gemeenschap of mensen moet drukken. Mensen kunnen prima uit hun eigen pakket normen en waarden kiezen om in het leven te staan en dat hoeft niet een Europese waarde te zijn die we gemeenschappelijke gedefinieerd en gedeeld hebben.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Op zichzelf is hetgeen wat de heer Van den Dikkenberg zegt ook een waarde. Dat is feitelijk subsidiariteit. Het is namelijk dat je het lokale centraal stelt. Hoe mooi zou het zijn dat, als we onze gedeputeerde dan toch op pad sturen, om die waarde bijvoorbeeld ook uit te dragen? Ziet hij ook daar kansen voor?

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, bij deze, als ze mijn oproep gehoor heeft, dan heeft ze het al gehoord als iets in te brengen in het huis der Nederlandse provincie.

De voorzitter: Daarmee denk ik voldoende. Dan ga ik door naar de SP. De heer Harris, gaat uw gang.

De heer Harris: Ik heb verder geen uitgebreide inbreng. Ik wil me alleen vooral aansluiten bij de woorden van mijn collega van Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar UtrechtNu!, de heer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik heb nog 12:34 minuten. Ik ben een beetje van mijn voetstuk geblazen door de bijdrage van de SGP. Dat vond ik echt heel goed. Dus die kunt u in de zak steken. Ik sluit me daar dan ook grotendeels bij aan. Ik weet nog niet wat ik ga stemmen in juni, dus wellicht heeft u mij nu een soort stemadvies gegeven. Maar ik weet het nog niet zeker. Voorzitter, ik ben trots dat ik in Nederland woon en trots dat ik in Europa woon. Ik lust geen escargot, maar fish and chips zijn overgewaardeerd. Zal ik ook een Europapaatje doen? Ja, toch? Paella, ik weet eigenlijk niet eens wat dat is. Maar, voorzitter, we houden hem gewoon erin. Ook zo meteen de volgende, die moet het ook gaan doen. Want dan houden we het patroon erin. Ik vind het moment van presenteren van deze strategie alleen wel ongemakkelijk. Ik weet dat hij al ver van tevoren is aangekondigd, al eerder is een werksessie geweest. Daar kon ik helaas niet bij zijn. En dat heeft ... Die ongemakkelijkheid heeft eigenlijk te maken met het feit dat we die Europese verkiezingen hebben en dat we eigenlijk de nieuwe politieke werkelijkheid nog niet goed in beeld hebben. Want, weet je, we zijn allemaal mensen die politiek geëngageerd zijn en we volgen allerlei peilingen vast wel ook van andere landen. Je ziet dat er op heel veel vlakken in heel veel landen ook partijen wellicht de grootste gaan worden die heel anders kijken naar de Europese Unie dan dat de grootste partijen in het Europese Parlement dat nu doen en ook de Europese, hoe noem je dat, Commissie. Maar desalniettemin, ik vind het op zich over het algemeen een prima document. Ik had soms het idee van, ben ik nou het boek, hoe heet dat ook alweer, Europese Unie in een notendop van Bob van Den Bosch aan het lezen? Of heeft iemand in ChatGPT geschreven van, kun je voor mij voor de provincie Utrecht een Europastrategie schrijven? Hij ging aan de gang. Dus ik weet ook niet echt wat ik ervan moet vinden. Ik heb dan ook een beetje hetzelfde idee als de BBB van, wat moeten wij hier nou mee? Kijk, als enige lokale partij, lokale fractie nu hier in de Staten, is voor ons eigenlijk één ding dat staat boven water. Dat is geld, geld en nog eens geld. Ik wil geld, wij willen geld. Europese Unie heeft geld. Wij als Nederland betalen heel veel geld en dat geld wil ik ook weer terug voor Utrecht. Dat staat wel in het document en dat steunen wij van harte. Die andere bijzinnetjes die waarschijnlijk door ChatGPT zijn gegenereerd over lands... Hoe noem je dat, de landbouwtransitie, duurzaamheid en et cetera, et cetera, et cetera, dat soort bijzinnetjes, dat neem ik dan wel voor lief. Dus waarschijnlijk zullen wij positief tegenover dit voorstel staan. Ik hoop in ieder geval, en dat is eigenlijk mijn enige concrete vraag die ik aan GS heb, van, wees je bewust van een eventuele nieuwe politieke werkelijkheid, wat ik net in het begin al zei. Ik sluit me ook aan bij wat de VVD zei over die ... Over dat tussentijdse moment van dat wij als Staten weer in positie kunnen worden gebracht om eventueel ook bij te sturen op de effecten die vanuit die nieuwe ... Mogelijke nieuwe politieke werkelijkheid voortkomen. Dus al met al, ik had ... Zei het al, ik sluit me grotendeels aan bij de SGP en gedeeltelijk bij de VVD. Dat vlaggetje dat gaat mij weer te ver. Maar goed, we zien het in de Statenvergadering wat mijn fractie stemt. Maar dat leunt meer richting het positieve dan het negatieve.

De voorzitter: Dank u wel. 12 punten voor de SGP, begrijp ik. Sorry. Douze points. Dan gaan we nu naar Volt. Mevrouw Blekxtoon, gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Het stemt mij positief dat er een Europavlag in de zaal staat. Dat is natuurlijk heel leuk om te zien. Dank voor het Statenvoorstel en de moeite die er overduidelijk in is gestoken door het cluster Europa. Goed om te zien dat ons document met de aanbevelingen van inspiratie is geweest voor de titel. Verder zagen we dat we behoorlijk op één lijn zitten met een aantal andere zaken. Tijdens de infosessie in februari werd duidelijk dat er een nieuwe wind waait en dat het cluster Europa toekomstplannen heeft. Past ook geheel in deze tijd, waarin we steeds meer de invloed van Europa in onze regio zien. Wat dat aangaande, zijn we blij te zien dat er ook zal worden ingezet op samenwerking met andere Europese regio's. We zijn benieuwd hoe dit er in de praktijk uit gaat zien en meetbaar gaat worden. Past goed bij hoe wij naar de vier pijlers van Europa kijken, de identiteit die we allemaal zijn, het bouwen aan Europa, het uitvoeren van de kaders en de wetgeving en het benutten van de subsidies. Dat benutten van subsidies is al een paar keer voorbijgekomen vandaag. Ik heb dan toch ook wel een vraag aan mijn collega-Statensleden van de VVD, SGP en een aantal andere partijen. Gaat het nu echt alleen maar om geld halen? We hebben toch ook echt wel wat te brengen? We zitten in de top vijf van Europese regio's. Goed

ook om te zien dat in de strategie is voortgeborduurd op wat wij tijdens die infosessie al hebben gezien, die fases één tot en met vier. Wij zijn daar voorstander van. We hebben nog wel een vraag hoe dat dan werkt qua middelen. Hoe kunnen we ervoor gaan zorgen dat we daar ook gaan uitkomen? Wat is daarvoor nodig? Wat betreft ... Dan nog een paar vragen over de inhoud van de ... Het voorstel. Wat betreft het informeren van PS, zien wij dat er veel werk van wordt gemaakt in diverse vormen. De PUP-bijeenkomsten, een link met het HAP ook en vanuit Volt zouden wij ook nog willen voorstellen daarnaast structureel een werkgroep in te richten met daarin leden van PS, GS en PU-ambtenaren die periodiek samenkomen om die uitvoering van die strategie te bespreken. Ik hoor eigenlijk al een aantal partijen die ook wel de wens hebben om wat vaker in gesprek te gaan. Dus wellicht is dit dan een mooie oplossing. Even kijken, de ... Ziet gedeputeerde een voortrekkersrol voor de provincie Utrecht als het gaat om de grotere effectiviteit van het comité van de regio's? Dat is natuurlijk heel belangrijk, geeft u zelf ook aan. Ziet u ook een voortrekkersrol daarin ten opzichte van andere regio's? Eén puntje dat wij misten, was onvoldoende communicatie naar de burgers in onze provincie. Die wordt eigenlijk alleen indirect gedaan, in plaats van dat burgers vanaf het begin af aan worden betrokken. Zijn er plannen voor om dat eventueel te gaan verbeteren? Dan de financiën. Vanaf het begin van deze Statenperiode hebben we vanuit Volt aandacht gevraagd om meer inzicht in de financiën rondom Europa te krijgen. Eerst in de FAC, later in de BEM en nog later hebben we samen met D66 in een gesprek met de heer Bakker en gedeputeerde inzake die financiën gevraagd of we iets konden opnemen in de P&C-cyclus. Dat werd sterk afgeraden en daarbij werd geopperd dat dit in de Europastrategiedocumenten opgenomen kon worden. Is het voornemen om dit dan hierin op te gaan nemen de volgende keer? Daarnaast heb ik nog een vraag over de uitvraag van de subsidies. Die is twee keer in de zeven jaar. Dat is wat ons betreft een beetje karig. We zouden dit graag iets vaker willen zien. Wat is daarin mogelijk? Want dat leidt wel tot meer transparantie inzake waar subsidies op worden aangevraagd en of dit ook bijdraagt aan onze strategie. Dan zijn er twee documenten die als bijlage zijn meegestuurd. Wij zagen de disclaimer voor de Uitvoeringsagenda Europese Zaken. Wij hopen dat daar de volgende keer ook meetbare doelen in voorkomen. Is dat inderdaad de intentie? Dat geldt eigenlijk ook voor de Europese aanknopingspunten in het Utrechts beleid. Natuurlijk een heel mooi document om die transparantie inzichtelijk te maken van, wat gebeurt er nu op Europeagebied, gerelateerd aan al onze FAC-commissies? Daarnaast had ik de vraag gesteld aan de andere Statenleden inderdaad over, gaan we alleen maar geld halen of hebben we ook nog wel wat te brengen? Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een interruptie van de heer Nagtegaal. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Niet per se een interruptie. Even ook aan u als voorzitter, de vraag die nu gesteld wordt, is het dan de bedoeling dat wij daarop dan gaan interrumpen, of in de tweede termijn zo'n discussie aangaan?

De voorzitter: Tweede termijn.

De heer Nagtegaal: Ja, toch? Oké.

De voorzitter: Dus u kunt er even op broeden. Dan gaan we nu eerst naar de beantwoording van het college. Even vijf minuutjes. Vijf minuutjes is goed. Tot 17:52 uur. Dames en heren, neemt u allen weer plaats. Dan gaan we over tot de reactie van het college op de meegegeven aandachtspunten vanuit de commissie. Graag uw reactie. Mevrouw Sterk, gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Ik heb gepoogd om de vragen een beetje te clusteren naar thema's. Ik noem dan altijd even aan het begin hoe ik denk dat dat het beste plaatsvindt. Dat ... Ik ga eerst iets zeggen over de EU-strategie, dan zal ik iets zeggen over die ontwikkelrichting die in die EU-strategie en het expertisecentrum en alle vragen die daarmee te maken hebben, dan zeg ik iets over de uitvoeringsagenda, iets over de communicaties over de subsidies en dan nog wat losse vragen die er

volgens mij zijn gesteld. Eerst wat betreft die strategische visie die we nu hebben gesteld. We hebben het over Europa, maar het begint natuurlijk bij Utrecht, bij de provincie Utrecht. Want dat is ook waarom we hier zitten en wij hier die visie ook hebben neergelegd. Maar het gaat inderdaad om, je zou misschien een beetje met de woorden van SGP Europa ook een beetje rood-wit te laten kleuren, aan de andere kant hou ik ook wel weer een beetje van die blauw-gele kleur. Dus hij valt in ieder geval wel op tussen de rood-witte stukken hier. Dat is denk ik ook goed, want het moet echt een belangrijke plek krijgen in ons beleid. Belangrijker denk ik dan dat we eerder hadden. Omdat, als we kijken om ons heen, dan zien we gewoon dat Europa steeds meer impact maakt. Ik ben natuurlijk ook gedeputeerde Natuur en Landbouw en wij hebben het natuurlijk echt bijna bij elk agendapunt in de andere commissies denk ik wel over richtlijnen die vanuit Europa komen die impact hebben op wat wij doen. 70 procent van de regelgeving die uit Europa komt, komt neer bij de decentrale overheden en ook voor een groot deel bij Europa. Daar willen wij iets van kunnen vinden. Wij willen de invloed die wij hebben kunnen uitoefenen. Dat is eigenlijk wat er in deze strategische visie ook is neergelegd. Ik vond dat de BBB dat inderdaad, mevrouw Ghijssels, die zei het wel mooi, hoe verhouden wij ons strategisch tot Europa? Zo zou je inderdaad kunnen zeggen dat die strategische visie is bedoeld. Dat betekent dat we iets gaan halen. Dat gaat inderdaad over geld, dat gaat over de subsidies die er aanwezig zijn. Het gaat ook over kennis soms. Maar we gaan er ook iets brengen, want volgens mij hebben wij als provincie ook dingen die wij kunnen delen, ook met andere regio's en we proberen ook samenwerking op te zoeken op thema's met andere regio's. Regio's is misschien ... Klinkt een beetje als, dus we hebben ook de Foodvalley, zou je een regio kunnen noemen, maar je moet echt op een hogere schaal denken als het gaat over de regio's in Europa, zelfs groter dan alleen de provincie Utrecht. Maar dat zijn natuurlijk dingen die wij ook willen gaan brengen. Waarom dan nu? Omdat we volgens mij de vorige strategische visie hebben geëvalueerd dat er een nieuwe coalitie zit die iets wil met Europa en ik denk dat het belangrijk is dat we met elkaar vaststellen hoe we dat willen gaan doen, waar zetten we ons op in en wat willen we daar halen en wat willen we dat gaan brengen? Dat eigenlijk wat betreft de strategische visie in zijn algemeenheid. Waar natuurlijk veel over is gesproken door jullie, is over het tweede punt, namelijk die ontwikkelrichting van, waar gaan we dan uiteindelijk naartoe? De wens die GS heeft, is om uiteindelijk uit te komen eigenlijk bij het regionaal expertisecentrum, omdat wij denken dat wij hier niet alleen namens onszelf als provincie Utrecht, maar we hebben ook verantwoordelijkheid en samenwerking met heel veel partners in onze provincie. Of het nou gaat om kennisinstellingen, of het gaat om bedrijven die er zijn, zeker ook als het gaat om andere gemeentes, denk ik dat als we samen de krachten bundelen, dat we nog veel meer uit Europa kunnen halen naar onze regio toe, waar we met elkaar wat aan hebben. We zien er een voorbeeld van in Friesland waar ze dat hebben gedaan. Daar hebben, ik geloof, de negentien gemeentes daar hun krachten gebundeld met de provincie, maar ook met de bedrijven. Die financieren dat met elkaar. Daar halen ze gewoon veel mee binnen. Daardoor zetten zichzelf ook echt op de kaart in Friesland. Dat zou voor mij het beeld zijn waar wij als GS graag naartoe zouden willen, maar omdat dat best een grote stap is om te nemen met een cluster waar, ik zeg het toch maar even, maar vijf vaste krachten in zitten bij ons ... Want een cluster is niks anders, niet meer, niet minder dan die we wel meer hier hebben in ons provinciehuis. We hebben het ook rond klimaatadaptatie, we hebben het rond natuur. Zo'n cluster moet u zich erbij voorstellen. Niet allerlei andere beelden die er zijn. Maar dat is gewoon hard werken. Ik ben, en dan zult u bij de kadernota daar een voorstel voor zien, op zoek naar middelen om in ieder geval een uitbreiding naar de tweede fase mogelijk te maken. Maar het probleem natuurlijk met Europa is dat wij niet zomaar inkomsten hebben. Dus je zult eerst het moeten verdienen. Hoe verdien je het? Door bijvoorbeeld subsidies binnen te halen. Dus er zit een soort verdienmodel in. Dat zeg ik ook even tegen de heer Adriani. Je kunt een deel natuurlijk van je subsidies ... Mag je gewoon toerekenen aan de aanvrager. We proberen op die manier een model te gaan ontwikkelen dat uiteindelijk dus niet alleen gaat werken voor ons als provincie, daar gaan we de eerste stap in zetten, maar ook gaat werken voor de gemeentes en met name de kleine gemeentes die gewoon hun weg nog niet altijd goed weten of de capaciteit er niet voor hebben, maar ook met alle bedrijven en kennisinstellingen die in onze provincie er zijn. Dan kom je uiteindelijk uit bij dat regionaal expertisecentrum. Ik snap dat u zegt van, wij willen daar graag ook in meegenomen worden. U kunt dat

lezen in de strategie, dat wij daar ook momenten voor ... Of misschien, ik denk dat in de technische vragen heeft gestaan. Excuus. Dat we er een tijdpad voor hebben uitgezet. We willen die tweede stap, als we die gaan zetten, na goedkeuring van de kadernota, zeg ik er dan maar bij, gaan evalueren in 2025-2026, de derde als we met elkaar besluiten dat we die volgende stap zetten in die twee jaar daarna en als we die laatste stap naar het regionaal expertisecentrum willen gaan zetten, zullen we ... Hopen we dat te doen in 2027-2028. Maar daar wordt u in meegenomen. Die stap leggen we ook steeds aan u voor. We zullen dan ook met elkaar op zoek moeten naar financiering, zeg ik er dan maar even bij. Want u zult merken bij de behandeling van de kadernota de volgende maand ...

De voorzitter: Mevrouw Sterk, u krijgt een interruptie. Ik was even op zoek naar de ... Maar ... De heer Adriani, gaat uw gang.

De heer Adriani: Blij met wat u zegt over die gemeentes, en zeker die kleinere gemeentes. Mijn vraag daarbij was, zouden we die activiteit niet in fase één bij de kernactiviteiten kunnen stoppen?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Dat vraagt wel extra capaciteit. Die hebben we op dit moment niet. De stap om die in huis te halen, is best een grote stap, dus daar zullen we dan financiering voor moeten vinden. Ik heb hem, zeg ik u nu alvast, bij de kadernota nog niet gevonden voor deze keer. Wel hopelijk voor die eerste stap. Maar het is ook aan u al Staten om daar natuurlijk ook een mening over te hebben. We hebben daar straks ook in juni dat debat over. Nou was ik in een zin en die heb ik eerlijk gezegd niet afgemaakt, dus die ... Zet ik toch maar even een punt, want ik weet niet meer waar de komma stond. Excuus.

De voorzitter: Mijnheer Gilissen heeft ook nog een interruptie.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik luister goed naar de bijdrage van de gedepu... Of de reactie van de gedeputeerde. Ik hoor zeggen, we maken die stappen met elkaar. Bedoelde ze daar ook iets mee over het in positie brengen van PS of ...

De voorzitter: Beantwoord en vervolg uw verhaal. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Zeker. Dus wij zullen ook u meenemen in het proces, de stappen die we gaan zetten, als u tenminste inderdaad instemt dat dit de goede stappen zijn, want zover zijn we nog niet, want u moet het Statenvoorstel nog vaststellen. Maar de wens van GS is uiteindelijk om toe te groeien naar dat regionaal expertisecentrum. Maar we willen dat wel stap voor stap doen, ook omdat het financieel consequenties heeft, omdat dat iets zegt over de samenwerking. Wij zijn natuurlijk afhankelijk van of partijen dat ook met ons willen doen. Die kleine gemeentes zullen dat ook moeten willen en die bedrijven en die kennisinstellingen zullen uiteindelijk ook moeten willen samengaan in zo'n regionaal expertisecentrum. Dat vraagt dus nog wat voorwerk. We hebben natuurlijk al wel wat ons oor ter luisteren gelegd, want het is niet een voorstel dat alleen uit onze koker zomaar komt. Maar er zijn nog wel wat stappen te nemen en wij willen graag de Staten daar ook bij betrekken uiteraard.

De voorzitter: De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik ben toch een nieuw wat de gedeputeerde bedoelt met betrekken. Want wordt er gestuurd langs de lijn van de financiën, zegt de gedeputeerde ... Dan ben ik het aan het invullen, dat moet ik niet doen. Dus komt er nog ... Ik heb heel specifiek gevraagd om een knip tussen fase één en twee en ook het in positie brengen met Staten richting drie en vier. Is ... Hebben we het dan over hetzelfde of ... Ik zoek even naar waar ... Wat bedoelen we nou?

De voorzitter: Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Kijk, naast de samenwerking en wat je ... Hoe je dat wil invullen, zit er ook natuurlijk het vraagstuk van de financiën, geef ik u net ook heel duidelijk aan. Dus dat zullen we elke keer weer opnieuw bij de kadernota moeten regelen, want daar heb ik nu geen middelen voor. Dus bij de kadernota zullen we ook het gesprek hebben, kan ik mij zo voorstellen, over of we de volgende stap gaan zetten. Of wellicht daarvoor, maar dat moet in ieder geval bij die kadernota geregeld worden. Daar moet u uiteindelijk ook mee instemmen. Dus de Provinciale Staten hebben daar echt een say in, wat mij betreft. Ik kijk even of dat voldoet, voorzitter. Even kijken. Ik denk dat dat de vragen waren die ik had rond ... Die ik tenminste heb geïnventariseerd rond die ontwikkelrichting. Ik denk dat het daarnaast nog even belangrijk is om het verschil aan te geven, en daar doelde denk ik de BBB ook op, over, maar hoe moet ik het zien? Die strategische agenda, die snap ik. Tenminste, ik paraphraseer even uw woorden. Maar er worden ook allerlei politieke keuzes in gemaakt. Maar ik denk dat u dan vooral doelt op die uitvoeringsagenda. Die uitvoeringsagenda is natuurlijk een inhoudelijke agenda die ik ter informatie heb meegestuurd, waarin het beleid dat wij en mijn collega's op hun eigen terreinen, soms ook in samenspraak met u, vaststellen, hebben opgeschreven met het doel ook om te kijken, waar hebben we dan Europa bij nodig en waar kunnen we aanhaken bij Europa? Vanuit mobiliteit of vanuit economie zijn er natuurlijk fondsen bijvoorbeeld waar we dingen willen. We willen soms ook dingen bereiken in Europa. Dat is de input die ik dan weer als gedeputeerde Europa meeneem naar het huis van de Nederlandse provincies. Uiteindelijk wat de Nederlandse provincies uitdragen, is wel iets wat je uit IPO-verband doet. Dus je moet ... Het is niet dat ik namens het huis voor de Nederlandse provincies mijn Utrechtse geluid kan vertellen. Wij doen dat natuurlijk namens de twaalf provincies. Maar ik zal daar wel, voordat we dat geluid naar buiten brengen, inbrengen in interne gesprekken die wij hebben en dat zo goed mogelijk doen. Dat geldt ook voor de commissies binnen het Comité voor de Regio's waar ik in zit namens de provincie. Ook daar zal ik namens de provincies spreken, maar ik zal ook proberen daar natuurlijk om onze eigen accenten te leggen. Dus dat is een ander iets dan de strategische visie. Daar hebben we natuurlijk de politieke discussie over, want dat doen we in alle commissies hier in huis. Dus dat ... Ik hoop dat dat enigszins tegemoet komt aan uw vraag van, het is niet mijn gewenste agenda. Nee, dat kan, denk ik. Maar dat is dus het politiek gesprek dat wij hier intern ook hebben.

De voorzitter: De heer Nagtegaal heeft ook een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Dit roept bij mij wel een vraag op. Dit wilde ik eigenlijk net ook vragen, maar was ik vergeten. Dus forgive me. Want, kijk, dit Statenvoorstel dat nu voorligt, stelt dus eigenlijk voor om dit document vast te stellen. Hij is een beetje gek geprint. Excuus. Dat is die bijlage één die ook staat gemeld. Die andere, die uitvoeringsagenda, dat staat ook bij een jaartal 2023, 2024, die stellen we niet vast. Maar wat stellen we nu eigenlijk vast met dit Statenvoorstel? Dat is eigenlijk een beetje mijn vraag.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Wat u vaststelt, is die strategische visie, dat eerste document dat u omhooghoudt. Die uitvoeringsagenda die komt volgend jaar terug, nadat we het Europees werkprogramma van de nieuwe commissie ook is vastgesteld. Dan hebben we ook duidelijker wat hun prioriteiten zullen zijn, zoals de afgelopen zeven jaar bijvoorbeeld Green Deal natuurlijk een heel belangrijk agendapunt was, wordt door de nieuwe commissie er natuurlijk ook een nieuw werkprogramma opgesteld. Dat zullen we elk jaar hier weer met elkaar bespreken en aangeven van, waar leggen wij de prioriteiten bij, wat zijn voor ons de belangrijke dingen? Hoe doen we dat ook vanuit het IPO of vanuit het huis van de Nederlandse provincies? Dus dat stelt u niet vast. Dat is ter informatie meegestuurd.

De voorzitter: De heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dat roept me dan ongeveer twee vragen op, want, kijk, in hoeverre kun ... Kan PS dan dingen nu meegeven aan GS over dat document? Ten tweede, een positieve vraag, wordt er dus nu ook eigenlijk met wat u nu net vertelt, wat de GS net vertelt over dat het dan volgend jaar naar ons terugkomt en dat dan dus eigenlijk meer duidelijk is over die politieke werkelijkheid, wat ik eigenlijk in mijn bijdrage ook zei, is dat ook een beetje de strategie daarachter? Want ik ben een beetje in het dui... Ik tast een beetje in het duister nu. Want inderdaad, ik had gewoon precies hetzelfde als de BBB over dat document, dat ik dacht van, hier staan echt een heleboel dingen kolder in. Daar wil ik niet voorstemmen. Dus ik begrijp het aan de ene kant, maar ik begrijp het ook weer niet. Dus zou de gedeputeerde mijn zorgen kunnen wegnemen?

De voorzitter: Misschien kan ik u technisch wat verheldering geven. Het uitvoeringsprogramma is van het college, daar ... Dat vloeit voort uit de strategische ... Het strategisch kader dat wij hier met elkaar vaststellen, waar we invloed op hebben als Staten. Het uitvoeringsprogramma is dan vervolgens aan het ... Aan GS en dat is de bevoegdheid van GS. Dat is dus ter kennisname meegegeven. U kunt sturen in het strategische kader en daarin kunt u ook nog amendementen, moties en aanpassingen doen. Die zullen dan vertaald worden naar die uitvoeringsagenda, maar daar kunt u niet inhoudelijk op reageren.

De heer Nagtegaal: Als het mag, voorzitter ...

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Tot slot. Dan ben ik toch bang dat wij dit Statenvoorstel niet meer kunnen steunen. Want het voelt dan toch een beetje wrang. Ik zei het net ook in het begin van de vergadering op een ander punt, dat ik vind dat de Staten ... De Staten is het hoogste orgaan van de provincie. We hebben zoveel weg gedelegeerd naar GS, dat zie je zo meteen bij volgende onderwerpen ook weer, dat doet mij een beetje pijn. Ik was in de veronderstelling dat wij op al die bijlagen, dat we daar iets van kunnen vinden, dat we dat kunnen amenderen. Dat is dus blijkbaar niet zo en dat vind ik spijtig.

De voorzitter: Misschien even voor de helderheid, dat uitvoeringsprogramma dat vloeit voort uit het strategische kader. Dus u kunt sturen op dat strategisch kader en als u dus wijzigingen aanbrengt in dat strategisch kader, zullen die ook doorvloeien naar dat uitvoeringsprogramma. Dus dat is even goed om even te weten voor de praktijk. Ga ik terug naar de gedeputeerde.

Gedeputeerde Sterk: Dat klopt, wat u zegt. Wat het uitvoeringskader natuurlijk ook nog weer is, is de input die we krijgen inhoudelijk natuurlijk vanuit de andere gesprekken die we bijvoorbeeld hebben over, ik noem maar wat, de natuurherstelwet of zoals ook mobiliteit. Dat vindt natuurlijk ook op andere plekken plaats. Dus in dit ... Ik snap ook wel dat het in dit opzicht een beetje een gek document is, omdat de strategische visie heel erg gaat over, hoe gaan we die strategische agenda goed ... En hoe gaan we de inzet in Europa goed vormgeven? Die uitvoeringsagenda is inderdaad aan GS, maar wordt wel jaarlijks hier besproken met ook de Staten. Nogmaals, dat zullen we ook weer opnieuw doen als dat werkprogramma door de Europese Commissie in dit najaar waarschijnlijk wordt vastgesteld. Voorzitter, dat is eigenlijk ook een antwoord op de vraag van SGP die de landbouwvisie mist. Dat zou kunnen, maar we hebben natuurlijk wel een landbouwvisie en we zijn ook bezig aan een nieuwe landbouwvisie aan het werk hier in de provincie. Daarin staat ook voedselzekerheid bijvoorbeeld als een thema benoemd. Dus ook dat zullen we als die kaders mee gaan nemen in... Als input gaan leveren natuurlijk aan ... In Europa vanuit Utrecht. Dus ik denk niet dat dat iets is wat bij de strategische visie zelf thuishoort, maar wel in zo'n uitvoeringsprogramma.

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat is wat verwarrend, want wat is dan de status van dat ... Van die blokjes met de Utrechtse boodschap en zo en de Utrechtse aanvulling. Er staat bij elk hoofdstuk dan zo'n blokje. Moeten we daar dan dat niet agenderen, om dat mee te geven? Maar waarom staat het anders in het stuk?

De voorzitter: Mevrouw sterk.

Gedeputeerde Sterk: Ik weet niet helemaal waar u precies op doelt. Ik kom daar in tweede termijn even op terug, stel ik voor. Dan ga ik door met nog een aantal lossere punten. Ten eerste over de communicatie. Volgens mij zijn er vragen gesteld zowel over de communicatie naar PS als over de communicatie naar de burgers. De communicatie naar PS willen we op verschillende manieren gaan doen, zoals ook al in de vragen volgens mij staat. Elk halfjaar een nieuwsbrief, waarin we dus ook bijvoorbeeld zullen aangeven welke subsidies wij als provincie hebben binnengehaald. We gaan één keer per jaar dus een Statenbrief uitdoen over die uitvoeringsagenda waar we het net over hadden. Er zijn natuurlijk kennis- en infosessies, een werkbezoek waar ik u aan het begin van deze vergadering op heb geattendeerd. Goed, dat is een vraag die bij u neer ... Ligt. Wilt u ook zo'n werkgroep oprichten? Dat is niet aan mij om dat te doen. Dat is een keuze die u als Provinciale Staten zult moeten maken. Dan was er de vraag van Volt ook, hoe kun je ... Kunt u misschien meer een voortrekkersrol spelen om meer aandacht te vragen voor het Comité van de Regio's? Dan zal ik mijn best doen met wat ik kan, maar u weet hoe groot het Comité van de Regio's is en hoeveel mensen daarin zitten. Dus de impact die ik daar zelf zo kan maken, is relatief beperkt. Maar u kunt mij wel aanspreken op mijn inzet daarvoor. Ik zal zeker ook in de commissies mijn uiterste best doen om wat wij als Utrecht als beleid vinden ook daarin in te brengen. Naar de burgers toe, ik ... Dat zullen wij meer moeten gaan doen. Ook daarbij is ook wel weer de beperking die we op dit moment hebben in capaciteit, zal ik maar zeggen, wel een vraagstuk. Dus wij proberen dat zoveel mogelijk te doen via de website, via de nieuwsbrieven die we maken. Ook wel overigens in de provincie zelf. Wij hebben ... Als provincie bieden we seminars aan, ook aan gemeentes overigens, over hoe je subsidie kunt aanvragen. We vragen er op allerlei manieren wel aandacht voor. Maar dat zal een beetje moeten vorm krijgen, denk ik. We hebben het de afgelopen jaren ook wat minder gedaan, denk ik. Dan denk ik dat ik een heel eind ben gekomen, voorzitter, met de vragen die zijn gesteld. Anders hoor ik graag in tweede termijn nog ...

De voorzitter: Ik zie nog een paar handjes van de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik had inderdaad nog gevraagd waar het verschil vandaan kwam tussen in eerste instantie de scenario's en toen één scenario met vier fases, en dan met specifiek de opmerking dat in de nieuwe versie dan fase twee al wordt omschreven als een tegemoetkoming aan de bestuurlijke ambities. Ik vroeg me af waar dan die verdere ambities vandaan kwamen.

De voorzitter: Ik inventariseer even de ... Er zijn drie interru... Vier. Maar is het dan een idee om dit gewoon even in de tweede termijn te gaan doen? Want ik zie er nu vijf. U heeft specifiek een interruptie voor nu, of wat ...

De heer Janssen: Dan van de orde, voorzitter. Want ik hecht er wel aan, zeg ik ook even op mijn spreektijd die heel snel opgaat, dat vragen in de eerste termijn zijn gesteld niet beantwoord zijn door de gedeputeerde, dat die wel ook in de eerste termijn worden beantwoord. Want anders kost het me weer spreektijd in de tweede termijn. Dat is de praktische reden. Tegelijkertijd vind ik het ook een principiële punt dat we even gemiste vragen-rondje doen.

De voorzitter: Ik zie instemming, dus dan gaan we dat doen. Dan ga ik naar mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. De vraag over de benamingen, dus Europa versus EU, hoe de gedeputeerde daarnaar kijkt. Ook bijvoorbeeld de samenwerking met landen buiten de EU, dus daar zou ik graag nog antwoorden op willen. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Ik had nog een vraag gesteld over de uitvoeringsagenda en de Europese aanknopingspunten, die twee documenten, of die ook nog van doelen, meetbaarheid worden voorzien in de toekomst.

De voorzitter: De heer Gillissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik had een vraag gesteld over motie M24-52 over de subsidies en of de gedeputeerde hem acht uitgevoerd met dit voorstel.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, u had ook nog een onbeantwoorde vraag?

De heer Nagtegaal: Ik had het natuurlijk de hele tijd over politieke werkelijkheid en het moment van het presenteren van dit Statenvoorstel net, wat is het, twee maanden voor de Europese verkiezingen, waarbij die politieke werkelijkheid dus mogelijk gaat veranderen. Ik zou daar op de een of ... Op eniger wijze een soort een soort reflectie op willen, als het mogelijk is.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: De gedachte om PS meer ruimte in de beleidsinhoudelijke sturing te geven. Eventueel een motie, amendement. Wat vindt de gedeputeerde daarvan?

De voorzitter: Dat was het veegrondeje volgens mij. Kunt u die vragen nog beantwoorden?

Gedeputeerde Sterk: Ik ga mijn best doen.

De voorzitter: U heeft trouwens ... U laat de microfoon aanstaan. Dus als u die even ... Voor de tijd.

Gedeputeerde Sterk: Ik hoop dat ik de vragen allemaal zo snel terug kan vinden. In ieder geval wat betreft wat Forum Voor Democratie vraagt om dat om te pas... Om te katten naar EU. Nee, dat zou ik niet voor zijn, want het gaat om de Europese samenwerking en die vindt soms ook plaats buiten de EU-landen. Dus in die zin is die breder dan alleen maar de Europese Unie. Dus daarom ben ik daar niet voor. De ChristenUnie die stelde volgens mij een vraag over, waarom is het zinnig om naar die derde en die vierde fase te gaan? Naar mijn beleving ... Is dat niet wat u zegt?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer De Jong: Voorzitter, excuus. Het gaat erom dat er ... Vóór de werksessie werd er nog gesproken over scenario's. Daar is een keuze in gemaakt om dat aan te passen naar ... Van scenario's naar fasen. Daarbij, als ik de presentatie kijk, wordt er gezegd over fase twee dan dat dat al tegemoetkomt aan de bestuurlijke ambities die wij hebben. Dus dan vraag ik me af van, welke ambities, wiens ambities hebben er dan toe geleid dat fase drie en vier ook op papier worden gezet?

Gedeputeerde Sterk: Dan is het helder. Het klopt dat we eerst over scenario's spraken, maar we hebben gemeend eigenlijk, wat GS ervan ... Want toen we daarover spraken, was het een werksessie, toen was het natuurlijk nog niet vastgesteld door GS dat het klaar was om het door te sturen naar PS. Daar ging mijn debatje met SGP over. Maar we hebben toen gemeend dat het beter is om te praten over fasering, omdat

we eigenlijk het liefst uit zouden willen komen bij dat regionaal expertisecentrum. Maar dat hebben we dus wel opgeknipt, zodat er wel weegmomenten komen om te kunnen kijken, kunnen we dat ook doen? Als het dan gaat over wat wij op dit moment graag willen, waarbij we dus nog niet hebben uitgesproken dat we ook die samenwerking willen versterken met de klei... De gemeentes en ook met bedrijven en kennisinstellingen, dan zouden we dat kunnen doen door naar die tweede fase te gaan. Maar eigenlijk is de bestuurlijke wens die wij hebben om uit ... Toe te groeien naar het regionaal expertisecentrum, omdat wij denken dat we die ... Wat we met elkaar willen bereiken in deze provincie dan ook veel beter kunnen doen, dus een veel grotere vuist kunnen maken. De vragen naar de doelen die door Volt werden gesteld, daarvan begrijp ik dat wij dat ook in het jaarverslag van de provincie doen ten opzichte van Europa. Dat zijn denk ik de doelenbomen die daarmee wordt benoemd. Dus in die zin ... Maar we zouden daar nog wel eens naar kunnen kijken, want volgens mij hebben we relatief weinig doelen. Dus ik vind het wel ... Ik neem dat punt even mee, want ik denk dat het goed is om nog even dat iets meer meetbaar te maken.

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg wilt hierop interrumperen.

De heer Van den Dikkenberg :Voorzitter, we zijn bezig met de commissie Janssen om juist alle onderliggende beleidsnota's heel specifiek te maken richt... Ook richting de P&C-documenten, zodat helder is waar wat aan bijdraagt. Als u nu zegt dat u relatief weinig doelen hebt met het beleid dat u nastreeft, dan kunnen we het ook hebben over de doelmatigheid van het stuk dat voorligt. Want ik zou hem juist toe willen spitsen op dat het ook heel praktisch wordt. Kunt u daar nog een nadere slag in maken, zodat we ook richting de P&C-documenten straks een heldere lijn hebben tussen doelen, indicatoren van het beleid dat voorligt?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Volgens mij hoorde u mij net de toezegging doen om dat eens even verder te bekijken hoe dat is op dit moment. Dan was ...

De voorzitter: Nog een moment, u krijgt nog een interruptie van mevrouw Ghijsels-Kerkhoff.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Excuus. Ik ben ... Ik heb een lange dag achter de rug. Ik ben niet de enige, maar ik denk nog eens na over het antwoord op mijn buurvrouw net. Dat lijkt dan een minor detail, hebben wij het in stuk over Europa of de EU? Dan hoor ik u zeggen, daar ga ik niet in mee. Maar het is feitelijk denk ik onjuist. Juist om het niet een politiek stuk te laten zijn en niet vooruitlopen op zaken in de toekomst, denk ik toch dat u misschien daar te kort door de bocht gaat. Want Europa is niet de EU en het wordt nu wel degelijk door elkaar gebruikt.

De voorzitter: Gaat uw gang. Misschien kunnen we daarna vervolgen met de beantwoording van de andere nog veeggrondjevragen.

Gedeputeerde Sterk: Ik was ook bijna aan het einde van het veeggrondje. Ik denk dat we daar van mening over verschillen ook gewoon van wat u zegt. Dus ik weet niet hoe ik dat verder zou moeten beantwoorden. Dan heb ik nog een laatste vraag volgens mij van de SGP, over die blokjes in die documenten met die boodschappen. Dat zijn de gezamenlijke standpunten van het HNP en die hebben we aangevuld met nog eigen standpunten van onze Utrechtse standpunten die gebaseerd zijn, zoals ik steeds natuurlijk al zeg, op het beleid dat is vastgesteld door PS. Volgens mij, ik kan u verzekeren, volgens mij staat zelfs in de folder van het HNP dat voedselzekerheid echt een belangrijk thema is, ook wat we in Europa moeten gaan regelen.

De voorzitter: U had ook nog een vraag van D66 die volgens mij onbeantwoord was en de VVD, motie. Motie M24-52.

Gedeputeerde Sterk: Daar kom ik dan graag even in de tweede termijn op terug. Ook die heb ik hier niet staan.

De voorzitter: En de heer Nagtegaal, excuus. U had ook nog een interruptie, of kan het in de tweede termijn? Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Ik wilde het eigenlijk niet doen, maar het irriteerde mij toch enigszins. Dus dank, voorzitter, voor de mogelijkheid. Kijk, feitelijk gezien heeft mevrouw Ghijsels en mevrouw Van de Kolk gewoon gelijk en kunt u niet van mening verschillen. Je hebt de Europese Unie en je hebt Europa. Europa is ook bijvoorbeeld Istanbul een deel, is ook een stuk Rusland, Moskou bijvoorbeeld. Dus ik snap niet helemaal hoe je dan in mening kan verschillen. Ik ga niet helemaal mee in het verhaal van, maak er maar EU-strategie van. Weet je, ik vind het allemaal prima, Europa, EU-strategie. Als je het een beetje leesbaar wil maken, is denk ik de tweede beter. Alleen ik snap niet helemaal dat de gedeputeerde dan van mening verschilt.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, tot slot.

Gedeputeerde Sterk: Dat was geen vraag, voorzitter, volgens mij.

De voorzitter: Dat was een opmerking. Daar heeft u gelijk in.

De heer Nagtegaal: Waarom verschilt de gedeputeerde van mening?

De voorzitter: Ho, mijnheer Nagtegaal, ik had u niet het woord gegeven.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, mag het?

De voorzitter: Vooruit.

De heer Nagtegaal: Waarom verschilt de gedeputeerde van mening?

Gedeputeerde Sterk: Omdat wij dat volgens mij anders zien als GS. Wij zien dat die Europese samenwerking, die verloopt vaak via netwerken en projecten ook met landen buiten de EU via de overlegstructuren en instituties van de EU.

De voorzitter: Dat ... Daar moet u het dan mee doen, mijnheer Nagtegaal. Dat is dan het antwoord. Mevrouw Van der Kolk, ik wil dit on... Sorry? Ja, er komt een tweede termijn. Dat is namelijk ook precies waar we nu zijn aangekomen met elkaar. Ik zal overigens al even voor u het tipje van de sluier oplichten. We gaan na dit debat eten. Ik zie allemaal hele hongerige mensen. We gaan over naar een tweede termijn. Ik wil graag even een inventarisatie doen van partijen die interesse hebben in een tweede termijn, al vermoed ik dat dat een brede interesse is. Dat valt me alles mee. Dan begin ik dit keer aan de rechterkant. U had geen behoefte. Wel behoefte? Dan sla ik u even over, kom ik bij u terug. Begin ik bij de SGP. Of ... Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, het kan heel kort. Ik wil mijn antwoord op de vraag motie M24-52. Daar ben ik zeer geïnteresseerd in. En ik wil ook vooral even kijken hoe we ook die financiën en ambities heel goed kunnen koppelen. Ik vond dat de heer Adriani op zich een goede casus heeft opgeworpen. Dus ik wil ook wel graag met PS meekijken hoe we dat kunnen faciliteren, ook richting het debat in de Staten.

De voorzitter: De heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Kijk, er werd net al een interruptiedebatje tussen de gedeputeerde en de SGP ... De SGP begon over doelmatigheid. Dat vind ik ook een hele goede. Daar had ik het ook deels over van, wat hebben we hier eigenlijk liggen? Dat documentje. Document, sorry. Wat gaan we vaststellen? Die vraag heerst nog steeds bij mij, dus ik wil toch een soort reactie op het feit dat deze strategie eigenlijk vol staat met allerlei theoretische verhalen en niet echt praktische uitkomsten. Want ik heb gewoon geen idee wat ik nu al Statenlid ga vaststellen. Ik heb geen idee. Misschien loop ik wel de zaal uit de 24^e omdat ik gewoon niet voor noch tegen wil stemmen. Ten tweede, ik heb er geen reactie op gehad omdat ik misschien iets te vrijblijvend was, maar ik zou nog steeds heel graag een reflectie willen van de gedeputeerde op de mogelijke politieke veranderingen die in Europa zullen plaatsvinden.

De voorzitter: Dank u wel. SGP, de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik zou graag willen onderstrepen, de gedeputeerde gaf het al aan, dat bij de kadernota moeten we het hebben over de verschillende ambitietredes. Kan ze dat dan heel concreet maken in de kadernota, dat we het ook weten dat het over de verschillende ambities gaat uit dit document? Soms zie je het nog wel veranderen in een tabel met een getalletje bij Europa en dat er geen toelichting instaat. Dus dat zou ik graag willen vragen, om dat dan ook heel helder in beeld te brengen. Dan de vraag van Volt, gaat het alleen om halen? We zijn toch binnen de top vijf regio's ... Ik denk, in geld brengen wij door de grote sterke concurrentiepositie van de regio natuurlijk al heel veel richting Europa. Dan gaat het er ook om dat we veel terughalen, want volgens mij zijn we nog altijd netto de grootste betaler. Dan mogen we ook wel wat terugontvangen als het gaat om de ondersteuning van onze provinciale doelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Pouw-Kraan, gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Ook ik wil graag even reageren op de vraag van Volt. Ik voel me toch geroepen om daarop te reageren. Het gaat wat betreft het CDA echt niet alleen om het halen van geld. Juist die samenwerking met andere regio's die in vergelijkbare situatie zitten, lijkt ons ontzettend nuttig en ook leerzaam. Wij kunnen ons zeker vinden in dat Utrecht iets te brengen heeft in Europa, want wij profileren ons niet alleen als de meest competitieve regio, maar ook als the heart of health. Om maar met een concreet voorbeeld te komen, ben ik enorm onder de indruk van het Prinses Maxima Centrum haar keiharde werk en haar positieve invloed op de agendering van het belang van goede kinderoncologie in Europa. Dat is slechts een voorbeeld. We hebben zeker wat te brengen aan ... In Europa, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, voor de tweede termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Dank voor alle antwoorden van de gedeputeerde. Fijn dat u ook nog even benadrukt dat we niet alleen gaan halen, maar ook wat te brengen hebben, en dat SGP en CDA dat ook zo zien. Ik had ook nog een vraag gesteld aan de overige commissieleden of zij iets zien in een werkgroep Europa, als middel om regelmatig in gesprek te kunnen gaan met GS, ambtenaren, om die vinger aan de pols te kunnen houden.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even de cirkel verder af waar de behoefte ligt. Ik zie ... FVD. Mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel. Ik wilde inderdaad natuurlijk nog zelf ook graag even terugkomen op de ... Het verschillen van mening over of iets EU of Europa is. Mevrouw Sterk geeft aan dat het wel degelijk breder is en dat er ook vanuit de EU met andere landen wordt samengewerkt, als ik het goed teruggeef. Het document is echter blauw-geel, lekker Europees. Europa wordt ook steeds tussen aanhalingstekens gezet, of in ieder geval niet continu, maar wel heel vaak. Het gaat er vooral om dat het, net als het Rijk, provincies zich moeten verhouden tot wat er in de Europese Unie gebeurt. Dus ook al gaat het in de EU

soms over samenwerking met andere landen, dan is deze strategie toch nog steeds gericht op hoe de provincie Utrecht zich verhoudt tot de Europese Unie? Is dat dan ... Kunt u daar wel ... Of ziet u dat ook zo of ziet u dat dan ook anders?

De voorzitter: Dank u wel. De BBB. Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Even naar aanleiding van alles wat er gezegd is, drie zaken. Het ... Onze belangrijkste vraag, waar ... Wat accorderen we eigenlijk als we positief stemmen? Is mij duidelijker, maar nog niet helemaal. Maar goed, we komen er wel. We hebben ook nog even om daarover na te denken. Het tweede is, ik vind wat Partij voor de Dieren aanbracht eigenlijk ook een hele wezenlijke. Want ergens lees je dat Utrecht regio, stad de meest competitieve regio van Europa is. Daar een keer bij stilstaan, over nadenken, gezien de zaken hier spelen, vind ik in ieder geval best een om te onthouden. Het derde punt, ik hoor dat er een gesprek komt over voedselstrategie en dat dat Europa-breed gezien wordt. Dat klinkt dan best logisch, want Zuid-Europa, dat verschaalt, dat wordt heter. Tegelijkertijd denk ik, hoe kan het dan zijn dat er beleid hier in Utrecht, feitelijk in Nederland, is die daar helemaal niet specifiek naar kijkt? Dat is een ander onderwerp. Maar dat zijn nou net de relaties die ik dan mis, want hoe kan je daar dan op Europees niveau wel over spreken? Dat waren mijn drie reflexen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Nog twee dingen. Het eerste is wat daarnet al gesignaleerd was, het antwoord op mijn vraag over belangenbehartiging op pagina 9 van de notitie. Onder het kopje Belangenbehartiging staat, de keuze om over te gaan tot belangenbehartiging wordt gemaakt door het college van Gedeputeerde Staten, geadviseerd door het cluster Europa en de betrokken beleidsadviseurs. Wat ik daarnet heb ingebracht, is, het lijkt ons dat juist PS hier beleidsinhoudelijke sturing kunnen geven. Daar willen we eventueel een motie of een amendement over indienen, dus daarop graag nog de reactie van de gedeputeerde. Dan mijn tweede en laatste punt. Ik had in de eerste ronde ook een vraag gesteld over de leergangwerken met Europa en of die eventueel open kan voor PS of een variant daarop waar wij wat aan zouden hebben. Dank u wel.

De voorzitter: De heer El Hamdaoui, gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde nog wat inbrengen ... iets inbrengen over de weg die Volt deelde. Het kan interessant zijn, alleen willen we dan wel wat preciezer weten wat het idee ervan is om ... Zodat wij het goed kunnen beoordelen of we het een goed idee vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Ik zit even ... Ik zat even te overleggen met de griffier over de werkgroep specifiek, omdat we denken van, er moet volgens mij een commissiebrede inventarisatie plaatsvinden of hier interesse in is. Maar ik snap ook de behoefte om eigenlijk eerst te weten hoe dat er dan concreet ... iets concreter uit gaat zien, voordat je daar ja of nee op zegt. Dus vandaar even de twijfel.

Griffier Ferwerda: We werken iets uit. Of we kunnen iets uitwerken met ... Wie? Met Volt of zo.

De voorzitter: Is het een idee dat de griffie even contact opneemt met Volt en dat er dan een voorstel komt en dat we dan op basis van het voorstel even in de commissie opnieuw kunnen inventariseren of dat voldoende is om een werkgroep te starten? Goed voorstel? Dan gaan we door naar de beantwoording van het college van de tweede termijn. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. De vraag van UtrechtNu! over waarom nu? Want er komen EU-verkiezingen aan. We hebben juist gemeend, wat ik net al zei, ten eerste, we hadden een strategie die verlopen was. We hebben een nieuw college. Ik ben actief in Europa. Dan is het denk ik ook prettig als wij

dan met elkaar de visie vaststellen van waaruit wij als GS en in mijn persoon dan ook kunnen acteren. Volgens mij gaat die strategische visie ook verder niet over wat er uit de Europese kiezingen komt. Want dat gaat over inhoud en het gaat over verhoudingen tussen partijen. Wij hebben hier in Utrecht beleid vastgesteld en wij willen proberen om dat zo goed mogelijk naar Europa te brengen en wat voor ons belangrijk is daar ook te halen. Dat is ... Hoe we dat willen doen, dat hebben we vastgelegd in die strategie. Nogmaals, in het inhoudelijke gesprek over wat dat nieuwe Europa na de verkiezingen dan gaat brengen, dat zal een vorm krijgen in het werkprogramma van Europese Commissie en dat zullen wij hier dan vervolgens ook weer met elkaar bespreken. De SGP vroeg of wij nadrukkelijk ook kunnen toelichten in de kadernota, de financiële keuze die we maken en hoe we die onderbouwen. Dat wil ik daarbij toezeggen. U zegt ... U vraagt zich ook af wat we nou echt ophalen uit Europa, of u geeft in ieder geval aan dat we nettobetaler zijn en dat het ook belangrijk is dat we wat ophalen. Het is u wellicht bekend, maar we hebben de afgelopen Europese programmaperiode bijna 1 miljard euro opgehaald aan Europese subsidie en dat is terechtgekomen bij 1318 verschillende organisaties in de regio Utrecht. Ik denk dat dat een heel mooi resultaat is. Wij hopen natuurlijk deze komende periode dat resultaat nog weer te overtreffen. Dus ik denk dat daar best heel veel geld ook weer onze kant uitkomt. Dan een helpt het natuurlijk ook als je te boek staat als de topregio in Europa, want dat levert ook veel belangstelling op. Dan ga ... Vroeg, als ik het goed heb, mijnheer Gilissen van de VVD, u nog even naar motie M24-52 die u had ingediend. Naar mijn idee hebben we die dus juist uitgevoerd door dus te kiezen voor uiteindelijk toe te werken naar het regionaal expertisecentrum. Want dat moet eigenlijk ertoe leiden dat we optimaal gebruik maken voor deze regio van de mogelijkheden die Europa biedt. Daaronder zitten ook zeker subsidiemogelijkheden. De weg daarnaartoe heb ik u net in meegenomen hoe we dat willen doen. Maar dat vraagt gewoon wel even tijd. Het is niet een omschakeling die je van het ene op het andere moment zomaar kunt maken. Maar we zitten, ik heb voorzichtig wat cijfers gezien, we zitten al echt wel weer op de goede weg, in ieder geval qua subsidieaanvragen die wij hebben gedaan en die voor een deel ook zijn gehonoreerd. Dan nog één keer de discussie over EU- of Europastrategie. Er zijn gewoon ook manieren waarop de Europese Unie samenwerkt met andere Europese landen en waar wij dat soms ook als de provincie doen. Dan gaat het bijvoorbeeld om Noorwegen die niet binnen de EU valt, maar waarmee we wel in de vrijhandelszone een samenwerking hebben. Dan gaat het soms over Groot-Brittannië, maar het kan ook om Turkije of Israël gaan. Dat ... Die strategie is ook op toepassing van ... Voor die samenwerking. Daarom kiezen wij voor de term Europese strategie en niet voor de term EU-strategie, want dan zouden we ons denk ik te veel beperken. Dan was er de vraag van de BBB, waar ... Wat accorderen we precies? Volgens mij, wat we accorderen, is een samenwerkingsrichtingstrategie, inclusief een ontwikkelpad dat ons gaat helpen om onze provinciale belangen te behartigen in de Europese Unie. Die strategi... U gaf volgens mij meer een inhoudelijke duiding over die voedselstrategie. Belangenbehartiging, de vraag van D66, omdat zij overwegen om daar een motie op in te dienen. Daar kan ik het volgende over zeggen, dat ... Kijk, wij als behande... Behartigen natuurlijk de belangen in Europa op basis van wat u ons meegeeft hier aan kaders en aan inhoudelijke voorstellen die hier zijn vastgesteld. Soms moet je ook heel snel daarin acteren. Dat kan soms binnen een week zijn en dan is het natuurlijk ingewikkeld om dat steeds weer terug te moeten leggen bij de Provinciale Staten. Dus wij doen dat op basis van de kaders die u meegeeft. Niettemin denk ik dat het dan wel van belang is om regelmatig te communiceren over wat we daar doen, want ik denk dat dat de afgelopen tijd gewoon weinig is gebeurd in dit huis. Wat halen we binnen? Wat doen we precies daar? Dus ik denk dat we dat het komend jaar in moeten gaan zetten en ik hoor graag over een jaar hoe u vindt dat dat loopt. Misschien kan het voorstel van Volt daar ook bij helpen voor u als Staten om daar meer bij betrokken te zijn. Dan tenslotte had u nog de vraag over de leergang, of die opengesteld kan worden voor de Staten? Ik krijg door dat dat zeker kan.

De voorzitter: Dan hebben we daarmee de tweede termijn afgrond. Beluisterende naar ... Het debat beluisterende en ook de eventuele mogelijkheid dat we een motie of amendement openhouden, zou mijn voorstel toch zijn om een normaal debat te hanteren voor de Staten. Ik zie instemmend geknik. Dan wordt

het een normaal debat voor de Provinciale Staten. Dan gaan we nu over tot de dinerpauze tot 19:15 uur. Ik schors de vergadering.

13. SV Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Hollandse Waterlinies

De voorzitter: Dames en heren, als u allen uw zetel weer inneemt, dan gaan we beginnen met de tweede helft van deze Bestuur, Economie en Middelen-vergadering. We zijn voor de dinerpauze gepauzeerd in de agenda bij agendapunt 13. Dat is het Statenvoorstel Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Hollandse Waterlinies. Even goed om te weten qua context, op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd. Met deze wijziging is beoogd om de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers bij het bestuur van een gemeenschappelijke regeling te verbeteren. U wordt gevraagd door Gedeputeerde Staten om toestemming te geven om de gewijzigde gemeenschappelijke regeling vast te stellen. Het debat is in twee termijnen in principe. We beginnen bij de VVD. We beginnen bij 50PLUS. Ik zie ... Is de BBB wel ... Nee? Dan beginnen we bij het CDA. Gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Dit voorstel is wat ons betreft een hamerstuk. Verder geen bijdrage.

De voorzitter: Dan gaan we naar de ChristenUnie.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: U zegt net dat het doel is van dit voorstel om de betrokkenheid van de volksvertegenwoordigers te verbeteren. Maar er staat juist dat geen zienswijzen meer worden voorgelegd aan de volksvertegenwoordigers. Dus ik begrijp dan niet helemaal precies wat er hier gebeurt. Maar maakt niet uit. Ik heb er een technische vraag over gesteld. Als iedereen het ermee eens is dat er alleen nog maar de begroting wordt voorgelegd aan de ... Aan PS en verder eigenlijk niks meer en dat een lichte vorm van participatie oké is, dan gaan wij daar ook mee akkoord en kan het gewoon een hamerstuk zijn.

De voorzitter: Dank u wel. D66. De heer Kamp, gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel voor de beantwoording van de technische vragen. Misschien richting ChristenUnie, het is een jaarrekening. Dus dat is meestal achteraf kijken, dan is er ook niet zoveel meer over op te merken. Ik zie de gedeputeerde ook knikken. Dus wij geven toestemming.

De voorzitter: Dank u wel. Forum voor Democratie. Mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Geen inbreng. Dank u wel.

De voorzitter: GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Geen inbreng. Hamerstuk wat ons betreft.

De voorzitter: Partij van de Arbeid, geen inbreng. Partij voor de Dieren. Die zijn vanuit huis, als ik me niet vergis nu. Nog niet aanwezig. Dan gaan we door met de PVV.

De heer Van der Star: Geen inbreng.

De voorzitter: Geen inbreng. SGP. Geen inbreng. De SP? Ook niet. UtrechtNu!. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik sluit me eigenlijk aan bij de ChristenUnie.

De voorzitter: Helemaal goed. Volt, geen inbreng. Dan kom ik weer terug bij de VVD. Geen inbreng. 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS staat er helemaal achter. We vinden het heel goed. En dat ... Dan moet er wel op gelet worden dat die gelijke doelen, beheer, dat is ... Wat is het doel? Gelijke doelen. Beheren erfgoed. Participatie in lichte vorm, dat geeft dus aan toch een zorgplicht voor als het ergens op een ... Overstrijkt of het overtreft een gebied waar wat particulierbezit is, maar wat toch wel valt onder het, hoe heet het, De Hollandse Waterlinies. 50PLUS vindt natuurlijk heel goed, die gezamenlijke verantwoording. Dat wilde ik toch even genoemd hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Helemaal goed. De BBB, tot slot. Geen behoefte aan?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Nee.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was dan de eerste ...

Griffier Ferwerda: Misschien heeft de ...

De voorzitter: Dat was de eerste termijn. Dan ga ik naar het college. Mijnheer Van Muilekom, gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik zal er even kort op ingaan. Het is in ieder geval ... Mevrouw Kennedy vroeg, geen zienswijze. Maar die kans heeft PS gehad. Dus ... En PS heeft geen zienswijze ingediend. Het punt is denk ik wel, en dat gaat denk ik even over die ... Het is eigenlijk een reguliere ... In het kader van de nieuwe wet op ... De Wgr is het eigenlijk allemaal doorgevoerd. Het is wel gewoon beleidsarm. Dus we hebben een GO. Het GO mag een aantal dingen doen. Dat is in kaders vastgelegd. Als het gaat om investeringen in onze eigen provincie die wij doen, dan gaan we er gewoon zelf over. Dat gaat allemaal buiten het GO. Dus het is vooral de samenwerking stimuleren en het is het lijntje naar Unesco. Dus dat is het, voorzitter.

De voorzitter: Dan kijk ik de cirkel rond voor een tweede termijn. Geen behoefte aan. Dan concludeer ik daarbij dat dit rijp is voor een hamerstuk. Helemaal goed.

14. SV Wijziging gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Stichtse Groenlanden

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 14, het Statenvoorstel Wijziging gemeenschappelijke regeling Recreatieschap sticht... Recreatieschap Stichtse Groenlanden. Net als bij het vorige Statenvoorstel, betreft het hier de wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Die was voor het laatst aangepast in 2022. Het college heeft ... En de Staten hebben hiermee ingestemd. Daarna waren er enkele aanpassingen verwacht en die werden bij het wijzigen van de Wgr al opgenomen. Nu de Wgr definitief is, moeten die laatste overige noodzakelijke aanpassingen ook worden opgenomen. Het is goed om te weten dat in het kader van de Stichtse Groenlanden, hebben we een informatiesessie in de nabije toekomst. De datum is even ... 15 mei. In de zeer nabije toekomst, 15 mei. Over de financiële positie van Stichtse Groenlanden. Dan ga ik naar de VVD. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. Ook dank aan de ambtelijke organisatie voor het beantwoorden van de technische vragen. Een deel van mijn zorgen zijn daardoor al weggenomen. Ik had namelijk zorgen of de ... Het doel van de wet, namelijk dat de raden en Staten beter in positie zouden komen, of dat ook wel echt verwezenlijkt zou worden met deze aanpassingen. Nu blijven eigenlijk vooral nog maar zorgen over of de motie die we hebben aangenomen als Staten in 2022, bijna helemaal Statenbreed, namelijk Alleen samen krijgen we recreatie op de kaart, of dat wel ... Überhaupt of de situatie daarvoor verbeterd wordt, maar ook dat daar geen belemmeringen worden opgeworpen, bijvoorbeeld over het kunnen uittreden of het kunnen verkleinen van de opdracht. Dus ik ben eigenlijk vooral benieuwd

of de gedeputeerde vindt dat de aanpassingen juist de motie bewerkstelligen of juist in het voordeel of in het nadeel kunnen werken van het uitvoeren van de motie. Veel dank.

De voorzitter: Dank u wel. 50PLUS.

Mevrouw Hoek: Dank u voorzitter. Eigenlijk hetzelfde als zojuist, alleen wil ik nog wel even meegeven, misschien kom ik nog wel met een motie, dat er best eens in Groenlanden toiletten komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. BBB. Geen behoefte?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Nee.

De voorzitter: Het CDA.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank, voorzitter. Hiervoor geldt wat ons betreft eigenlijk hetzelfde als bij het vorige Statenvoorstel. Het enige is dat in het ontwerpbesluit gesproken wordt over het recreatieschap Stichtse Groenlanden. Met ... Om mijn partijgenoot Lucille Werners bekende programma even na te doen, G-R-O-E-R-N, in plaats van Groen. Dus dat moet misschien even middels een erratum gewijzigd worden. Hierna zou het ook een hamerstuk kunnen zijn.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Geen inbreng.

De voorzitter: D66.

De heer Kamp: Ik sluit me aan bij het CDA.

De voorzitter: Dank u wel. Forum Voor Democratie, geen inbreng. GroenLinks.

Mevrouw Van Elteren: Geen inbreng.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, geen inbreng. Partij voor de Dieren inmiddels. Nee. De PVV. Geen ... SGP. SP? UtrechtNu!. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik sluit me ... Even stil zijn. Ik sluit me grotendeels aan bij de VVD. het kan wat ons betreft wel een hamerstuk worden. Ik wil ook mevrouw Hoek er even aan memoreren dat er een ingekomen stuk is bij ... Van GS over de memo Niet kakken tussen de takken en dat, ik meen, het college goed op weg is om dat wat mevrouw Hoek zei te bewerkstelligen.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, geen behoefte. Dan ga ik naar de gedeputeerde voor een reactie op de geponeerde zaken van de VVD. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Even op de vraag van de VVD. Er zijn geen belemmeringen. Ik bedoel, we gaan niet inhoudelijk in de GR op inhoudelijk en hoe ... Wat in de motie bedoeld was, om eens te kijken op provinciaal niveau, op het gebied van recreatie en toerisme hoe ... Alles wat we doen. Juist niet. Dus het antwoord is gewoon nee eigenlijk. Wat denk ik nog wel belangrijk is, is, en dan ga ik even meteen door op de vragen van 50PLUS en UtrechtNu!, even over die toiletten. Dat heeft niks met die GR te maken. Ik heb bewust even een tussenstand gegeven over hoe het opgepakt wordt, het regelen van toiletten. We gaan er extra actie op zetten, omdat we vinden dat het onvoldoende gebeurt. Dus ik hoop dat we met deze actie echt tot concrete zaken kunnen komen, want daar zit iedereen op te wachten, ook in de recreatiewereld.

De voorzitter: De heer Nagtegaal, even ... Voordat we een debat over toiletten gaan hebben bij de Stichtse Groenlanden ... U schudt ook nee. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Ik wil de gedeputeerde alleen meegeven dat het plan, het idee met de leuke pakkende titel zelfs in de Vlaamse media is gekomen. Dus dat wilde ik even meegeven.

De voorzitter: Goed, dank u wel. Dat was hem dan volgens mij voor dit agendapunt. Dus daarmee hebben we agendapunt 14 dan ook afgerond. Volgens mij kan ik wederom concluderen dat het een hamerstuk is.

15. SB Ontwerp Omgevingswetprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 15, Statenbrief Ontwerp Omgevingswetprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028. In het ontwerp Omgevingswetprogramma Cultuur en Erfgoed 2025-2028 verbindende cultuur, een inspirerend erfgoed, toekomstbestendig en voor iedereen, is uitgewerkt ... Is de uitwerking van het beleid voor de komende beleidsperiode opgenomen. De uitwerking is gebaseerd op de Omgevingsvisie van de provincie Utrecht, de nadere kaderstelling, het coalitieakkoord, het participatieproces en de evaluaties van de vorige beleidsperiode. In het programma ligt de nadruk op het voortzetten van het lopende beleid en het bestendigen van nieuw ingezet beleid. Ook is op verzoek van PS een aantal nieuwe ambities opgenomen die nog verdere uitwerking behoeven. Het ontwerpprogramma ligt vanaf 21 maart gedurende zes weken ter inzage. De punten die u vanavond bij BEM inbrengt, zullen betrokken worden bij die terinzagelegging en in de nota van beantwoording en het definitieve Omgevingswetprogramma ook aan bod komen. Die zullen ook in september naar de Staten worden gestuurd en dan kunnen die eventueel nog besproken worden indien nodig. Dan komen dus uw ... Komt uw input van vandaag dus ook terug in die nota. Even voor onze procesliefhebbers, de werkwijze onder de Omgevingswet ligt voor ter evaluatie. Dus dat ... Daar gaan we nog ... Daar komen we ... Komt de PS ook nog in aan bod volgens mij. Dus de manier waarop we dit nu doen, ik weet dat dat in eerdere stadia weleens voor verwarring heeft gezorgd, maar dat wordt dus geëvalueerd en daar gaan we mee aan de slag. Dan wil ik nu naar de ... Het is in één termijn, want het is een Statenbrief. Dus houd daar rekening mee in uw woordvoering. Dan ga ik naar de VVD. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Goed dat het stuk er nu ligt. U zei net zelf al in de inleiding dat we de wijze waarop we dit doen we natuurlijk ook gaan evalueren, wat heel belangrijk is. We hebben als VVD een belangrijk punt ingebracht. Kijk, waar we naar gekeken hebben, is dat wij gecheckt hebben van, is het coalitieakkoord er goed in verwerkt? Conclusie, ja. Ook ... Ik kijk ook even naar alle andere beleidsvoorstellen die de laatste tijd zijn gedaan. Dat is ook het befaamde amendement van ons, waarin wij hebben gevraagd eigenlijk voor aandacht voor zelfredzaamheid. In andere woorden zou je kunnen uitleggen dat je organisaties ook zoveel mogelijk helpt om zoveel mogelijk op eigen benen te kunnen staan. Heel goed in het besef dat dat niet voor alles en iedereen kan, maar dat het wel een belangrijk beleidsdoel zou moeten zijn. Eerlijk gezegd, voorzitter, vind ik dat er wel een beetje bekaaid afkomen in het voorstel dat er nu ligt. Dus nogmaals, het proces, het stuk ligt ter inzage. We gaan ook kijken wat er uit het veld terugkomt. Daar zijn we ook heel benieuwd naar. Maar mijn vraag voor nu zou zijn ...

De voorzitter: Sorry. Mevrouw Blekxtoon, interruptie. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Voorzitter, dank. Ik ben even benieuwd welke criteria de heer Gilissen dan zou willen hanteren om te bepalen wat wel en wat niet. Want dat is natuurlijk best een lastig onderwerp.

De voorzitter: De heer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, je zou het ook kunnen noemen als cultureel ondernemerschap. Dat is namelijk dat je heel goed naar je omgeving kijkt als organisatie, om te kijken waar je eigen middelen vandaan kunt

halen. Dat je niet alleen kijkt naar overheden of andere fondsen die daar een bijdrage kunnen leveren, maar dat je ook in je bedrijfsvoering, dat geen vies woord is, ook zeker niet voor culturele ondernemers, toch ook vooral kijkt hoe je zoveel mogelijk op eigen benen zou kunnen staan. Dat zorgt er namelijk voor dat de middelen die je hebt, die zijn altijd beperkt, of je nou bij gemeenten kijkt, het Rijk of bij de provincie, dat je die juist kunt inzetten op de plekken waar ze het meest nodig zijn. Dus zo kijkt de VVD ook naar het onderwerp zelfredzaamheid. Dus het begint eigenlijk bij een stukje bewustzijn over hoe je je culturele onderneming ook als onderneming zou kunnen benutten, waardoor je als overheid nog veel gericht eigenlijk ook anderen kunnen ondersteunen die het echt wel nodig hebben. Ik denk dat het beeld, en daarom ben ik ook wel benieuwd naar de inzagefase die we nu feitelijk hebben, dat het ook best wel duidelijk is van, waar moet er geld bij en wat kan ook echt wel op eigen benen staan?

De voorzitter: Ik zie ook een interruptie van de heer Van den Dikkenberg. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. In de bijdrage van de VVD werd genoemd van, we hebben gecheckt of dat het coalitieakkoord goed verwerkt is. Conclusie was ja. In het coalitieakkoord staat dat kasteel- en streek... Of dat streekmusea een plek moeten krijgen in het nieuwe culturele beleid voor cultuur en erfgoed. Juist die post is opengelaten in afwachting van een evaluatie. Is dan het coalitieprogramma netjes verwerkt of hadden we beter ook de integratie met kasteel- en streekmusea gemaakt?

De voorzitter: De heer Gilissen.

De heer Gilissen: Ik denk dat de heer Van den Dikkenberg terecht de vraag stelt. Aan de andere kant, ik snap heel goed dat nu gekozen is eigenlijk om het in afwachting van de evaluatie gewoon open te laten. Het vraagstuk rondom streekmusea is complex. Als je het dan toch hebt over financierbaarheid en het ook zelfredzaam kunnen zijn van organisaties, schuurt die daar behoorlijk. Dus ik denk dat het goed is dat we hem nu even hebben geparkeerd op de grote parkeerflap. Maar de heer Van den Dikkenberg heeft gelijk, dat we dat ook met zeer veel interesse volgen, want dat is een belangrijk onderdeel ook van ons culturele erfgoed.

De voorzitter: U vervolgt of was dat ...

De heer Gilissen: Ik ben ... Ik was klaar, mevrouw de voorzitter. Dank.

De voorzitter: Dat was uw bijdrage. Helemaal goed. Dan ga ik naar 50PLUS, mevrouw ... Toch niet. Sorry. Ik zat in de blinde vlek. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank u wel, voorzitter. Ik zit net niet helemaal goed. Ik had nog een vraag, want ik herinnerde mij ineens, u had eerst ... Eerder aangegeven dat u een amendement wilde voorbereiden over zelfredzaamheid en dit kader. Wat is daar de status van?

De voorzitter: De heer Gilissen.

De heer Gilissen: Dat is vorige keer ingediend en aangenomen, dus maakt onderdeel uit van het provinciaal beleid. Dus daar ben ik heel blij mee.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dat is een topvraag. Gefeliciteerd.

De heer Gilissen: Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we naar mevrouw Hoek. Gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Ik woon in een gebied, we hebben sowieso al in onze gemeente 83 buitenplaatsen, dus we zijn gewoon ... 50PLUS is er sowieso een voorstander van, koester ons erfgoed. Er wordt al genoeg geknibbeld, een stukje hier eraf, een stukje daar eraf. Het is ... Erfgoed komt nooit meer terug, want het heet niet van niets erfgoed. Dus dat dien wij te koesteren. Ik vind ... Heel goed, dat voorstel. Er is één puntje waar ik toch wel even iets over wil zeggen. Er staat hier bijvoorbeeld, daarnaast is er sprake van bezuinigingen. Dat zijn kosten zoals energiekosten. Er staat nog meer bij. Eigenlijk, al die buitenplaatsen, nauwelijks hebben ze geen zonnepanelen of wat dan ook. Vaak hebben die gebouwen, zijn ze zo groot met zoveel plaatsen, dat je daar heel gemakkelijk wel zonnepanelen kan plaatsen die je niet vanaf de weg, misschien wel vanuit de lucht, maar niet vanaf de weg niet kan zien. Anders kan je ook altijd nog ... Ik ken er die dat wel hebben, maar dat zijn dan niet de buitenplaatsen, maar die doen het voor henzelf, dat ze gewoon op een andere plaats op hun terrein een zonnegedeelte hebben met zonnepanelen en de opbrengst die dan weer gaat naar de buitenplaats. Dus dan ... Dat kan met een accu tegenwoordig, want de techniek gaat zo snel. Daar zou ik voor willen pleiten, om toch te kijken of dit niet meegenomen kan worden in deze nota, misschien moet ik met een amendement komen, om ...

De voorzitter: De heer Nagtegaal heeft een interruptie.

Mevrouw Hoek: Ik ... Er wordt iets gezegd, maar ...

De voorzitter: De heer Na... Daar komen we zo op terug. De heer Nagtegaal had een interruptie.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Stelt 50PLUS hier voor om buiten ... Rondom buitenplaatsen een soort zonneveld te plaatsen? Want dat tast toch de esthetische waarde ook aan, van zo'n buitenplaats? Of ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Geen zonneveld. Dat zou te gek zijn, voorzitter. Sorry. Maar je kan wel een aantal zonnepanelen in ... Op een of andere manier bij een bijgebouw, wat niet ... Wat aan het zicht is onttrokken is met bomen eromheen en zo, en die opbrengst gebruiken om het erfgoed, als het dan een gebouw is natuurlijk, een woning of een buitenplaats, van energie te voorzien. Dat is via een omweggetje, maar het kan wel.

De voorzitter: Helder.

Mevrouw Hoek: Dat werd ... Dat stukje ... Want er staat hier wel van, de kosten zijn toegenomen vanwege de energiekosten. Maar je kan er ook wat aan doen om de kosten te ... Omlaag te brengen, door op de een of andere manier energie op te wekken op een fatsoenlijke aanvaardbare manier.

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, u had nog een ... Tot slot. Kort alstublieft.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Kijk, het is een soort luchtballonnetje dat hier nu wordt ingegooid, maar dat ... Dit kan ook helemaal niet. Want dit moet een gemeente regelen. Als iets een gemeente monument is, moet via een of andere beleidsregel ... Ik weet dat bijvoorbeeld gemeente Utrecht daar nu bezig mee is. Als iets een Rijksmonument is, kan het ook niet. Je kan niet zomaar op een Rijksmonument een ... Zonnepanelen plaatsen. Dus dat kan niet.

Mevrouw Hoek: Voorzitter ...

De voorzitter: Mevrouw Hoek, gaat uw gang. Tot slot.

Mevrouw Hoek: Niet zomaar, maar je ... Ik zeg niet, zomaar. Maar je kan wel onderzoeken wat we ... Je moet nooit zeggen, dit kan niet. Kijk altijd, wat kan er nog wel? Laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: Helder.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Helemaal goed. Even voor wat de gedeputeerde zei, het is ... U kunt het niet amenderen, het is een Statenbrief, maar u kunt wel uw zienswijze hierop meegeven. Wat u zojuist gezegd heeft, staat genoteerd en zal beantwoord worden in de nota van beantwoording in september. Dan gaan we naar de BBB.

Mevrouw Hoek: Helemaal goed. Staat het op de balk.

De voorzitter: We gaan naar de BBB. Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij hebben eigenlijk niet heel veel toe te voegen of te vragen, maar ik heb één punt waar graag aandacht voor wil vragen. Maar misschien ben ik al te laat. Dus ... Ik ben het al een paar keer in verschillende dossiers tegengekomen en dat gaat over de wereld... Unesco werelderfgoed. Dan met name om daar waar we natuurlijk met zijn allen om ruimte vechten, dat wordt ook in dit document weer opnieuw omschreven, er eigenlijk niks kan en mag in Unesco werelderfgoed-omgeving, directe omgeving, behalve energie. Ik heb daar toen een keer technische vragen over gesteld. Wat bedoelen we daar dan mee? Toen is gezegd, windturbines. Heb ik nog gevraagd, hebben die dan een maximale hoogte? Kan het mee in een omgevingsverordening? Worden daar nog aanvullende regels ... Dat was eigenlijk niet de bedoeling. Het staat iedere keer op mijn lijstje, maar ... Misschien is ... Pak ik hem hier helemaal op het verkeerde punt. Maar ik vind in het kader van werelderfgoed dat ... Ik begrijp dat we met zijn allen een ruimtevraagstuk hebben, maar ik vind het lastig en eigenlijk mijn vraag aan GS is, waar ... Ben ik te laat om dit te adresseren of nog te amenderen? En zo nee, waar ... Wanneer krijg ik daarvoor de ruimte? Want ik vind dat wel heel zorgelijk.

De voorzitter: Wat u zojuist heeft gezegd, wordt sowieso meegenomen in de zienswijze. Want dit voorstel ligt niet ter besluitvorming voor. Dus in ieder geval ... Maar daar kan de gedeputeerde wellicht nog meer over zeggen. Dan ga ik naar het CDA. De heer Van der Pouw-Kraan, gaat uw gang.

De heer Van der Pouw-Kraan: Dank u wel, voorzitter. Laat ik weer positief beginnen. Een PvdA-gedeputeerde die wat mij betreft een document naar PS stuurt dat doordrenkt is met historisch typisch PvdA-uitgangspunten, verheffing van de massa en die massaonderdompeling cultuur. The good old PvdA bestaat nog. Fijn om te zien. Voor ons ligt een uitgebreid programma waar de moties en de toezegging tijdens de vorige behandeling in zijn verwerkt. Wel wordt er onzes inziens heel veel over cultuur en maar relatief weinig over erfgoed gesproken. Het CDA heeft een aantal vragen over het programma zoals het nu voorligt. Het valt ons op dat de doelen die gesteld worden weinig tot niet smart geformuleerd zijn. Zijn er wel echte ambities, en zo ja, hoe worden die op objectieve wijze meetbaar gemaakt? Is er tijdens de doorlooptijd van de programma's sprake van tussentijdse metingen in de mate waarin doelen bereikt worden, zodat eventueel bijgestuurd kan worden in positieve dan wel negatieve zin? Een voorbeeld hiervan is zichtbaar in het hoofdstuk 2, Trends en ontwikkelingen. In het hoofdstuk worden acht trends en ontwikkelingen geschetst. Als ik het heel kritisch lees, dan dienen die trends en ontwikkelingen bij elkaar opgeteld een heel somber beeld. Of moeten wij als PS die totaliteit dan zien als uitdaging? Bijvoorbeeld de zesde trend of ontwikkeling, gebrek aan capaciteit en deskundigheid bij gemeenten. Een zorgwekkende trend, zeker gezien de antwoorden op onze technische vragen, waaruit blijkt dat bijna de helft van de Utrechtse gemeenten onder de ondergrens van ambtelijke capaciteit voor cultuur en erfgoed heen zakken. Er worden wel wat acties beschreven, maar wij vragen ons af, welke rol hebben wij als provincie concreet

in deze problematiek? En als we een rol hebben, wat gaan we dan concreet doen om het op te lossen? Tevens valt het ons op dat de begeleidende Statenbrief volstaat met mitsen, maren en winstwaarschuwingen. Het is wat ons betreft vrij duidelijk dat de gedeputeerde een slag om de arm houdt om, in aanloop naar het, om maar in historische termen te blijven praten, het rampjaar 2026, mogelijk te kunnen bezuinigen. Ik hoor graag hoe de gedeputeerde denkt over deze mogelijke slag om de arm in relatie tot zijn ambities en of hij inderdaad een deur openhoudt voor eventuele bezuinigingen. Waarop dan? Waarop gaat hij dan prioriteren? Cultuur en erfgoed zijn een belangrijk onderdeel van een aantrekkelijke leefomgeving. Onze provincie is rijk aan cultuur en erfgoed, het vormt onze identiteit en maakt onze regio aantrekkelijk. Het CDA wil daarom goed zorgen voor ons erfgoed en voor onze culturele instellingen en wil dat iedereen hier gebruik van kan maken. Wij denken dat het programma een stap in de goede richting is, maar hopen dat het beter gedaan kan worden door het stellen van realistische ambities met duidelijke meetbare doelen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de ChristenUnie. De heer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Voor mij een wat milder verhaal. Ik zal niemand zomaar voor PvdA'er uitmaken. Ik blij ... Was blij om te zien dat de wijzigingen voorgesteld ter vergadering door de ChristenUnie zijn doorgevoerd. Dus dat is natuurlijk hartstikke mooi. Hetgeen waar ik nog wel wat vragen over had, was, we hebben in deze hele uitgebreide visie een klein blokje communicatiestrategie. Ik was benieuwd of de gedeputeerde ons daar wat meer over kon vertellen. Want het is inderdaad, het investeren in allerlei vormen van cultuur en erfgoed, is natuurlijk mooi. Blij dat er inderdaad de aandacht voor de communicatie is die er is. Maar ik vind het ook wel fijn dat wij ook een beetje een beeld kunnen krijgen van, wat is dan het plan? Misschien kunnen we daar nog wat bijsturen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar D66, de heer Kamp.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Als je onze provincie Utrecht goed op de kaart wil zetten, dan moet je deze nota lezen. Ik heb daar een groot compliment voor wat hier wordt opgeschreven, want het toont hoe rijk en hoe mooi onze provincie is. Daar kunnen we best trots op zijn. Ik wil ook richting de ambtenaren mijn complimenten uitspreken, ook hoe onze eerdere inbreng is ingebracht. Ook heel hartelijk dank voor de beantwoording van de technische vragen. Ik heb het echt met plezier gelezen. Er zit ook een maar aan vast. Ik heb twee politieke opmerkingen, geen technische vragen, die zijn beantwoord. De eerste is dat ik heel erg benieuwd ben wat voor een kabinet we gaan krijgen. We gaan nu een proces in dat richting de zienswijzen leidt. Ik weet niet of tegen die tijd ook het kabinet is gevormd, maar ik heb er wel zorgen over. Dat is best een politiek punt, met name omdat ik eerder heb gelezen in het NRC dat bijvoorbeeld de PVV zegt, laten we al die onzinnige subsidies op cultuur en kunst maar afschaffen. Ik heb daar zorgen over. Ik hoop niet dat het ook daadwerkelijk wordt ingevoerd. Maar ik snap de gedeputeerde wel, dat we een voorbehoud moeten maken en misschien moeten herschikken. Ik zou dat heel jammer vinden, want ik vind dit een van de domeinen die juist onze provincie zo sprankelend en zo mooi maken. Dus ik hoop niet dat het gebeurt. Ik zal me er ook tegen verzetten, maar ik wil het hier wel even adresseren. Het tweede is dat ik iets wil meegeven in de zienswijze. Dat is cultuureducatie. Want je kunt in mijn ogen niet vroeg genoeg beginnen met jongeren. We hebben aan het begin van dit nieuwe politieke seizoen een bezoek gebracht aan Fort waar we met de theaterbus zijn toegebracht. Ik heb daarvan genoten. Volgens mij zijn de meeste mensen die zitten ook meegegaan. Ik zou het heel erg jammer vinden als die theaterbus verdwijnt. Sterker nog, ik heb daar zelfs gevoeld dat ik een mogelijkheid zag om die theaterbus uit te breiden naar een museumbus. Wil je echt aan cultuureducatie doen en kunst, dan moet je niet dat alleen in het klaslokaal doen, maar ook op locatie. Ik heb ook gezien dat de Partij van de Arbeid daar vragen over gesteld heeft. Ik zou heel graag zien in de zienswijze dat er in ieder geval iets wordt meegenomen en ook eventueel een dekking bij. Ik wil ook wel met de gedeputeerde Financiën daarover in contact dat er geld komt voor jongeren om in ieder geval één keer per jaar met de theaterbus te kunnen

en ook een museumbus. Dus ik zie dat graag terug in de zienswijze. Als dat niet gaat komen, dan kan ik u zeggen dat wij in ieder geval daar met een motie over gaan komen. Dank u wel. En ik ben overigens benieuwd naar alle zienswijzen die van instellingen nog gaan komen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Forum Voor Democratie, mevrouw Van der Kolk.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk aansluitend deels bij mijn voorganger. Ook heel blij met de bijlage en ook hoe helder is gemaakt van, wat is gewijzigd, wat is aangevuld? Ik denk dat het zo heel goed inzichtelijk is wat de wijzigingen zijn. Wij hadden inderdaad ook de vraag, de zienswijzen worden in de nota van beantwoording verwerkt. Het is een beetje technisch, maar zou het mogelijk zijn om die individuele zienswijzen gewoon ook samen in te bundelen en die te lezen? Want anders is het toch een vertaling die wij dan te zien krijgen. Niet helder?

De voorzitter: Nee. De zienswijzen worden gewoon onder elkaar gezet en dan beantwoord in de nota van beantwoording.

Mevrouw Van der Kolk: Ik dacht dat het een soort samenvatting zou zijn van het geheel. Dan heb ik geen vraag daarover. Dus heel fijn. Ik sluit me aan bij het CDA wat betreft wat duidelijkere doelen van, anders blijft het inderdaad wat vaag. Ten aanzien van de verkiezingen, weet je, de democratie heeft gewerkt en dan komt er een bepaalde partij uit. Daar heeft iedereen het denk ik mee te doen. Dus wat dat betreft, gaat de provincie ook nog steeds over haar eigen beleid natuurlijk. Maar ik zou me daar niet al te veel zorgen over maken.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel, voorzitter. Allereerst inderdaad ook onze complimenten voor het stuk dat nu voorligt. We zijn daar heel erg blij mee. Wil niet zeggen dat wij PvdA'ers zijn overigens, maar toch. We lezen ook heel duidelijk dat het belangrijk is om nu een pas op de plaats te maken en te zorgen dat de basis van wat we doen goed op orde is. Dat ondersteunen we en daarom geen nieuw wensenlijstje van onze kant. Wel willen we even terugkomen op een aantal punten die we hebben ... Eerder hebben ingebracht bij de bespreking van dit programma. Het eerst is een compliment. We zijn eigenlijk blij met de duidelijke plek van immaterieel erfgoed en meer aandacht voor diverse en inclusie, waar we eerder, volgens mij begin 2023, al om gevraagd hebben. Tweede punt is dat wij in eerdere besprekingen van dit programma aangegeven hebben dat we het Cultuur groeit mee-principe, het idee dat cultuur aanbod meegroeit met de bevolkingsgroei, dat we dat heel belangrijk vinden. We hebben ook aangegeven dat we dat dan ook voldoende concreet moeten maken, om te voorkomen dat het een loze term is. Nou zien we dat eigenlijk niet heel veel concreter worden in dit programma, dus daarom de politieke vraag, hebben wij voldoende in beeld wat er nodig is om cultuur mee te laten groeien met de verwachte bevolkingsgroei en welke rol als provincie kunnen we daarin vervullen? Hoe zien we cultuur dan meegroeien in de bevolkingsgroei? Is het voor bijvoorbeeld de bedoeling dat bij nieuwe ontwikkelingen cultuur aan de voorkant ook wordt meegenomen? Het werd mogelijk ... Het mogelijk nieuwe kabinet, al genoemd door D66, maar ook zeker nu we in gemeenten misschien wel forse bezuinigingen gaan zien op het gebied van het cultuur van ... Van cultuur richting het ravijnjaar, kunnen we misschien juist wel een tegenovergestelde beweging verwachten van minder middelen en van niet meegroeien eigenlijk, maar krimp. Nu beseffen we ons dat het niet mogelijk is en ook niet passend bij onze provinciale rol om in alle gaten die daar ontstaan te springen, maar ondersteunen we vanuit onze provinciale rol gemeenten daar dan ook wel bij, bijvoorbeeld door middel van kennisdeling en kunnen we ervoor zorgen dat er eigenlijk wel een bepaald basisniveau aan kunst en cultuur om... Aanbod overeen blijft. Dat zijn eigenlijk de zorgen die wij hebben. De vraag aan de gedeputeerde is of dat hij kan aangeven dat hij deze zorgen ook deelt en of en hoe dit opgepakt wordt binnen de provincie, samen met de gemeenten. Derde punt is, we zetten in dit

programma verdere stappen naar fair practice en fair pay. Daar zijn we blij mee. Het Rijk heeft fair pay verplicht gesteld voor Rijksgesubsidieerde culturele instellingen. Dat betekent onder meer dat zij zich moet aansluiten bij collectieve tariefafspraken voor de beloning van bijvoorbeeld artiesten, technici en makers. Zover gaan we als provincie niet. Al lezen we dat er in 2024 nog verder inkleuring wordt gegeven aan dit thema. Dat wachten we dan ook vol spanning af. Misschien echt een klein bierpuntje, maar als we het dan toch hebben over fair practice, dan is het misschien wel goed om de gebruikte foto's, waarvan ik hoop dat we daar dan ook voor betalen, ook echt te linken aan de makers, in plaats van dat er achter in een lijstje staat met fotografen, maar we eigenlijk geen idee hebben wie welke foto precies heeft gemaakt. Het is misschien goed om daar ook een kritisch naar te kijken. Even terugkomend op het punt van de theaterbus en museumbus, kunnen we eigenlijk alleen maar ondersteunen, al vragen we ons wel af dat als we deze keuze maken om dit te doen, Wat betekent het aan de andere kant ook? Want dan moeten er volgens mij ook dingen zijn die we niet doen. Dus we willen eigenlijk wel heel graag weten wat dan de gevolgen zijn voor dit programma. Dus daar kijken we nog eventjes ... Of daar horen we graag wat over. Dat is onze inbreng.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de PvdA. Mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank, voorzitter. Het is erg verheugend dat de gehele kaderstelling is uitgevoerd. Dat is immers nog wel eens anders. Dan wordt er veel geld aangevraagd en gereserveerd, maar wordt het vervolgens niet uitgegeven. Dat is natuurlijk jammer. In dit geval dus niet en is al het budget goed besteed. Hieruit blijkt ook hoezeer er behoefte is aan investeren in cultuur en erfgoed. Het is zorgelijk dat onder andere door de inflatie van de prijzen van energie de kosten zo hoog zijn opgelopen voor onze partners. Wij vinden het belangrijk dat de basis behouden blijft, maar wij vinden dat de mogelijkheid tot groei en uitbreiding van het cultuur- en erfgoedbeleid ook noodzakelijk. Derhalve zijn wij bezorgd over bezuinigingen die wellicht gaan komen en we zijn benieuwd hoe die gaan uitpakken voor dit programma. Goed om te lezen dat er geïnvesteerd wordt in cultuur, educatie en participatie. Voor de Partij van de Arbeid is het belangrijk dat cultuur en erfgoed voor iedereen bereikbaar is. Ook inwoners van kleinere kernen moeten naar een voorstelling toe kunnen gaan. De kleinere theaters hebben daarbij steun nodig. De theaterbus van kunst en cultuur is onontbeerlijk om leerlingen van scholen in kernen waar geen theater is te vervoeren naar een voorstelling. Op dit moment maken er maar liefst 4000 kinderen uit 16 Utrechtse gemeenten gebruik van. Het budget daarvoor is nu echter niet toereikend om het na dit jaar ook nog door te laten gaan. De Partij van de Arbeid overweegt dan ook het initiatief te nemen, samen met een inmiddels twee ... Inmiddels minstens twee andere partijen om deze bus te behouden. We horen graag ook van andere fracties hoe zij hierover denken. Onze complimenten voor het programma. Het ontwerp ziet er al heel volledig uit. Goed dat het belang van de bibliotheek in elke kern met de ook zo belangrijke functie van third place wordt onderkend. Wij zijn enthousiast over de ondersteuning van festivals en wij merken dat er veel behoefte is aan kennisdeling, vooral voor de kleinere organisaties. Kunnen wij dit vanuit de provincie intensiveren, bijvoorbeeld door een platform te bieden of door kennis aan te reiken? Wat betreft het erfgoed vinden wij het een goed idee om archeologisch erfgoed door middel van een tentoonstelling en subsidie voor meer publiek toegankelijk te maken. In dit kader is de Partij van de Arbeid erg tevreden over de aandacht voor toegankelijkheid met betrekking tot het breder participeren in immaterieel erfgoed en dat er aandacht is voor de spreiding van projecten over de gehele provincie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar Partij voor de Dieren. Mevrouw Butterman. Nee? Geen bijdrage. Dank u wel. De PVV, de heer Van der Star. Gaat uw gang.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. Het is belangrijk, vinden wij, dat erfgoed gekoesterd wordt en beschermd wordt. Wat betreft cultuur, cultuur en geld, daar hebben we toch wel wat vragen over. We hebben nog vraagtekens met betrekking tot de Fair Practice Code en de financiële consequenties die eraan verbonden kunnen zijn. Ik moest wel het een en ander erover opzoeken en lezen wat dat precies inhoudt.

De Tweede Kamer had, als ik het goed heb, in 2020 de regering verzocht om te onderzoeken wat de daadwerkelijke kosten zijn van implementatie van de Fair Practice Code in de gehele culturele sector en de Kamer hierover te informeren. Het OCW heeft toen twee bureaus aangesteld of geroepen om dit te onderzoeken. Een van de bureaus is SiRM, dat is een afkorting ergens voor, Ik durf dat niet uit te spreken, want dat komt er dan heel belachelijk uit, En Paul Postma, Marketing Consultancy, PPMC, gevraagd om hier onderzoek naar te verrichten. Door toepassing van de Fair Practice Code krijgt een deel van de instellingen en festivals te maken met hogere personele lasten. Bij gelijkblijvende overheidssubsidies zijn deze instellingen en festivals gedwongen om hun personeel sterkte of de overige kosten op componenten terug te brengen, dan wel om aanzienlijk meer eigen inkomsten te verwerven. Daardoor is bij gelijkblijvende overheidssubsidies nauwelijks aan een vermindering van culturele aanbod te ontkomen. Onze vraag is dan ook, is de gedeputeerde bewust van wat de eventuele consequenties kunnen zijn van het toepassen van een Fair Practice Code en vooral de kleinere instellingen veel last daarvan kunnen hebben? Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de SGP. Mijnheer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Er is wel een beetje gebeurd waar we al bang voor waren, maar ik zou niet op de werkwijze van programma's ingaan met de aanvullende kaderstellingen. Dus dat laat ik achterwege. Maar ik ... Nee, ik hou me in. We pleiten als SGP altijd voor het sterk uitvoeren van de kerntaken van de provincie, het overigens zeer helder leesbare stuk, en daarin sluit ik aan op de complimenten van de heer Kamp, van het cultuur- en erfgoedprogramma leest toch als een wat uitdijend geheel aan cultureel beleid met bijbehorende kosten, waar ook nog eens veel zaken blijven hangen die oorspronkelijk incidenteel als coronasteun waren bedoeld. Juist op pagina 13 wordt een prachtig overzicht van de wettelijke taken gegeven, waarvoor dank. Dat zou eigenlijk een randvoorwaarde moeten zijn voor ieder programma van, wat is onze wettelijke taak? Hier is dat gewoon lekker helder en transparant neergezet. Nadeel is dan wel dat SGP er weer over begint, maar het is wel transparant. Van de jaarlijks circa 20 miljoen is ongeveer 16.500.000 weggelegd in een wettelijke taak of een bijna wettelijke taak, of we zien het door de vingers als wettelijke taak. Zo'n 3.500.000 is er dan jaarlijks aan vrije ruimte in te vullen. Dat wordt vooral door cultuur ingevuld. Met name in niet-blijvende bijdragen aan makers en dergelijke en cultuursubsidies. Ik zou ervoor kiezen het erfgoed expertiseteam uit te breiden bijvoorbeeld, vanwege de grote uitdagingen die er kunnen zijn rondom energetische opgaven, in plaats van een eenmalig cultuuroptreden te subsidiëren. Voorzitter, streekmusea, dat zijn bij uitstek musea waaruit de provincie conserverend kan werken, onderwijzend en bindend aan de regio, zoals ook een van de doelen is, dat zeker als het gaat om erfgoed en erfgoedbeleving. Het is dan ook een gemiste kans dat dit programma niet in het streek- en kasteelmuseabeleid voorziet en dat dat niet is geïntegreerd. Ik zou bijna willen oproepen, als we wachten op een nieuw kabinet, laten we dat dan ook gelijk integreren. Want de vorige keer was dat ook vrij vreemd dat het na elkaar kwam. Als we dat integreren, dan hebben we ook nog middelen nodig, want er is een PM-post. We stellen voor om binnen het programma daar een beetje in te schuiven, dus dat we niet die 450.000 of 420.000 euro voor makers en codes vanaf 2026 reserveren, maar dat reserveren voor kasteel- en streekmusea. Zo kunnen we op lange termijn die ook door financieren. Dat is ook ongeveer in lijn met het coalitieakkoord, waarin staat dat in het nieuwe cultuur-erfgoedbeleid aandacht is voor streekmusea. Als we zelfredzaamheid, wendbaarheid en weerbaarheid prediken, dan sluit ik me wel aan bij de VVD, dan zie ik dat nog weinig terug. Maar dat zou juist iets zijn waarbij je onder het puntje professionalisering kunt schuiven, want dat hoort volgens mij ook bij professionalisering. Maar dan zou je dus minder in de makersondersteuning kunnen stoppen en meer in de professionalisering.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Gilissen. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Een aantal partijen gaf ook aan zorgen te hebben over de komst van een nieuw kabinet. Zijn die uitgangspunten die de heer Van den Dikkenberg noemt, zelfbaarheid, wendbaarheid ... Of zelfredzaamheid, wendbaarheid, niet bij uitstek beter ... De beste garanties om je minder afhankelijk te maken van dat soort politieke schommelingen en zorgen?

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat denk ik ook. Wil je een toekomst robuuste culturele sector hebben, dan werk je juist daaraan. Dan zorg je ervoor dat je minder afhankelijk bent van incidentele besluiten van een onzekere partij als de overheid. Ik zou dat als branche dan ook echt als pad kiezen en daarvoor op gaan.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg, u krijgt nog een interruptie van mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Kijk, ik wil even iets goed begrijpen. Stelt u nou voor om de mensen gewoon slechter te gaan betalen, unfair? In plaats van fair pay en fair practice, unfair?

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Nee, voorzitter. Maar volgens mij is er in de technische vragen van GroenLinks heel duidelijk gezegd dat je dergelijke zaken kunt verplichten en onderbouwen en randvoorwaardelijk maken bij subsidies waar wij aan meebetalen. Dan vraag ik me af van, waarom zouden we 200.000 euro uittrekken voor het invoeren van een Fair Pay Code, terwijl we dat ook als randvoorwaarde in kunnen laten vullen door de organisaties die dat uit moeten voeren? Wat gaan we dan voor die 200.000 euro doen? Weet u dat?

De voorzitter: Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dan ... Dat is nodig om het uit te laten voeren. Ik denk dat het niet kan wat u zegt. Volgens mij is de resultaat dan, via de voorzitter, het resultaat van wat de heer Van den Dikkenberg voorstelt, dat mensen niet op een eerlijke manier betaald worden voor hun inkomsten ... Voor hun uitgaven, voor hun werk.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg. Ik neem ... Ik stel voor dat u hierop reageert dan vervolgt met uw betoog.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik lees de technische beantwoording van de vragen van GroenLinks anders, dat het namelijk wel als voorwaarde gesteld kan worden. Dan denk ik van, als dat als voorwaarde gesteld wordt, subsidieaanvragen worden volgens mij altijd grondig getoetst, en dan zou dat ook getoetst moeten worden in de subsidieaanvraag. Dan denk ik van, waar hebben we dan dat geld voor nodig? Maar goed, als u me weet te overtuigen in de tussentijd, dan ga ik het zien. Waar was ik gebleven? Een van de dingen, en dat sluit eigenlijk aan op de interruptie van de VVD die ik zojuist kreeg, is dat er een groot deel is weggelegd voor culturele activiteiten. Maar wat we eigenlijk missen, is het formuleren van een culturele backbone van, wat houden we altijd koste wat het kost in stand? Die discussie hebben we gehad bij de corona-uitbraak van, als nu die sector lijkt te wankelen en gaat wankelen, wat zijn de eigenschappen, wat zijn de ketens, wat zijn de gezelschappen die we in stand willen houden? Wat is nu echt waar we koste wat kost voor staan? Dat zou ook, en dan is het een beetje in de angst van, komt er een nieuw kabinet, wat zouden wij als provincie ... In welk gat zouden we moeten springen? Want ik denk namelijk wel dat je in totaal een palet altijd in stand moet houden, wil je diversiteit houden in het aanbod. Maar ik denk niet dat we dat palet heel groot hoeven laten zijn om heel veel aan te bieden. Daarin verschil ik denk ik van het programma van mening, is dat we vooral heel veel subsidiëren. Ik denk dat die diversiteit

en bijvoorbeeld dat we zeggen van, we houden kasteel Amerongen in stand of Haarzuilens of wat dan ook, maar dat je een aantal dingen uitkiest van, daar, dat gaat niet gebeuren dat dat ooit omvalt. Dat zou ik meerwaarde vinden in het programma, want ik denk dat de tijden dat alles kon wel ongeveer achter ons liggen, als we ook naar 2026 kijken. Voorzitter, dan een terecht punt van het CDA over de doelen en indicatoren. Ik moet een beetje opschieten, zie ik, in de tijd. Wij pleiten er zeer voor om deze concreet te maken, zodat het ook makkelijk refereert aan de begroting. Moet ik dan als opmaat zien om dat concreet te maken, dat de doelen die in de kostenraming op een van de laatste pagina's staan, dat dat de nieuwe doelen zijn die ook in de begroting worden opgenomen? En welke indicatoren gaat de gedeputeerde er dan aan toevoegen? Die ontvangen we graag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de SP. U had nog een interruptie. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik ben gewoon trager aan het worden. Je was al klaar, maar ... Ik vind het een hele interessante gedachtegang ten aanzien van, zijn er bepaalde monumenten die wij bestempelen van, die willen wij sowieso in stand houden? Maar ook daarvan dacht ik, maar hoe werkt dat dan? Want dat zijn de Rijksmonumenten. Vanuit die hoedanigheid staan ze op een bepaalde lijst en dat wordt zo langzaam, afhankelijk van het soort monument, gaat dat naar gemeentelijk monument toe. Hoe ziet u dat zich dat dan voor zich? Want dan krijg je een differentiatie onder Rijksmonumenten. De beoordeling daarvan lijkt mij best complex. Of ...

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, je krijgt daar ... Ik zie dat mijn spreektijd ging lopen, maar nu niet meer. Gelukkig. Het was een vraag natuurlijk. Je krijgt natuurlijk een verschil in, wat benoem je dan als hoofdstructuur die je in stand wil houden? Maar daarom noemde ik ook bewust van, je hebt bijvoorbeeld monumenten, je hebt gezelschappen en dergelijke die je in stand ... Altijd in stand wil houden. Die culturele hoofdstructuur, als je bijvoorbeeld hebt over een Ensemble, waarvan ik zou zeggen, dat zou je altijd in stand houden, dan heb je het over de Botterhaven, Botter, Visafslag, scheepshelling, de Werf, dat je niet bij elkaar hebt, is uniek. Dat je in Vreeswijk een museum hebt rondom varend erfgoed is uniek, dat je het kasteel Amerongen hebt met zo'n oorspronkelijk toestand is uniek. Zo heb je een aantal dingen waarvan ik zou zeggen van, je kunt daar ... Ook in de makersgezelschappen zul je unieke, daar ben ik iets minder bekend, maar heb je ook vast en zeker unieke gezelschappen. Daarvan zeg je van, die laten we niet omgaan. Dat is een verschil ten opzichte van de gebouwbenadering van, doet iets aantrekkelijk aan, dan benoemen we het tot Rijksmonument en moeten we hem onderhouden. Maar in hoeverre dat altijd onderhouden zou kunnen worden, dat is ook maar de vraag richting de toekomst. Daarom zeg ik van, we moeten een minimum kunnen benoemen.

De voorzitter: De heer Kamp, nog een aanvullende vraag.

De heer Kamp: Eigenlijk meer als vraag, want ik vind het wel een interessante discussie die ontstaat. Ik heb ook even geluisterd, waar gaat dit naartoe? Het is op zich wel merkwaardig dat je bij dit onderwerp deze vraag stelde. Want ik zou bijna vragen, doen we dat ook bij natuurgebieden? Doen we dat ook bij wegen? Welke willen we wel onderhouden, welke niet, welke halen we weg? Dat doen we ook niet. Dus het is een wat merkwaardige manier van denken, waarom dan hier een soort minimumbasis te leggen? Het tweede wat ik erop zou willen zeggen, is, volgens mij hebben wij het coronabeleid met zijn allen hier in deze Staten ook geëvalueerd. Als ik het goed heb, kwam uit de evaluatie dat juist binnen die cultuur- en erfgoedsector er juist heel veel weerbaarheid is ontstaan, dat er allerlei vernieuwingen zijn ontstaan en dat de mensen die het niet hebben gered zonder steun zijn verdwenen. Die ... Dus er heeft al een soort opschoning en vernieuwing plaatsgevonden. Dus ik vind het wel heel merkwaardig om dan in een keer te zeggen van, bij cultuur en erfgoed, dan gaan we eens kijken waar we het weg kunnen halen. Wat de minimale

bestaansbron heeft, mag bestaan. Terwijl we dat ... Volgens mij doen we dat toch ook niet bij voetpaden en bij fietspaden waarvan we vinden, dat moet wel blijven bestaan. Maar waarom deze discussie?

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik ... De eerste vraag is, waarom een minimum benoemen? Ik denk dat dat nodig is. Als je kijkt naar de langetermijnfinancierbaarheid van een divers cultuuraanbod, dan zul je ook keuzes moeten maken in, wat houden we overeind? Dat doe je ook in grondkeuzes, wat mij betreft. Die inbrengen heb ik daar ook gehad in de Omgevingsvisie dat je een minimum aan landbouwareaal benoemt van, dat reserveren we sowieso voor landbouwareaal. Dat doe je ook bij natuur, dat je een minimum aan beschermde natuurgebieden hebt, dat je daarin uit kunt breiden en dat er zoekgebieden in zitten waar je dat vorm... Dat richt je dus allemaal in dat je zegt van, dit is onze backbone, dit is onze absolute belangrijkste ruggengraat. Die willen we altijd overeind houden. Dan ... Dus volgens mij richting een financieel zwaardere tijden waarin we meer keuzes zullen moeten maken dan nu, denk ik dat dat een gezonde manier is van voorbereiden in een programma om dergelijke zaken te benoemen.

De voorzitter: Nog een ... Nee? Helder. Dan zijn we volgens mij daarmee aan het eind van de termijn, nu echt. Nee, aan het eind van de termijn van de SGP. Rustig aan. We gaan naar de SP. De heer Harris, gaat uw gang.

De heer Harris: Geen bijdrage.

De voorzitter: Dan gaan we naar UtrechtNu!. Gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Geen bijdrage. Nee, grapje. Voorzitter, ik ... Dat is het nadeel van als je als een van de laatste aan de beurt bent, dan zegt men ... Sorry? Ik heb nog drie minuten. Ik ben ook alleen nog maar bij dit onderwerp, dus ik ga die drie minuten ook vollullen. Ik sluit me grotendeels aan bij de VVD. Ik las dat ook inderdaad, dat ... Het is er wel ingekomen, over die weerbaarheid en die zelfredzaamheid, maar wat ons betreft mag het nog wel iets meer. Ik denk dat dat gewoon ook het hoofddoel moet zijn van elke culturele instelling, dat men zelfredzaam is. Om dan ook in te haken op de bijna hartenkreet van de heer Kamp van D66 over een mogelijk nieuw kabinet dat de cultuursector volledig gaat uitkleden, dat ben ik met hem eens dat we daar inderdaad goed rekening mee moeten houden. Ik vind het ook echt prijzenswaardig dat er eindelijk iemand is die dat zegt. Want ik zeg het ... Ik heb het volgens mij een paar keer ook vandaag gezegd over nieuwe politieke werkelijkheden et cetera. En eindelijk iemand van een andere partij die het zegt. Dus kudos. Een heel belangrijk punt voor mij, wat ik gewoon nu eigenlijk aan het begin ter plekke nu heb verzonnen om hier in te brengen, want dat heeft ermee te maken met hetgeen 50PLUS inbracht over die zonnepanelen op erfgoed. Want dat heeft mij pijn gedaan. Want kijk, om even een historisch lesje te geven. Het was eigenlijk al Napoleon die Nederland middels een keizerlijk decreet in 1809 de kerkfabrieken de opdracht gaf om kerkgebouwen een soort minimum te onderhouden. Later is er een Twee Kamerlid geweest, Victor de Stuers, in 1873, meen ik, die heeft toen een artikel gepubliceerd dat het Amsterdamse Trippenhuys waar het Rijksmuseum in huisde, dat die in verwaarloosde staat zit en dat we die moeten beschermen. Eigenlijk het principe van monumentenzorg, dat hij stelde, is dat we erfgoed moeten beschermen tegen veranderende tijdgeesten. De verduurzamingsdrift, wat trouwens vaak ook best belangrijk is, is zo'n veranderende tijdgeest. Je ziet nu eigenlijk ook, dat zie ik in de stad Utrecht, dat erfgoed in gevaar is. Je ziet dat daar men, een partij als D66 trouwens, de regels willen oprekken om erfgoed aan te tasten middels zonnepanelen. Ik wil dus eigenlijk de gedeputeerde meegeven daar niet in mee te gaan en, als we dan verduurzamen, te kijken naar innovatieve middelen, wellicht misschien zijn er wel bedrijven die heel innovatief een zonnepaneel kunnen verwerken in een stuk erfgoed, maar niet dat er zo'n plak rechthoek erop geplakt wordt. Ik heb nog 30 seconden, wat is het, dus dat wil ik de commissie

meegeven, ook gewoon in ... Voor de nota van beantwoording. Dat heeft mij wel getriggerd en ik zal altijd blijven opkomen voor erfgoed.

De voorzitter: Stop de tijd. Dank u wel. U heeft nog 16 seconden voor de rest van de vergadering. Dan ga ik naar mevrouw Blekxtoon. Gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Complimenten voor het stuk dat voorligt. Wij kunnen ons goed vinden in het ontwerp en zijn bijvoorbeeld ook blij te zien dat de bibliotheken aandacht krijgen en het erfgoed beleefbaarder wordt gemaakt. We hebben wel een zorg over die beschikbare ruimte, tekort aan fte, financiële consequenties. We zijn weer terug bij het tekort bij de gemeentes hier. We willen er wel voor pleiten dat er voldoende aandacht blijft voor cultuur en erfgoed en educatie. Het heeft immers te maken met leefbaarheid, sociale samenhang en welzijn. Wat betreft de theaterbus, dat vinden wij een heel goed voorbeeld en draagt direct bij. Die behouden we heel graag. Wij zijn benieuwd naar het vervolg.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we daarmee aan het eind gekomen van de termijn over dit onderwerp. Dan gaan we over naar de beantwoording van het college. Misschien is het daar goed om daarbij te benoemen dat het dus niet al uitputtend zou ... Even opnieuw. Het is goed om daarbij te benoemen dat het geen uitputtende reactie zal zijn op al uw vragen en opmerkingen, omdat dus ook nog een heel groot deel daarvan in de nota van beantwoording terecht zal komen. Dan gaan we hier met elkaar dit papagaaien en dat lijkt me op dit tijdstip buitengewoon zonde van de tijd. Dus dat even als winstwaarschuwing voor de reactie van het college. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Heel goed. Ik ga op een aantal punten in. Soms ook even kort ter verduidelijking, lijkt me wel goed. Wat dat betreft, is het ook zo, dat hebben we in het begin afgesproken, er worden ... U heeft dingen kenbaar gemaakt en daar zal op gereageerd worden. Wat denk ik wel echt belangrijk is om te zeggen, u heeft een kaderstelling vastgesteld. In die kaderstelling staan een aantal onderwerpen noemt dat in het programma opgenomen moet worden. Dus ik vind eigenlijk als je nu komt, dingen moeten eruit, dan denk ik van, dan had u iets aan die kaderstelling moeten doen. Dus ik vind dat we eigenlijk de kaderstelling voor 100 procent hebben uitgevoerd en ingevuld. Dus dat is punt één. Maar ik ben blij met de complimenten dat het een goed leesbaar stuk is. Ik vind dat er ook veel ambitie in zit. Ik vind ook dat ik ... De heer Kamp die het eigenlijk het allermooist van, als ik dit ook lees, dan ben ik gewoon heel trots op onze provincie, wat we hebben. Ik denk wel, wat als uitgang is ... Gekozen is, toen we hiermee zijn begonnen, dat we ... Ik heb gezegd en de ambtenaren en hier zit er een aantal, die hebben keihard eraan gewerkt, wij gaan niet allemaal nieuwe dingen doen. Wij gaan dingen doen die we in afgelopen vier jaar in gang hebben gezet. Die willen we borgen. Ik denk dus dat ... Het is niet dat er allerlei spelerei bij is gekomen. Nee, we gaan dingen echt borgen. Dan komen we bij een van de onderwerpen bijvoorbeeld over de streekmusea, om even een onderwerp te noemen. Die staat wel degelijk ... Is wel integraal opgenomen in cultuur- en erfgoedprogramma. Met de kanttekening erbij, zoals u het heeft vastgesteld, dat gaan we voor vier jaar doen tot en met 2025 en dan gaan we het evalueren. Ik ben er zelf heel positief over, maar die evaluatie die gaat gewoon komen. U bepaalt zelf, u zegt, we stoppen ermee, het heeft niks opgeleverd of we moeten juist doorgaan. Ik denk dat dat ... Ik vind dat wel belangrijke dingen om te noemen. Een ander punt, dat is even corona. Als er één ding is gebeurd tijdens de coronaperiode, is het dat wij dingen hebben gedaan die wij van zijn leven lang nog nooit gedaan hebben. Wij hebben theaters ondersteund in hun exploitatie, opdat ze niet om zouden vallen. Wij hebben jonge makers die gewoon totaal niet meer konden programmeren, iets konden doen, die hebben we ondersteund. Maar daar zijn we wel mee gestopt. Hier staat nergens in dat we nog die die intentie die we toen gedaan hebben om de sector niet om te laten vallen niet opgepakt hebben. Wat we wel gedaan hebben, als we ... Die jonge makers is een aantal keren voorbijgekomen, we hebben gezegd, we hebben een aantal makershuizen. Die makershuizen die vinden wij dat die goed moeten gaan samenwerken, dat willen ze ook. Die moeten de ondersteuning bieden aan die jonge makers. Dus dat is niet ... Dat gebeurt. Een ander punt is denk ik ook de Fair Practice

Code. Een aantal mensen hebben daar ook op gerekend, van dat die fair pay een belangrijk onderdeel is. Wat wij zien, is, eigenlijk al in de afgelopen jaren, dat we er zelf al meer aandacht aan hebben gegeven, dat het meer aandacht heeft gekregen. Ik vond dat de heer Van de Star een helder verhaal hierover had, want wij beseffen maar al te goed, de implementatie van die fair pay, dat is een stukje maatwerk. Je ziet ... En ik denk, ik herken het heel erg wat u zegt, bij kleinere organisaties, bij kleine ... Die met een aantal mensen werken, met ook veel vrijwilligers, die zijn een balans aan het zoeken dat ze heel graag, of het een festival is of weet ik veel wat, door wil laten gaan en zitten te zoeken naar de middelen die ze hebben, dat dat ook kan gebeuren dat ze voldoende kunnen programmeren. Dus dat zie je ook bij grotere festivals en dat zijn vaak de Rijksfestivals die ook een bis-ondersteuning hebben. Het Rijk zegt, wij gaan het doen. Maar het Rijk die stelt ook 20 miljoen beschikbaar. Dus ... En dat is ook met die 200.000 die wij nu hebben opgenomen, hebben wij niet de indruk dat wij dat gat kunnen dichten, maar wij kunnen wel die organisaties helpen om te kijken, hoe ga je met je kosten om? Hoe kun je misschien wel kosten besparen? Hoe kun je op een goede manier die code invoeren? Wat wij wel vragen in de subsidies, dus het is niet verplicht, maar we zeggen wel, wij willen van jullie horen bij de aanvraag hoe je de invulling doet van die codes. Als je zegt dat het lastig is om dat voor 100 procent te doen, dan is dat het verhaal. Dus het is een beetje comply or explain. Dus het ... Dan zie je dat dat ... Verschillende typen organisaties hebben een andere context. Ik ga even door de vragen verder heen. Die zelfredzaamheid is een aantal keer aan bod gekomen. Dat is eigenlijk wel bewust. We hebben het gehoord van een aantal mensen. Blijkbaar staat het er nog niet scherp genoeg in. Dus een leerpuntje. Maar we hebben een apart hoofdstuk de Vitale cultuursector opgenomen, mede naar aanleiding ook van het aangenomen voorstel. Wij denken ook ontzettend dat het eens te belangrijk is dat organisaties ondersteund moeten worden. Eén ding wil ik wel zeggen, wat we niet doen, de provincie Utrecht, die laat deze organisatie niet in de steek. Wij gaan de komende vier jaar, zoals het er nu ligt, gaan wij net toch even iets meer geld dat geven aan cultuur en erfgoed. Ook om te laten zien hoe wij tegen de sector aankijken. We zullen moeten anticiperen wat uit Den Haag komt. Ik weet het ook niet. Maar iedereen houdt toch van cultuur en erfgoed, zou je zeggen.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Gilissen.

De heer Gilissen: Nee, voorzitter, ik ga niet zeggen dat ik dat niet vind. Maar reagerend op de reactie of de beantwoording van de gedeputeerde, dat is juist niet wat we daarmee bedoelen. Het gaat er niet om dat we ... Dat zelfredzaamheid een soort van alternatief is en dat als je dat niet doet, dat je mensen in de steek laat. Het gaat juist om, hoe kun je, en dan past Vitale cultuursector daar veel meer bij, hoe kun je organisaties juist opstuwen, ondersteunen en ook in hun eigen kracht zetten? Dat mis ik wel een beetje. Dus ik maak me dan een beetje zorgen als ik naar de gedeputeerde luister, dat dat niet het goede narratief is, laat ik het zo zeggen. Het gaat er juist om, hoe je kansen nemen, kansen bieden? Dus kan dat niet ook meer langs die lijn naar voren worden gebracht, dat het als een kans wordt gezien in plaats van een risico?

De voorzitter: Even ... U heeft nog acht seconden spreektijd over hierna. Dus ... Dat u daar. Er kan nog een vraag zijn waardoor je ... Precies. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Maar ik denk ook, we bedoelen denk ik voor een deel hetzelfde. We willen eigenlijk instanties bewustmaken van hoe je zo onafhankelijk mogelijk kunt opereren, in het bewustzijn dat ze steunen nodig hebben. Dat kan steun zijn van de provincie, van het Rijk, van de gemeente en van het bedrijfsleven, van ... Misschien kunnen ze wel, en dat is wel onze intentie, wat leren jullie eigenlijk van elkaar? Dus dat is de bedoeling wat we hebben gepro... De kennissen delen, een stuk opleiding te geven en ook te kijken hoe het kan en anders kan, ook om, wat ze zelf zeggen, wendbaar en weerbaar in de toekomst te zijn. Dus dat is een beetje het hogere doel. Die zonnepanelen van mevrouw Hoek, dat is echt een lastig dingetje, om maar zo te zeggen, op monumenten. Ik ken ... Het is op zich niet verboden, maar het is wel verdomd lastig om op een monument iets te positioneren. Tegelijkertijd is het ook zo, wij gaan daar niet over als provincie, zeg ik maar even. Dus dat is ook een beetje het punt. Wat we wel doen, is dat,

dat hebben we voor al onze monumenten, u heeft ook gelegen van het Erfgoed Expertteam. Maar we hebben ook wel een Erfgoed Expertteam. Die kan dus heel goed meedenken met eigenaren van panden, wat zou je kunnen doen om energie te besparen en misschien, wat u zegt, op dat plekje op het dak kan er misschien wel een zonnepaneel en ergens anders niet. Dus die kan wel advies geven.

De voorzitter: We gaan dit niet nu helemaal uit discussiëren, want ...

Mevrouw Hoek: Nee, dat is ook niet zo. Dat ga ik ook niet doen. Hierboven op het dak hebben we geen zonnepaneel.

De voorzitter: Dat is niet helemaal aan de orde nu, dus dat is ... Waarvan akte. Mijnheer Van Muilekom ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Ik ga ... Ik zal niet alles doornemen. De vraag van ...

De voorzitter: Een beetje korter in de stof.

Gedeputeerde Van Muilekom: Mevrouw Ghijssels goed gehoord over Unesco. Ik denk dat ... Wij benoemen het hier dat al die grote transities, dat dat een aandachtspunt heeft en het levert beperkingen op, de attentiezone Unesco werelderfgoed. Ik denk dat u ook heeft gelezen in ruimtelijk voorstellen van de provincie, waar iedere keer al die opgaven bij elkaar komen. Dat wil niet zeggen, en dat is wel de kracht van het team dat we hebben hier, die denken aan de voorkant mee. Als je iets met woningbouw wil of energietransitie of moeten weg of wat ook ... Hoe kan het wel? Dus op sommige plekken kan het niet, maar op sommige plekken kan het ook wel. Het ravijnjaar hebben we het over gehad. Over het geld hebben we het gehad. U heeft aandacht gegeven, aandacht voor de capaciteit bij gemeenten. Volgens mij, dat gaan we ook echt doen. Hebben we ook opgenomen. Ik denk dat ik dan alles gehoord heb. Dus ik hoop, wat dat betreft, goed dat u een aantal punten heeft benoemd. Nemen we mee. Wat dat betreft, denk ik ook dat u een integrale rapportage krijgt met de zienswijzen van alle instanties en dan de commissie erbij.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ronden we dit agendapunt daarmee af. 11 september wordt dus het definitieve Omgevingswetprogramma gepresenteerd en komt ook de nota van beantwoording ...

Gedeputeerde Van Muilekom: Voorzitter, ik moet nog één ding zeggen.

De voorzitter: Vooruit.

Gedeputeerde Van Muilekom: Een heel klein dingetje. Het is zo dat de nota van beantwoording, die komt in juni. GS gaat een besluit nemen begin juli. De kadernota is in juni. Dus ik bedoel, als u ... Ik hoor allemaal dingen voorbijkomen. Als u iets ... Als u in de volgorde iets wil, dan moet u erover nadenken bij de kadernota, als het financiële punt is.

De voorzitter: Mevrouw Van Elteren, u heeft een vraag hierover, over de volgorde.

Mevrouw Van Elteren: Heel kort nog, want de gedeputeerde ging naar een afronding. Toen dacht ik, laat ik hem schieten of niet? Hij kwam toch nog even terug en toen dacht ik, dan laat ik hem toch nog niet schieten, want ik vond het ... De ... Als het gaat om het ravijnjaar en de gemeenten, vond ik hem wel heel erg kort door de bocht. De vraag die ik eigenlijk had neergelegd aan de gedeputeerde, is, is dat inderdaad een zorg die hij ook heeft, dat er, op het moment dat de gemeente gaat bezuinigen, misschien er vanuit landelijk ook bezuinigingen komen. Hoe zorgen we dan eigenlijk dat er minimaal aanbod aan kunst en cultuur in stand blijft? Welke rol hebben we hier als provincie in? Zijn we ons daarvan bewust en zijn we

daar op dit moment al mee bezig? Want dat komt waarschijnlijk natuurlijk wel onze kant op. Dus die vraag vond ik eigenlijk niet zo heel erg duidelijk beantwoord, of ik heb hem gemist. Dat kan ook.

De voorzitter: De heer Van Muilekom, tot slot.

Gedeputeerde Van Muilekom: Maar dat was ook mijn punt. Hij is heel goed genoteerd. We moeten denk ik heel goed ... Kijk, ik weet dat er op Rijksniveau allerlei discussie zijn over het beruchte ravijnjaar en alles wat het betekent. Dat weten we allemaal nog niet zeker. Ik hoop eigenlijk dat het, als het juni, juli is, dat we dat meer kunnen aangeven, want wij zijn voor een deel of instanties waar wij mee werken afhankelijk ook van middelen die we van het Rijk krijgen. Dus als daar wat gebeurt, dan moeten wij ook duidelijk aangeven, de consequenties. Ik noem maar even de erfgoedparels. Daar hebben we het nog niet over gehad vanavond. Dat is een match met het Rijk. Als het Rijk zegt, daar stoppen we mee, dan kunnen we gewoon minder monumenten aanpakken. Dus we proberen dat echt te vertalen. Ik hoop dat dat dan in die nota van beantwoording we dat concreet kunnen maken.

De voorzitter: In de nota van beantwoording komt het er nog meer op terug, dus we kunnen er ook nog mee... Verder over praten met elkaar.

16. SB Circulaire samenleving, Rapportage Uitvoeringsagenda 2021-2023

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 16, de Statenbrief Circulaire samenleving, Rapportage Uitvoeringsagenda 2021-2023. Een punt van orde, dat mag. De heer Nagtegaal, gaat uw gang.

De heer Nagtegaal: Dank. Pas op de tijd. Dank, voorzitter. Een ordevoorstel. Ik heb volgens mij als enige punt agendapunt 19 opgewaardeerd. Dat is de Provinciale U-pas. Voordat ik die opwaardering intrek op de een of andere manier, wil ik eigenlijk u vragen of het uw inschatting is dat we dat agendapunt halen.

De voorzitter: We hebben geen mogelijkheid tot uitloopt, dus ...

De heer Nagtegaal: Dus helemaal ... Is er geen commissie BEM meer?

De voorzitter: Nee, niet meer na vanavond. Dus nooit meer. Dan wordt het namelijk BEC.

De heer Nagtegaal: Dat bekt lekkerder. Maar ...

De voorzitter: Maar we gaan het allemaal afronden vanavond.

De heer Nagtegaal: Ik heb er gewoon helemaal geen zin meer in, ik ga gelijk naar huis. Dus ik trek die opwaardering in. Voor de rest, ik had wat technische vragen gesteld, maar dat ... Ik behoef dus geen bespreking meer bij andere punten.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik heb toch een interruptie, als het even mag. Ik merk dat ik toch weerstand voel bij het moment dat u zegt, ik heb er helemaal geen zin meer in. Want hoe vindt u dat tegenover uw kiezers als u dat ...

De voorzitter: Mevrouw De Boer, we gaan dit debat niet doen. Nee, dit gaan we niet doen. Ik snap uw punt. Punt is gemaakt. Ik denk dat de heer Nagtegaal dat gehoord heeft, maar we gaan dit debat niet voeren. Helemaal niet met het oog op de tijd. Het is buiten de vergadering om. Misschien kunt u dat gewoon eventjes samen ...

De heer Nagtegaal: Weet je, ik denk dat mijn ...

De voorzitter: Mijnheer Nagtegaal, ik had niet gezegd dat we hierop gingen reageren.

De heer Nagtegaal: Het is een persoonlijk feit. Ik werd aangesproken op mijn gedrag.

De voorzitter: Ik heb dat ook afgekapt. Ik wil daar ... Ik wil dat gesprek niet voeren.

De heer Nagtegaal: Maar ik wil het laatste woord.

De voorzitter: Helder. Dan gaan we nu naar agendapunt 16, de Statenbrief Circulaire samenleving, Rapportage uitvoeringsagenda 2021-2023. Deze is ter bespreking op de agenda gezet omdat dat het een nazending betreft en dat u dus geen tijd meer heeft gehad om deze eventueel op te waarderen. De Statenbrief en de bijlage vormen de voortgangsrapportage van circulaire samenleving, waarin wordt teruggeblikt op de uitvoering voor de actiepunten uit de Uitvoeringsagenda Circulaire samenleving 2021-2023 en vooruit wordt gekeken naar de activiteiten voor 2024. Er is één termijn. Ik wil graag even inventariseren wie hierover het woord wil voeren. Ik zie één, twee ... U twijfelt? Dan krijgt u gewoon een termijn. Dan beginnen we bij D66. Mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel, voorzitter. Dank voor deze rapportage. Fijn dat we hier zo mee aan slag zijn intussen al. Een paar dingetjes. Het lijkt erop alsof we bij dat stuk dat we zelf kunnen doen aan onze eigen circulariteit en duurzaamheid als provinciale organisatie bij inkopen, opdrachtverlening en subsidieverlening, dat we daar nog wel verder kunnen. Dan met name bij het kopje subsidieverlening. Waarom stellen we daar gewoon niet voorwaarden er ook bij? We zijn enthousiast over de inzet van de ketenregisseurs. Verder vinden we het belangrijk dat de provincie op een gegeven moment ook durft te normeren. Is dat iets wat in de middellangetermijnstrategie terug zou kunnen komen? Dat was hem. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde hier heel kort iets over zeggen en het sluit eigenlijk naadloos aan op de suggestie die D66 doet, durft te normeren. Ik wil nog een keer aandacht, en dat heb ik al eerder in deze thematiek gevraagd, ik vind het allemaal hartstikke goed dat wij als een provincie dit willen stimuleren en op willen zitten. Tegelijkertijd wil ik zo graag ook aandacht voor de bedrijven die verdrinken af en toe aan rapportageplichten om alles, en juist ook voor wat betreft circulariteit, het gaat om beweegredenen, dus ik vraag gewoon, heb ook rekening ... Houd ook rekening met bedrijven en hoeveelheid administratieve werkzaamheden die ze uit al dit soort ambities krijgen. Dat wilde ik even gezegd hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nog mevrouw Blekxtoon, gaat uw gang.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Dank voor de beantwoording van de technische vragen en voor deze rapportering. Indrukwekkend overzicht van projecten en acties. Nu staat er voor 15 mei een werkbreking gepland en in de rapportage wordt goed beschreven wat er is gedaan. Wij zouden graag nog voor die werkbespreking eventueel ontvangen als input waar we staan ten opzichte van de doelstellingen, de coalitiedoelstellingen van 2030, 50 procent circulair en 2050 100 procent circulair. Dus we hebben ... Nieuwsgierig waar we nu staan ten opzichte van die twee doelen, vooruitlopend op de werksessie. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was volgens mij de termijn van de commissie. Dan ga ik naar het college. De heer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de vragen en hartenkreten. Dan begin ik ... Ik loop het rijtje gewoon even af. D66, zelf doen. U zegt, inkoopsubsidievoorwaarden die we stellen, helemaal eens. Is ook wel het spoor waar we echt nadrukkelijk op gaan inzetten in die middenlangetermijnstrategie. Wij hebben natuurlijk een eigen algemene subsidieverordening. We kijken heel goed. Aan de andere kant kom ik ook aan bij het punt dat de BBB maakt. We moeten daarbij vind ik ook altijd wel ook goed kijken, de ambities zijn mooi en waar we het samen kunnen laten gaan, doen we. We moeten ook altijd even goed kijken naar, wat vragen we dan eigenlijk van partijen en hoe realistisch is dat? Maar dat we daar veel sturender in kunnen zijn, dat vinden niet alleen wij, dat vinden veel experts met ons. Dat gaan we zeker doen. Ketenregisseur, helder. Het normeren, dat is absoluut iets wat wij ... Ook een spoor dat we in de middellangetermijnstrategie verder zullen uitdiepen waar dat kan. Bijvoorbeeld ook op het gebied van ruimtelijke ordening, is zo'n ander spoor waarvan we zeggen, daar is echt nog wel meer te halen. Dus we kijken heel goed, waar kunnen we de meeste, heb ik de heer Van den Dikkenberg ook over dit onderwerp volgens mij een paar keer horen zeggen, waar kunnen we de meeste impact op maken en waar hebben we de grootste draaiknoppen op dit onderwerp? Dat zit dan op dit soort thema's. Zal overigens ongetwijfeld dan weer leiden tot interessante politieke debatten, maar daar bent u ook voor besteld. Kom ik bij de BBB, bedrijven. Volgens mij helder. De duurzaamheidsrapportages, daar hebben wij zelf als provincie natuurlijk ook mee te maken. Die dienen uiteindelijk wel een doel. Ik zeg u erbij, u heeft ons als college ook weer opdracht gegeven om die Circulaire visie 2050 ook in de praktijk te gaan brengen. Maar ons doel moet in ieder geval niet zijn dat rapportages zonder doel dienen. Ik heb ook, maar dan schiet ik een klein beetje uit de heup, ik heb ook niet het idee dat de rapportageplicht daadwerkelijk wordt veroorzaakt door de provincie, om heel eerlijk te zijn hierin. Maar wij zullen het zeker als een aandachtspunt, dat kan ik dan tegen u zeggen, als aandachtspunt meenemen, ook in het spoor vergunningverlening toezicht handhaving dat we verder gaan uitwerken. Dan de vraag van Volt. Hebben we die ... Hebben we dat al in zicht? Nog niet. Wat we zullen doen, wat ik u kan aangeven, is dat we voor die sessie van 15 mei op dit onderwerp, hoe gaan wij inzichtelijk maken of we onze doelen aan het bereiken zijn, dat we dat meenemen in die sessie van 15 mei. Dan verwijs ik u ook graag nog even naar de brief waarin wij de motie van de SGP en ook wat andere partijen hebben beantwoord over het monitoren. Want daar zitten wel ... Ik denk dat dat relevante input is voor de vraag die u ook stelde. Ik zal maar gewoon eerlijk zijn, het is niet altijd zo makkelijk. Niet dat u denkt dat het makkelijk is, maar het is gewoon niet altijd zo makkelijk. Dus daar zitten echt nog wel wat vragen aan. Maar monitoring zit hierin, zit ook in die brief, laten we 15 mei terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Matser.

Mevrouw Matser: Deze brief werd ook eerder naar verwezen, maar die hebben wij volgens mij nog niet ontvangen. Ik hoop dat die er ergens aankomt, maar ... Ik zie geknik.

De voorzitter: Die staat op de volgende agendacyclus. Dus komt goed. Dat was hem dan, agendapunt 16.

17. SB Evaluatie loket voor maatschappelijke initiatieven

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 17, dat is Statenbrief Evaluatie loket voor maatschappelijke initiatieven, opgevaardigd door de Christine en de SP. De ChristenUnie heeft aangegeven het gesprek met de commissie hierover te willen voeren, dus in uw bijdrage graag even expliciet maken waar u het gesprek ook met de commissie over wil hebben. Dan krijgt u het woord. Mevrouw Kennedy-Doornbos, gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter.

De heer Kamp: Voorzitter, even een punt van orde. Moet de gedeputeerde hier niet bij zijn?

De voorzitter: Dit is de gedeputeerde.

De heer Kamp: Ik dacht dat Van Muilekom er stond.

De voorzitter: Nee.

De heer Bakker: Ik kan me vergissen dat ik het ben.

De voorzitter: Mevrouw Kennedy-Doornbos, gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Wij staan nog steeds achter de oprichting van dit loket en wij vinden eigenlijk dat het te weinig tijd heeft gehad om zich te bewijzen, dat er ook te weinig communicatie heeft plaatsgehad om de ... Het bestaan van dit loket breed bekend te maken. We zouden eigenlijk willen dat het nog enige tijd mag blijven bestaan, om zich nog te kunnen bewijzen. Ook omdat er sommige ideeën nog best wel aardig zijn. Het is natuurlijk ook fijn als mensen met ideeën door zo'n loket doorverwezen kunnen worden naar de gemeente of naar het juiste loket waar ze zich wel zouden kunnen melden. Dus het heeft gewoon nog steeds een functie. Dat is onze mening. Als dat zo is, dan zouden we dat waarschijnlijk via een motie of een ... iets dergelijks moeten proberen te wijzigen. Daarvoor willen we graag draagvlak peilen bij deze commissie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de SP. De heer Harris, gaat uw gang.

De heer Harris: Dank u wel, voorzitter. Bedankt voor de beantwoording van de vragen. Hoewel wij nu een beter beeld hebben van hoeveel mensen daadwerkelijk bewust waren van het maatschappelijk initiatievenloket, vindt onze fractie dat het toch goed zou zijn om het loket open te houden voor minstens nog een jaar of een aantal jaar. Soms is er tijd nodig voordat mensen gebruik maken van een provinciaal ... Van provinciale loketten zoals deze. Als er een initiatief dat ingediend werd via het loket uitgevoerd zou worden, zou dit de inspiratie kunnen zijn voor veel meer initiatieven. Participatie is ontzettend belangrijk en wij zouden het zonde vinden als een interessante mogelijkheid als deze verdwijnt omdat er in het eerste jaar niet genoeg initiatieven waren. Als antwoord op de ChristenUnie, wij zouden dat graag steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even de cirkel rond wie behoefte heeft om hierop te reageren. Daarom vraag ik dat ook. Ik begin wij GroenLinks. De heer El Hamdaoui, gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Bedankt, voorzitter. Het is goed dat er initiatieven worden genomen om de burger bij de provincie te betrekken. Worden vaak over het hoofd gezien als overheidsorgaan. Het is positief om een loket te hebben om direct contact te hebben met de burger. Maar we hebben wel het gevoel dat er niet echt genoeg is gedaan om dit loket te promoten. Eén advertentie op LinkedIn klinkt niet echt als een effectieve manier om burgers te bereiken. Dus er is een kans dat we de motie steunen, er is draagvlak. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw De Widt, gaat uw gang.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Jammer dat het niet het gewenste resultaat heeft bereikt, maar dat lijkt er dus ook wel op dat die communicatie wat mager is geweest. Op zich zouden wij denken, kan het niet aansluiten bij andere loketten? Het is mooi als een inwoner met zijn ideeën op één plek terecht kan en dat dat niet al te ingewikkeld is. Dus daar zouden we misschien qua communicatie op een andere manier op kunnen insteken, dat het dan wel gaat werken. Dat het wat makkelijker gemaakt wordt.

De voorzitter: Mijnheer Harris, u heeft een interruptie.

De heer Harris: Ik vraag me af wat ... Als alle loketten een soort van op één ... Eén loket worden, dan vraag ik me heel even af of het niet een soort ideeënbusje wordt waar mensen eigenlijk geen vertrouwen in

hebben dat het iets doet. Voor mij lijkt het juist heel fijn als er een redelijk specifiek loket is waar mensen een duidelijk idee hebben van, als ik hier iets indien, dan heeft het zo'n vorm en dan wordt het ook serieus genomen. Dus is mijn collega van D66 het met mij eens dat het eigenlijk niet altijd even goed is om alle loketten bij elkaar op één ... In één loket te zetten?

De voorzitter: Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Dat vind ik best wel een lastige vraag. Waar het eigenlijk met name om gaat, is dat het makkelijker vindbaar is. Of het dan per se één loket moet wezen, dat weet ik eerlijk gezegd niet. Maar als je voor alles een eigen deurtje of raampje maakt, dan wordt het een enorm bouwwerk waar niemand makkelijk meer een weg in vindt. Dus het gaat eigenlijk meer om een soort algemene vraag, hoe maken we de provincie makkelijker toegankelijk? Dat laat ik graag aan de communicatiespecialist over.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik denk inderdaad dat het op zich een charmant initiatief is. Misschien is twaalf maanden inderdaad te kort. We houden van burgerparticipatie. Ik ga me niet mengen in deze discussie hoe dat je de burger beter kan bereiken. Misschien moet daar inderdaad maar eens een communicatiespecialist nog eens over nadenken. Maar verder misschien wel steun in. Maar ik moet met de achterban kortsluiten omdat wat langer open te houden.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Kolk, gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. In basis denk ik dat wij niet per se heel erg enthousiast zijn over dit idee, omdat het met name bij de gemeente ligt. Echter, het loket is er gekomen en dan is zes tot twaalf maanden best wel kort denk ik om dan goed te kunnen kijken of het werkt. Ik denk dat mensen misschien ook zo'n initiatief zien en dan gaan ze er eens over nadenken en dan, voordat je dan tot daadwerkelijk een aanvraag bent gekomen, duurt dat gewoon even. Ook denk ik een goede vraag van, hoe is dit dan eigenlijk gepromoot, dat daar nog wat beters mee gedaan kan worden. Maar in principe zijn wij denk ik voorstander om het nog iets langer open te houden.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van der Star, behoefte aan reactie? Gaat uw gang.

De heer Van der Star: Bedankt, voorzitter. We sluiten ons aan bij de ChristenUnie. We vinden eveneens dat het digitaal loket te snel is opgeheven. Het digitaal loket is een goed communicatiemiddel met de inwoners die ideeën willen lanceren of andere initiatieven. Mocht er toch een doorstart plaatsvinden van het digitaal loket, dan hopen we dat er een goede promotie daarvan is, dat het bekend is onder een grote groep mensen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel. Als ik het zo beluister, en ik heb ook ... Het is natuurlijk niet mijn commissie, dus ik praat misschien wel voor mijn beurt binnen mijn partij, maar ik ben wel van de communicatie van oorsprong en het lijkt mij, als je hier nog eens een goede campagne tegenaan zet, zou ik dat wel de moeite waard vinden om dat nog een keer te proberen. Maar ik ben ook benieuwd hoe Gedeputeerde Staten hier tegenover kijkt. Voordat we de volwaardige steun kunnen toekennen, moet ik het natuurlijk even met mijn fractie bespreken.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, behoefte aan een reactie? Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Wij sluiten ons ook aan bij de ChristenUnie. We vinden het ook kort om goed te kunnen evalueren. Participatie en het bereiken van de burger vinden wij echt van cruciaal belang. Die burger lijkt nu niet bereikt, dus dat is niet afdoende. We wachten eerst even het antwoord van de gedeputeerde af.

De voorzitter: Dank u wel. Geen behoefte aan het woord voor het CDA? Geen behoefte. Mevrouw Hoek, geen behoefte? Dan zijn we daarmee ... Hebben we de termijn van de Staten ... Of van de commissie afgerond. Dan gaan we naar het college. Mijnheer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Voorzitter, dank. Misschien allereerst, er kan bijna een beetje het beeld ontstaan in de commissie dat Gedeputeerde Staten, dat deze organisatie niet open zou staan voor maatschappelijke initiatieven of dat met het sluiten van dit loket we zeggen, willen we allemaal ... Ik ga ervan slaan. Willen we allemaal niet meer horen. Interesseert ons niks. Niks is minder waar. Volgens mij is het heel duidelijk geworden de afgelopen tijd in het coalitieakkoord en andere ambities die we met elkaar hebben gesteld, die zijn ons ook, hoe zeg je dat, aangemoedigd door Provinciale Staten, dat uitnodigend bestuur, openstaan voor ideeën, geluiden uit de samenleving, we hebben een mooie bijeenkomst met de Utrechtse bondgenoten daar ook over gehad die ook gaat over dat samenspel en ruimte bieden van initiatieven uit de samenleving, staat hoog op de agenda. Ik ga er dadelijk nog wat over zeggen wat ons betreft het voorstel zou zijn om hiermee invulling te geven en te trachten tegemoet te komen aan de wensen uit een deel van de commissie. Maar toch even twee kanttekeningen nog. Aan de ene kant wordt gezegd, het is matig gepromoot. We hebben toch wel een iets ander beeld. Met de beschikbare middelen die wij hebben, en LinkedIn is overigens een erg goed bezocht platform voor de provincie, maar we hebben het ook in het nieuwsbericht gezet, onze website, wordt ook goed gelezen, maar ook via de huis-aan-huisbladen verspreid. Dat wordt echt flink gelezen. Dat verschijnt op heel erg veel deurmatten. Brengt me bij het tweede punt. Ik zou ons, GS, PS, gunnen om daar nog eens iets langer bij stil te staan, dan te zeggen, als ik zo vrij mag zijn, we moeten het openhouden. Is toch de vraag, is er daadwerkelijk in de provincie Utrecht zoveel initiatief waar de provincie een oplossing voor kan bieden dat via een loket ons gaat vinden en wij daar vervolgens ook daadwerkelijk iets mee kunnen doen? Ik ben daar, als ik heel eerlijk ben, een beetje kritisch over of dat echt zo is. Want we zien dat ... Veel partijen die bij ons aankloppen hebben goede ideeën, dat heeft u ook in het overzicht kunnen zien, maar komen vervolgens ... Zijn het toch vaak zaken die liggen bij de gemeente. Natuurlijk willen wij meedenken, maar dat is toch iets wat primair niet bij ons ligt. Of het zijn zaken, het zijn aanmoedigingen, of soms een klacht of een hartenkreet of iets dergelijks. Staan wij dan hierna niet meer open? Zeker wel. Dus altijd via e-mail, via de website, via allerlei evaluatieformulieren, via enquêtes, op velerlei wijze zijn wij ... Overigens zijn er nog heel veel andere loketten in de lucht waarvan we zeggen, die zijn wel goed. Bijvoorbeeld het landbouwloket hebben we recent nog gehad. Daar zeggen we, die zijn zo gericht, daar heeft het echt meerwaarde. Maar hierop hebben wij echt onze twijfels. Ik denk, om eerlijk te zijn, durf de stelling wel aan dat het langer openstellen van dit loket op deze manier niet opeens gaat meer leiden tot maatschappelijk initiatieven en dat hier een stortvloed, een lawine aan initiatieven via dit loket gaat binnenkomen. Dan komt denk ik de vraag op tafel, vinden wij dan ook de mensen en middelen, want we moeten dit wel bemensen, je moet het in de lucht houden, zijn die dan het waard? Wij zeggen, die richten we liever op een andere manier in. Dat zou dan ook mijn voorstel zijn, dat we dit, want ik hoor het heel goed, hoe komen ... Hoe staan wij open en hoe vinden wij via onze kanalen voldoende de initiatieven die er zijn waar wij een rol kunnen spelen, dat we dat in de op te stellen Participatieverordening als gevolg van de wet die nog in de Eerste Kamer moet aangenomen worden, de Wet op de versterkingen lokale participatie, dat wij daarin, in het licht ook van de ... Het Right to Challenge en hoe werken we samen met bewonersinitiatieven, dat wij in het licht daarmee oppakken en ook eens even goed intern kijken naar, hoe kunnen we op de goede manier ook via onze website of andere middelen openstaan en een loketachtige functie hebben voor initiatieven uit de samenleving? En wat is daar dan ook een beetje doelmatig en efficiënt in. Daarvan hebben wij u ook net een brief gestuurd dat, zodra die wet is aangenomen in de Eerste Kamer, kunnen wij ook formeel aan de

slag en dan komen wij daar bij u terug en zou ik het heel plezierig vinden om daar met elkaar nog eens wat ... In iets meer diepte over door te spreken.

De voorzitter: Dank u wel. U heeft een korte reactie, interruptie? We hebben geen tweede termijn, even en ...

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Geen tweede termijn. Kunt u anders toezeggen dat dit loket voor maatschappelijke initiatieven openblijft totdat wij ... De nieuwe Participatieverordening in werking treedt? Want dan kunnen we het er in elk geval met elkaar over hebben. Maar dat staat dan wel in tegenspraak met wat er in de Statenbrief staat.

De voorzitter: Mijnheer Bakker, gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Het is op dit moment ook nog, als je kijkt ook op de website, de loketwebsite, staat hier ook nog. Dus ik vind het eigenlijk wel mooi voorstel dat mevrouw Kennedy doet. Dus volgens mij zeggen we, we houden hem even aan, aan beide zijden. Misschien zou dat het compromis kunnen zijn. Wij laten hem even zo en zullen u dan informeren over hoe het daar staat en nemen hem dan mee, op wat voor manier dan ook, die laten we dan nog even open, wanneer wij meer weten over die Participatieverordening en hoe gaan we met dat bewoners ... Sorry, gemeenten, het bewonersbod, Right to Challenge, hoe geven we dat invulling? Dan zullen we dat daarin betrekken en u daarover informeren, ook wat er nog eventueel extra toch is binnengekomen. Misschien hebben mensen het debat wel gekeken, voorzitter. Zou zomaar kunnen.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dan ga ik er dus van uit dat hij openblijft.

De voorzitter: Mevrouw Kennedy-Doornbos.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Pardon. Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik ervan uit dat die openblijft totdat de nieuwe Participatieverordening is vastgesteld door PS en dat deze discussie daarin terugkomt. Correct?

De voorzitter: Volgens mij is dat inderdaad precies wat er zojuist door de gedeputeerde is gezegd.

Gedeputeerde Bakker: Eens.

De voorzitter: Correct. Dan hebben we daarmee dit agendapunt afgerond.

18. SB Actualisatie Sociale Agenda 2024

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt 18, de Statenbrief Actualisatie Sociale Agenda 2024. Dat is opgevaardigd door de ChristenUnie, de SGP, BBB en de SP. En nu ... Maar kijk eens. Daar is die. Hij krijgt zowaar een entree. Voelt toch een beetje als een goochelshow op deze manier. Even kijken. De SGP en de ChristenUnie hebben aangegeven ook het gesprek met de commissie te willen voeren over dit onderwerp. Graag dus even in uw bijdrage specificeren waar u wilt dat de commissie op reageert. De SGP kijkt heel erg in verward. Als het niet zo is, mag dat in uw eigen bijdrage ook nog even benoemen. Dan begin ik bij de ChristenUnie, mevrouw Kennedy-Doornbos. Gaat uw gang.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Wij vinden de Sociale Agenda zoals die geformuleerd staat in deze Statenbrief heel erg gaan over de eigen provinciale organisatie en ook over inclusie en diversiteit, maar dat er heel weinig aandacht is voor mensen die op basis van armoede bijvoorbeeld uitgesloten worden of daardoor niet kunnen participeren. Wij vroegen ons af of daar niet wat meer aandacht voor moet ... Zou moeten zijn in de Sociale Agenda.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de SGP. De heer Van den Dikkenberg, gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, we hebben de technische vraag ges... Of tenminste, we kregen een antwoord op ons opwaardeerverzoek dat al een aardig inkijkje gaf. Toch zouden we nog richting college willen onderstrepen van, hoe borgen we voldoende de positie voor antisemitisme als thema, dat het niet ondersneeuwt in de algemene discriminatielessen? De vraag aan de commissies is van, hoe succesvol vinden we de Sociale Agenda, als we kijken naar de ontwikkelingen in maatschappij en dergelijke? Dan is het eigenlijk in lijn met de CU van, hoe ... Vinden we het voldoende geborgd of zouden we meer wensen?

De voorzitter: Dank u wel. De andere opwaardeerder, mevrouw Ghijssels-Kerkhoff. Gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Heel kort ook. Ik denk dat de Sociale Agenda best een update zou kunnen ... Nodig zou moeten hebben. Eigenlijk sluit dat heel erg goed aan bij wat ChristenUnie ook al aangeeft en SGP. Er is vandaag de dag in de wereld best heel wat aan de hand. Dan, met dat in het achterhoofd, waaronder armoede, waaronder meer frictie en wrijving overal in de wereld, misschien zou die daarop moeten anticiperen aangepast moeten worden. Want ik vind hem ook redelijk eenzijdig op één thema gericht.

De voorzitter: Dank u wel. De laatste opwaardeerder, de heer Harris. Gaat uw gang.

De heer Harris: Dank u wel, voorzitter. Als eerste bedankt voor de heldere beantwoording van de vragen. Ik heb nog wel een aantal opmerkingen. In de beantwoording staat, voor dit jaar zijn we nog bezig met SchoolsOUT en er wordt op verschillende issue-kalenderdagen aandacht besteed aan het feit dat wij een regenboog provincie zijn. Maar een paar zinnen eerder staat er, op dit moment zijn er nog geen specifieke projecten noemen die opgepakt gaan worden rondom de ambitie van Utrecht als regenboogprovincie. Wat ik mij dan afvraag, is hoe het college zeg een regenboogprovincie durft te noemen, terwijl er nog geen plannen zijn voor projecten rondom dit thema. Het enige wat ik hier in zie, is een focus op het profileren van Utrecht als een regenboogprovincie, maar ik zie geen actie, ik zie geen inzet voor het verbeteren van de zorg van transpersonen, ik zie geen inzet voor subsidies voor LHBTIQ+-organisaties. Ik zie geen inzet voor opvang voor dak- en thuislozen, LHBTIQ+-jongeren. Ik zie loze woorden, maar ik zie geen daden. De coalitiepartijen hebben vorig jaar het Provinciaal Regenboog Stembusakkoord ondertekend. Dus ik zou zeggen, ga gewoon een keer die beloftes nakomen. We zijn benieuwd naar de mening van andere partijen of zij het met ons eens zijn dat wij meer actie moeten ondernemen voor de LHBTIQ+-gemeenschap in onze provincie, of dat we het moeten laten bij loze woorden, zoals het college lijkt te doen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even de cirkel rond voor een reactie van andere partijen. Toch wel? In de acht seconden? Gaat uw gang. Ik begin nu aan de rechterkant. Ik was net begonnen aan de linkerkant, dus ik begin nu aan de rechterkant. Dat ...

De heer Gilissen: Voorzitter, het kan heel kort. Ik weet niet of we mee kunnen gaan in het actualiseren, zou wat mij betreft goed kunnen zijn en dat staat ook zelf in coalitieakkoord. Wij zouden vooral nu willen pleiten voor misschien een keer een externe evaluatie van de Sociale Agenda, met name ook de effectiviteit ervan. Ik denk dat het gesprek over actualiseren en aanscherpen, wat we op zich kunnen ondersteunen, ook goed zou kunnen in samenloop met zo'n externe evaluatie van de Agenda zelf.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw De Boer, gaat uw gang.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: De Partij van de Arbeid-fractie is tevreden over de gang van zaken en de speerpunten Verdrag Handicap, regenboogprovincie, laaggeletterdheid, discriminatie en racisme. Het kan misschien hier en daar nog wat concreter, zoals SP aangaf. Ten aanzien van het voorstel van de

ChristenUnie, meer aandacht voor armoede binnen de Sociale Agenda, dat vinden wij een heel erg goed idee. Armoede is echt een bron van niet mee kunnen doen en dus van uitsluiting.

De voorzitter: Even kijken. Wie had er nog meer een reactie gewenst? Ik zie de heer Kamp. Gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde graag even reageren op de brief an sich. Die vinden wij prima. Ook dank daarvoor, ook dank voor de actualisatie. Ten aanzien van de inbreng van de BBB, als het gaat om de technische vragen of het slavernijverleden en het budget daarvoor uit balans is, daar is op beantwoord dat zij vinden dat het niet is. Ik heb begrepen dat er 100.000 euro eerder voor is vrijgemaakt, ook met initiatiefvoorstel dat is genomen. Dus daar denken wij anders over. Tot slot, het laatste punt als het gaat om armoedebeloid, ben ik ook heel erg voor. We hebben ... Volgens mij is er zojuist gesproken bij de lange termijn strategische agenda, hebben we het met elkaar gehad ook over de provinciale taken die wij hebben. Er is gesproken net over cultuur en erfgoed, wat de minimale taken moeten zijn. Ik zou toch een aantal Statenleden ook willen vragen ook te kijken naar wat de provincie ook moet doen en de taken te laten waar ze horen als het gaat om de taken van armoedebestrijding bij de gemeente. Volgens mij was het ooit bedoeld ook om hier met Sociale Agenda te ... Met elkaar te spreken om te kijken waar we bepaalde initiatieven kunnen ondersteunen. Het gaat er niet om om taken naar ons toe te trekken. Dus ik zou daar wel een duidelijke grens willen trekken. Ik vind dat ook bepaalde verwachtingen wekken die wij misschien op termijn niet waar kunnen maken, dus daar wil ik wel voor waken. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer El Hamdaoui van GroenLinks. gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel. Bedankt, voorzitter. We zijn bij de Sociale Agenda. Stiekem, niet stiekem, wij zouden graag Sociale Agenda nog uitgebreider willen zien. Ook wil ik meegeven aan het college om misschien ook te kijken naar andere gemeentes. Ik weet toevallig dat Utrecht, de gemeente Utrecht, nu bezig is, of niet alle gemeentes, maar dat Utrecht nu bezig is met hun inclusie- en diversiteitsbeleid. Ik zie daar wel parallellen in. Misschien een samenwerking. Beter goed gejat dan slecht bedacht, toch? Ook wil ik meegeven om meer aandacht te hebben in de Sociale Agenda bij de acceptatie van transpersonen. Het is een kwetsbare groep dat echt heel veel problemen ervaart. Die mensen hebben onze hulp nodig. Als regenboogprovincie zouden we die groep willen en kunnen helpen.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Van der Kolk. Gaat uw gang.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Ik vind het heel interessant dat u vraagt om meer aandacht voor transpersonen. Want ik kan de tv niet aanzetten of niet door de stad lopen of wat ook en het komt naar me toe. Kortom, ik ... Het gaat over zo'n klein percentage en het is in de gehele maatschappij overal aanwezig. Wat wilt u eigenlijk nog meer? Wat is er dan nu nog niet genoeg?

De voorzitter: De heer El Hamdaoui, gaat uw gang.

De heer El Hamdaoui: Dank u wel, voorzitter. Wat voor mij, wat nog niet genoeg is, is de onveiligheid van transpersonen. Transpersonen zijn nu onveilig op onze straten. Er is niet zo lang geleden een meisje in elkaar geslagen in onze provincie, omdat ze trans is. Mij gaat het niet om reclame. Ik weet ook niet naar wat ... Waar u allemaal naar kijkt. Maar voor mij gaat het voornamelijk over acceptatie, dus niet over cultuur of media of posters op straat.

De voorzitter: Mevrouw Van der Kolk, u wilde reageren.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel. Kijk, voor veiligheid in algemene zin, daar denk ik dat iedereen voor is. Dan is het voor mij niet relevant wat de geaardheid van iemand is of waar iemand vandaan komt. Dus ik wil toch nogmaals aangeven van, wees dan in ieder geval heel concreet. Want het is nu ... Ik heb het idee

dat het juist ook veel irritatie opwekt bij mensen, terwijl de vraag is, wat wil je bereiken? Natuurlijk, dat mensen gewoon kunnen zijn wie ze zijn, maar niet door er eindeloos meer aandacht voor te vragen. De vraag is dus, aandacht of actie?

De voorzitter: Voordat we verdergaan in een heel erg debat dat volgens mij niet zo heel veel meer te maken heeft met de Sociale Agenda, wil ik hem hier ... Een punt achter zetten. Maar gaat u vooral nog even verder met uw betoog.

De heer El Hamdaoui: Mag ik hierop in?

De voorzitter: Bij voorkeur niet eigenlijk.

De heer El Hamdaoui: Het is wel Suikerfeest of Eid-al-fitr. Sorry, excuus. Dan, wat ik ook heel erg jammer vind, misschien is het oneerlijk om mij zo het beleid zo te lezen, zo te beoordelen, is dat ik niet echt bedoel wat bedoeld wordt met ambitie drie, diversiteit en inclusiebeleid op de organisatie. Ik kan het niet direct lezen wat ermee bedoeld wordt. Er wordt wel mbo gezegd, maar is dat de enige groep waar de provincie in investeert? Nu het allerbelangrijkste, voor iedereen die het viert thuis of hier, Eid Mubarak. Voor de mensen die het niet vieren, het is nu bijna, nog twee of drie uurtjes, fijne woensdag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we volgens mij ook aan het eind gekomen van de inbreng van de commissie en gaan we over naar het college. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel. Ik wil even eerst even een paar inleidende woorden doen. Dank voor uw vragen. Eind vorig jaar hebben we de evaluatie gedaan aan de Sociale Agenda. Soms is de tekst bij wat ... De update van waar we aandacht aan gaan besteden, is ook verwezen naar die voortgangsrapportage. Die voortgangsrapportage die bevat veel meer informatie, ook veel meer detailinformatie. Dus het is niet dat we die hele uitvoeringsagenda en wat allemaal loopt nog een keer herhaald hebben. Een ander punt voor de beeldvorming, jaarlijks zit er 500.000 in de Sociale Agenda, waarvan ook nog twee, meer dan twee fte, uit betaald moeten worden. Dus er is jaarlijks een dikke twee ton beschikbaar. Bij de evaluatie die we hebben gehad eind vorig jaar, toen was een van de oproepen van, jullie zijn met goede dingen bezig, maar breng alsjeblief focus aan. Dus probeer niet alles te doen wat maar voorbijkomt. Dus dat was een duidelijke oproep. Die Sociale Agenda die is gericht om dingen aan de orde te stellen, dingen aan te jagen, goede voorbeelden uit te proberen. Maar niet om gemeentelijke taken over te nemen. De heer Kamp zei het net ook. Als je het hebt over armoedebelief, wij gaan geen armoedebelief hier voeren. Wat we wel doen en dat doen we wel op een aantal plekken inmiddels al, dat is natuurlijk dat we iets doen aan, de heer Van Schie is net naast me komen zitten, gratis ov hebben op bepaalde dingen. Dan heb je eigenlijk ook wel een beetje beleid voor mensen met een kleinere beurs. Op het gebied van de energietransitie is er ook ondersteuning nodig ... Mogelijk. Wat we wel ook doen, wat er gaat komen, dat is een plan van aanpak voor laaggeletterdheid. Dan ... Dat we ook kijken van, als je weet om die laaggeletterdheid aan te pakken, dat biedt mensen meer kans om te kunnen groeien en te kunnen doorgroeien. Dus ik denk, dat is wel een belangrijk gegeven. Even een aantekening, er is 200.000 beschikbaar en daar moet alles voor gebeuren. De kracht van de Sociale Agenda is, en dat was wel mooi in die voortgangsrapportage, dat is niet dat ze alleen maar met die 200.000 werken, maar dat ze juist bijvoorbeeld nu ook betrokken zijn bij aanpak van slavernijverleden. Er is 100.000 gekomen voor de Staten. De voedselbanken hebben ze aan gewerkt, ook om mensen die afhankelijk zijn met de kleine beurs ... Ik heb er in het begin iets over verteld over de Groente & Fruitbrigade. Wat ook belangrijk is, mijnheer Van den Dikkenberg, is dat we nadrukkelijk ook racisme, discriminatie, maar zeker ook antisemitisme aan de orde uitstellen en dat volgen. U heeft denk ik ook de kranten gelezen van de data die er is, ook bij het CIDI is binnengekomen de afgelopen weken, dat je dus ziet in ... Ook Art.1 Midden Nederland die voor ons die monitoring doet. Ik schrik er ook van hoe dat ongelooflijk gestegen zijn, die cijfers die daarmee te maken

hebben en dat ... Maken we ons wel zorgen. Dus we proberen soms ook instanties die ermee bezig zijn te ondersteunen, opdat zij hun werk goed kunnen doen. Even wat u zei ook over de LHBTI, daar hebben we ... We ebben een aantal dingen gedaan. Dit jaar zijn we echt bezig met het SchoolsOUT-project dat we in gang hebben gezet. Daar steken we ook echt behoorlijk veel geld in. Dat we eigenlijk hebben gezegd, het is juist ook de goede doelgroep met mensen die net op de middelbare school zitten, dat we die aan kunnen spreken. Daar is best wel wat gelukt, maar we hebben ook gemerkt ... Is dat er ook scholen zijn die zeggen van, wij doen hier niks mee of wij hebben er geen tijd voor of wij hebben ... Allerlei dingen. Maar daarvoor hebben we wel gezegd, en daar heb ik ... Kom ik het komend jaar mee terug, dat we hebben gezegd, wij gaan dit nu goed afronden. De GGD is hier ook bij betrokken. Die hebben al dit soort contacten. Dan gaan we kijken of we hiermee doorgaan, hoe we hiermee door willen gaan en soms ook wel, hoe krijgen we de onderwijsinstanties ook dat ze hier iets mee doorgaan? Want die bepalen het uiteindelijk wat op hun scholen aan de orde komt. Ik hoor een aantal van u zeggen van, ik zou nog veel meer willen. Dan zeg ik van, dan moeten we heel goed nadenken, past het bij ons takenpakket als provincie? Dan hebben we wel eventjes ... Dan praten niet over tonnen maar over miljoenen. Dus je praat daar over een andere orde van grootte wat je kunt doen. Nu is het een soort vliegwiel om dingen te doen. Dat vliegwiel, dat heeft ook een belangrijke rol in de beleidsafdeling hier op de provincie bewust te maken dat je ook met mensen iets doet voor dingen, dus ... Ik heb zelf Wonen. De heer Van Schie heeft Mobiliteit en het ov. Je hebt ook Economie van, wie zijn we eigenlijk ? Zijn we de mensen op een hoogopgeleid ... Of ook mensen met een praktisch of zonder opleiding? Zo zie je eigenlijk dat het iets moet worden van het hele college dat in hun beleidsprogramma's het verder invulling moeten geven, en ook financieel invulling moeten geven, want die middelen zitten niet in het potje Sociale Agenda. Want ik zeg al, daar zit 200.000 in jaarlijks, dus dat is heel beperkt. Even over de evaluatie, de vraag van de heer Gilissen. We hebben dus geëvalueerd, het afgelopen jaar geactualiseerd. Het is voor twee jaar verlengd. Dus voor ... Dus dit is eigenlijk iets dat ik nu mee aan de gang zou willen. Tegelijkertijd gaan we dat wel evalueren. Uw oproep is eigenlijk ... Precies. Uw oproep, laat het een externe doen. Ik heb ook een aantal mensen gehoord, we hebben ernaar gekeken en we kijken ontzettend veel naar wat bij gemeenten gebeurt, ook bij andere provincies. Maar vreemde ogen dwingen. Dus ik begrijp uw oproep heel goed. Dus laten we dat, op het moment dat die twee jaren aflopen, dat we een extern iemand het laten doen. Volgens mij zijn dat de opmerkingen.

De voorzitter: De heer Harris, nog een korte interruptie. Gaat uw gang.

De heer Harris: Ik had gehoopt dat de gedeputeerde hier nog even op terug zou komen, maar er komt dus niks meer bij dit jaar, behalve het afronden project van SchoolsOUT?

De voorzitter: Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Muilekom: Wij hebben op dit vlak netwerktafels met de gemeenten. Wat we bij de netwerktafels hebben gezegd, is van, als er gemeenten zijn die met initiatieven komen, dat we kunnen kijken of we die mee kunnen ondersteunen. Dus we proberen bij de gemeenten op te halen wat daar is en daar leeft en wat ze zeggen, hier willen we iets in gang gaan zetten. Dus het is helemaal niet uitgesloten dat we niks doen. Maar het is ook een punt dat we aan willen sluiten, daar waar energie zit en waar gemeenten zijn die ook iets willen oppakken. Maar goed, wij hebben ... Kijk, je hebt de jaarlijkse Pride, om maar zo te zeggen, en dan ... Goed, ik heb het in die dagen ... In dit ding ook aangegeven, we willen dat ook nadrukkelijker aandacht geven hoe je aandacht besteedt aan de externe kant, maar ook hier in huis geven we er aandacht aan. Maar misschien ... Maar ik heb het idee, wat u allemaal voor ideeën heeft, dat we daar niet capaciteit en de middelen voor hebben om dat allemaal te ... Ik zeg het maar gewoon even heel eerlijk, dus ...

De voorzitter: Volgens mij was dat zo voldoende. Zijn we aan het eind gekomen van deze ... Dit agendapunt. Dan schors ik de vergadering voor tien minuten tot ... Dat ga ik u nu vertellen waarom. Omdat

ik ga wisselen met mijn collega. Die ga ik even vertellen wat er is gebeurd en wat er nog op de agenda staat en daarna gaan we de laatste twee agendapunten afronden. Dus we schorsen even tien minuten tot 16 over. Dank u wel.

19. SB Provinciale U-pas (PUP)

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Kunt u uw zetel innemen? Dan gaan we weer beginnen. Ik heropen de vergadering. Ik heb dus het voorzitterschap even overgenomen. Ik ben inmiddels al een tijdje wakker. Mijn wekker stond vanochtend om 05:00 uur voor het werkbezoek aan Groningen. Dus als ik niet helemaal scherp ben, mijn excuus daarvoor. Het was in elk geval een heel interessant bezoek, samen met onder anderen André. We zijn nu bij agendapunt 19 aangekomen, de Provinciale U-pas. Was een Statenbrief, die is opgewaarderd door een vijftal fracties. Die krijgen nu de gelegenheid om hierin aan te geven hoe we hier met het vervolg aan kunnen gaan. Het is een brief. Dat betekent dat, mocht er ook een concrete actie aan gekoppeld worden, dat dat dan via de kadernota mogelijk is. Als eerste geef ik daarvoor het woord aan de ChristenUnie, mevrouw Kennedy.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Ik wil mijn tijd hiervoor gebruiken inderdaad. Dit is namelijk een heel mooi ... Statenbrief of, wat is dat ook alweer, Statenbrief geloof ik. inderdaad, de Provinciale U-pas. Wij hadden hem natuurlijk graag ingevoerd willen hebben. Nu gaan we kijken naar alternatieven om doelgroepen te ondersteunen, minima in de provincie te ondersteunen. Nou komt er een voorstel waarvan ik denk, maar dat is hem net niet. 700.000 die op zich nog niet is opzijgezet, waar nog ruimte voor gevonden moeten worden in de kadernota, maar dat dan besteden aan een jeugdfonds waarbij jongeren die nu al gedeeltelijk gesubsidieerd worden door de provincie en door de gemeenten nog veel ruimere mogelijkheden krijgen. Namelijk niet alleen dat jij sport of cultuur, een cursus kunt volgen, een muziekinstrument kunt leren bespelen, of naar de voetbalclub of de hockeyclub gaan of zoiets dergelijks met voor voet... Voor sport vaak een maximum van 450 euro, maar dat mogen gemeenten uiteindelijk zelf bepalen, om dat uit te gaan breiden naar te zeggen, je mag en een muziekinstrument leren bespelen en je mag lid worden van een sportvereniging en je mag ook nog een hele dure sport gaan kiezen, want wij gaan voortaan vanuit de provincie dat mogelijk maken. Dan denk ik bij mezelf, en wat dan met die inkomensgroep die daar vlak boven zit? En wat dan met kinderen die misschien uiteindelijk zeggen zo van, ik hoef helemaal niks te betalen, en hun ouders die ook zeggen, ik hoef niks te betalen, als je er geen zin meer in hebt, dan kom je maar gewoon niet. Dan denk ik, waarom niet dat geld, dat we dan blijkbaar bereid zijn om te besteden aan het bevorderen van sport- of cultuurdeelname bij minima, waarom niet dat geld eerder besteden aan het Volwassenenfonds? Want er is een Volwassenenfonds en daarvan gaat de provincie dan alleen de licentiekosten betalen. Heel fijn, zou ik echt superfijn vinden. Zo om meer gemeenten over de streep te halen om daaraan deel te nemen. Maar je mag de doelgroep van het Volwassenenfonds beperken van het Volwassenenfonds. Je hoeft niet aan alle volwassenen die onder een bepaalde minimumgrens leven te zeggen, vanaf nu kun je gratis sporten of gratis aan een cultuurcursus deelnemen. Je kan ook zeggen, we doen het alleen maar voor de leeftijdsgroep 18 tot 23 jaar. Ik zou het zo fijn vinden als zoveel mogelijk gemeenten in de provincie Utrecht gestimuleerd worden om deel te nemen aan het Volwassenenfonds. Als je dan tegen hen zegt, voor de doelgroep tussen de 18 en 23 jaar gaat de gemeente ... Gaat de provincie ook een deel van de kosten vergoeden, zoals we dat ook doen voor het jeugdfonds, dan bereik je veel meer jongeren tot 23 jaar om hen gelegenheid te geven om zich te ontplooiën via sport of cultuur, of dat te leren kennen, wat ook voor die leeftijdsgroep 18 tot 23 jaar heel belangrijk is. Ik kan mij voorstellen dat sommige gemeenten zeggen, maar bijvoorbeeld aan de Universiteit van Utrecht of aan de andere onderwijsinstellingen kun je ook gratis sporten, dus waarom zouden wij hen dan ook ondersteunen? Ik heb met de coördinatie van het Volwassenenfonds gesproken. Je kan elke doelgroep ook uitsluiten. Als je vindt, zij hebben voldoende mogelijkheden om te sporten, dan bepaalt de gemeente uiteindelijk aan wie zij deze ondersteuning willen geven. Dus ik heb eigenlijk liever dat wij op deze manier het Volwassenenfonds ondersteunen, dan een heleboel extra geld aan het

jeugdfonds, dat we niet eens hebben. Het gaat mij ook niet om de hoeveelheid geld, het gaat me er alleen om om gemeente over de streep te trekken om deel te nemen aan het Volwassenenfonds.

De voorzitter: Dank u wel. De volgende die heeft opgewaardeerd is de SGP. Hebben jullie woordvoering? Dan ga ik naar mevrouw De Boer van de PvdA.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Hartelijk dank, voorzitter. Wij zijn eerlijk gezegd een beetje teleurgesteld over deze Statenbrief. Tijdens het lezen dacht ik meteen aan de beroemde zin van Willem Elsschot, tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren. Naar onze mening wordt er te gemakkelijk verwezen naar alternatieven voor de zo door onze Staten gewenste participatie van al onze inwoners en daarmee het verhogen van de kwaliteit van het leven voor mensen met een laag inkomen. Met name de reactie inzake het openbaar vervoer raakt ons. Goed om te lezen dat het gratis ov voor kinderen tot 12 jaar in elk geval wordt doorgezet tot en met 2025. Dat stemt ons dan weer hoopvol. Maar dan de proef met gratis ov voor ouderen. Dit kan toch gerust een succes genoemd worden. Maar liefst het dubbele van het aantal verwachte deelnemers heeft hiervan gebruik gemaakt. De deelnemers hebben allemaal aangegeven dat zij zich hierdoor minder eenzaam hebben gevoeld. Dat is toch belangrijk? Behalve dat eenzaamheid ongelukkig maakt, zorgt het ook voor grote maatschappelijke kosten die we hiermee dus kunnen voorkomen. Dan zeggen, dat is geen taak van de provincie, is wat de Partij van de Arbeid betreft wat al te gemakkelijk. De provincie gaat bovendien over de tariefstelling. Vroeger waren roze strippenkaarten, wie het nog kan herinneren, voor senioren ook heel gewoon. Onze inwoners hebben belang bij een geïntegreerde samenwerking tussen de overheidslagen. In die zin goed dat de provincie hiervoor de samenwerking zoekt met de gemeenten. Zolang het doel en de uitkomst maar helder is, ov moet bereikbaar blijven voor alle doelgroepen en de Partij van de Arbeid zou graag zien dat dit gratis blijft voor ouderen met een laag inkomen en kinderen tot 12 jaar. De U-pas is kennelijk niet het ultieme middel om te bereiken dat alle inwoners van onze provincie mee kunnen doen en er dan ook kunnen komen. In dat kader logisch dat er wordt ingezet om de bestaande initiatieven op gemeenteniveau te intensiveren. Ik voel hier wel ook meteen het gevaar dat het straks uitmaakt in welke gemeente je woont of je kunt meedoen of niet. Dat is immers nu al het geval. Niet elke gemeente doet mee aan het sportfonds Cultuur & Sport voor kinderen, of volwassenen al helemaal veel minder. Daarnaast, hopelijk wordt het niet nodeloos ingewikkeld met al die verschillende regelingen. De mensen zien immers al vaak nu het bos niet meer door de bomen. De U-pas leek wat dat betreft een eenvoudige oplossing. Eén pas waarmee al onze inwoners overal aan mee kunnen doen. Hopelijk lijkt die versnippering niet tot het afhaken van een doelgroep die toch al zo moeilijk te bereiken is. Wij hopen dat Gedeputeerde Staten onze zorgen nog een beetje weg kan nemen wat dat betreft. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de laatste opwaarderende fractie, Volt. Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ik luister met interesse naar de bijdrage van rechts van mij en ik wacht eigenlijk even het antwoord van de gedeputeerde af. Dank.

De voorzitter: Prima. Maar voordat we naar de gedeputeerde gaan, er is ook door de opwaarderende partijen gekozen om ook de reactie van andere fracties te horen. Dus daarvoor ga ik even langs. Ik zie gelijk een hand bij D66. De heer Kamp.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Ik heb geluisterd met waardering, het gloedvolle betoog van mevrouw Kennedy. Ik heb een opmerking gemaakt bij het vorig agendapunt, toen was u er nog niet. Ik wil wel waken voor het feit dat wij niet allerlei taken vanuit de gemeente als het gaat om dit soort initiatieven naar ons toe trekken. Dus wij vinden vanuit D66 de vier voorstellen die er liggen in plaats van een pas de moeite waard van het onderzoeken. Volgens mij heeft u zelf net als voorzitter al meegegeven dat als wij iets willen dat we dat ook met de kadernota dan mee moeten nemen. Maar wij zullen wel bij de

beoordeling van deze plannen ook iedere keer kijken van, wat moeten wij nou wel doen als gaat om de ondersteuning en wat niet? We zijn benieuwd ook naar het antwoord van de gedeputeerde op het voorstel van de ChristenUnie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere fracties die hierover het woord wensen? Dan gaan we naar de gedeputeerden Van Muilekom, als u klaar bent.

Gedeputeerde Van Muilekom: Ja. Dank u wel. Even aan mevrouw De Boer, even ... We hebben natuurlijk gekeken wat de mogelijkheden zijn voor een pas op provinciaal niveau en daar ... Uiteindelijk hebben we een besluit genomen dat dat niet het juiste middel is, dat het ... Dat kun je bijna niet georganiseerd krijgen voor alle 26 gemeenten. Dat was ... Daarom is toen vanuit de commissie eigenlijk een oproep gedaan, wat zijn de alternatieven? In deze notitie is eigenlijk uitgewerkt wat de alternatieven moeten zijn, ook aansluitend conform de motie op taken van de provincie. Even aan mevrouw Kennedy, we hebben in beeld gebracht eigenlijk zo van, stel dat je dit doet, dan zijn dit de kosten. Het is eigenlijk niet een voorstel, maar we hebben wel een soort nummer één, twee, drie en vier gedaan. Dus in die zin ... U zegt dan van, de nummer één spreekt mij het meest aan en je kunt ook niet ... Dus dat ... Laat ik zo zeggen, dat sluit aan bij het beeld dat ik zelf ook heb, dat als je iets zou willen doen, dan ... Dat dit dan nog een ... Op zich een groep is die misschien te veel vergeten wordt of net buiten de boot valt. Weet in ieder geval dat bij het Jeugd Sporten & Cultuurfonds, dat we daar jaarlijks 40.000 euro aan bijdragen. In die zin, het is ... Iedere keer zijn het middelen bij jeugd sport en cultuur voor ... Ook zijn het middelen voor de coördinatie en zo. Maar het is niet dat er lesgeld van betaald wordt. Dus als je kijkt naar het Volwassenenfonds, goed, ik hoef het u niet uit te leggen, want dat stond ook in die brief, maar je betaalt elk jaar een bepaald bedrag, geloof ik, afhankelijk van de grootte van gemeenten, 4000 tot 8000 euro. Daarmee heb je eigenlijk een ... Krijg je dus eigenlijk een soort stuk ondersteuning om het te organiseren binnen je gemeente. Dan gaat het er natuurlijk met name om, als je er wat mee wil doen en je wil dan ook nog de deelnemers tegemoetkomen, dan moet de gemeente daar dan iets mee willen doen. Dus dat moet gematcht worden aan elkaar, die ... De ruimte die de provincie biedt vanuit die licentie en ... Dan kom je wel bij het punt, dat ... Deze motie die is vanuit de Staten gekomen. Dus stel dat u als Staten er iets mee wil, die middelen die zijn er niet. Wat we nog wel hebben, is misschien een restantje in ieder geval voor dit jaar, maar ... Dus het ... Als u er iets mee wil, het voorstel, dan moet u dat zorgen dat het bij de kadernota wordt ingebracht. Dus u snapt dat wel, maar ik dacht, ik zeg het even. Want ik hoor het van mensen zeggen van, dit is het voorstel van het college, wel of niet. Maar wij hebben gewoon in beeld gedacht wat de kosten zijn als je een bepaalde keuze maakt. Nog even over de proef over gratis ov. Goed, wat in het memo staat, dat is natuurlijk de afweging geweest. Ik zit even naar de heer Van Schie te kijken, omdat u met ook de nieuwe concessies bezig bent en misschien er nog veel beter iets over kan zeggen dan dat ik het doe. Maar ...

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dat we het natuurlijk sowieso voortzetten, is natuurlijk het gratis ov voor kinderen tot 12 jaar. Waar we in de vorige commissie bij M&M de toezegging hebben gedaan, is dat we natuurlijk toewerken naar een product waarin we vervoersarmoede aanpakken in samenwerking met gemeenten, dus dat het ook iets wat niet een provinciale pas wordt, even in het kader van de terminologie van het agendapunt van nu, maar wel een product dat we samen laagdrempelig en goed geautomatiseerd kunnen uitvoeren met de partijen die ook de consumenten het eigenlijk het beste kent, namelijk degene die aan de bestedingskant echt het ook nodig heeft. Dus daar komen we met voorstellen voor. Tot die tijd loopt de huidige proef door. Dat doet niks af aan de tevredenheid, zeg ik ook richting mevrouw Kennedy, van de huidige doelgroep die natuurlijk heel blij is daarmee, maar wel met het voornemen van het college om natuurlijk de een bredere doelgroep te gaan bedienen ook met goedkoop ov.

De voorzitter: Was dat jullie betoog? Dat is behandeling in één termijn, dus een tweede termijn kan in principe niet. Maar als ... Een interruptie kan er nog wel, als u toch nog een korte vervolgvraag heeft.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Het is meer het vervolg. Want wij kunnen gewoon in de kadernota zeggen van, we komen met een motie. Maar als dat geld gaat kosten, dan gaat u zeggen, waar gaat u dat dan van betalen? Dus als wij deze Statenbrief gewoon hadden overgenomen, was u misschien zelf met een voorstel gekomen bij de kadernota? Wij zitten natuurlijk niet in de coalitie, daar hebben we geen invloed op. Dus ik zou toch willen zeggen dat wij een motie gaan indienen, een motie vreemd, bij de Provinciale Statenvergadering waarin we dan toch maar gezamenlijk even moeten kijken, wat zouden wij graag als opdracht mee willen geven aan de gedeputeerde om te regelen bij de kadernota? Want dan staat het er tenminste alvast in. Kunnen we het alsnog dan wel weer amenderen, maar dan is er misschien wat geld geregeld. In elk geval hebben we die opdracht dan gegeven ... Meegegeven. Is dat akkoord, of zal ik dat maar gewoon proberen af te stemmen met de BEM-woordvoerders en dan hoort u later nog van me? Dan is dit alles wat ik wil zeggen.

De voorzitter: Dat is altijd mogelijk. Maar een amendement waarbij u ook eventueel met ambtelijke ondersteuning gaat zoeken naar wat ... Waar past het binnen het budget? Dan kan het ook als amendement bij de kadernota. Maar de instrumenten zijn aan u uiteraard. Mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik heb toch nog een nabrandertje. Ik hoor gedeputeerde Van Schie zeggen dat de proef met de kinderen, dat die blijft. Dat is ... Dan is het ook geen proef meer, als het blijft, dan is het dus structureel. Ik lees dat het tot en met 2025 blijft en dat de proef met senioren alleen dit jaar nog is. Dus is nu ... Bedoelt u met blijven tot en met 2025 of bedoelt u structureel blijven? Want dan hebben we dus niet een blijvend product, dus dan moet er voor beide doelgroepen een ander product gevonden worden.

De voorzitter: Gedeputeerde Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Nee, het product voor de gratis kinderen hebben we afgebroken met de huidige concessienemers. We weten nog niet wie de nieuwe zijn. Dus vandaar dat daar een eindtermijn aan zit. Maar het is de inzet van het college om dat ook met de nieuwe concessienemers opnieuw als product ook in te brengen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Ik val in in deze commissie, dus dat ... Ver... Excuseert u me vast wel voor. Dank voor uw toelichting.

De voorzitter: Prima. Dan kunnen we het volgens mij ... De heer Gilissen.

De heer Gilissen: Ik heb ook opeens tijd erbij. Misschien heel kort. Kijk, voor de VVD, we hadden geen inbreng. Maar om mevrouw Kennedy-Doornbos ook te helpen. Voor ons is het wel betreft belangrijk dat er iets van een richting financieel wordt aangegeven. Dus dat zouden we in ieder geval wel willen teruggeven, willen wij het ook serieus in overweging kunnen nemen, het belang dat we aangeven, de gem... De provincie geeft elk jaar meer dan 500 miljoen euro uit. Dus als ... Het helpt ons in ieder geval bij de overweging als er wordt aangegeven waar het geld dan vandaan zou moeten komen. Ter overweging.

De voorzitter: Prima. Dan was dit de behandeling van de Statenbrief over de provinciale U-pas.

20. SB Datastrategie

De voorzitter: Dan gaan we door naar het laatste agendapunt van vandaag, agendapunt 20. De Statenbrief over Datastrategie. Daarvoor was inmiddels al aangeschoven de portefeuillehouder, gedeputeerde Van Schie. Dit onderwerp is opgewaardeerd door de ChristenUnie, dus die krijgt het woord.

Mevrouw Kennedy-Doornbos: Dank u wel, voorzitter. Ik wil opnieuw de mening van de commissieleden peilen over het toevoegen van een extra uitgangspunt. Want dit gaat allemaal over, hoe gaan wij om met data? Maar data kunnen natuurlijk heel veel besluiten ook veroorzaken, zonder dat er menselijk ingrijpen aan te pas hoeft te komen. Je hebt helemaal geen opleiding nodig om gewoon in te kunnen voeren, een aantal zaken in de computer en dan komt er een besluit uitrollen. Je hoeft ook helemaal niet te begrijpen hoe zo'n algoritme werkt. Je hoeft alleen maar het besluit mee te delen aan de burger die bijvoorbeeld een vergunning heeft gevraagd. Dus daarom leek het mij goed om toch een uitgangspunt toe te voegen. Data zijn input voor besluiten en monitoring, maar de kwaliteit van besluiten en evaluaties hangt af van gesprekken, inhoudelijke argumenten en personele continuïteit. Dus dat nog steeds de ambtenaar als persoon gewoon weet waar hij mee bezig is en uit kan leggen waarom het besluit wordt genomen en niet alleen maar datagestuurd is en dat de burger die iets wil van de provincie, ook gewoon altijd uitleg kan krijgen en niet alleen maar van, sorry, dit komt uit de computer rollen en daar moet dan u maar mee leven. Dan wordt er verwezen in het antwoord naar uitgangspunt C. Daar staat, we gebruiken data op een transparant en ethisch verantwoorde manier, alsof het daar al staat. Maar ik vind daar dat toch heel anders dan het uitgangspunt waar ik zelf eigenlijk om vraag. Dus ik vroeg me gewoon af, hoe staan jullie daarin? Moet er eigenlijk nog een uitgangspunt bij of staat in uitgangspunt C al voldoende om te weten dat de menselijke maat altijd vooropstaat.

De voorzitter: Dan gaan we de commissie langs wie daarop wil reageren. De heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, in de vorige periode is hier met de heer Jaring Hiemstra volgens mij daar uitgebreid over gediscussieerd inderdaad van, hoe zorg je ervoor dat algoritmes toegankelijk zijn en ook controleerbaar zijn, dat je niet je data in een black box stopt en dat er dan wat uitrolt. Ik ben het er wel mee eens dat daar altijd een menselijk oordeel over plaats zal moeten vinden en in ieder geval een gesprek over plaats zal moeten vinden. Want op het moment dat je slechte data hebt, en inderdaad, zonder enige opleiding kun je er data instoppen en er komt wat uit, dan bevordert dat de besluitvorming in ieder geval niet. Op het moment dat je daar een judgement alsnog overheen laat gaan, dan kun je daar in ieder geval die validatie aan toevoegen en dat helpt meestal in het begrijpelijk maken en het vertrouwen krijgen in het algoritme. Dus wat dat betreft veel steun. We zien natuurlijk in andere debatten rondom stikstof en dergelijke wat er gebeurt met modellen en algoritmes en dergelijke als dat een eigen leven gaat leiden. Dus veel steun voor deze toevoeging.

De voorzitter: Prima. Zag ik nog een hand bij de heer Harinck.

De heer Harinck: Dank, voorzitter. Ook voor mij natuurlijk een lange dag, maar een onderwerp dat te maken heeft met digitalisering, daar gaat mijn hart sneller van kloppen. Dus daarom toch hiernaartoe gereisd ook met de fiets. Hetzelfde kan ik volgens mij zeggen van de heer Van Schie, wiens ... Ook een passie heeft voor dit onderwerp volgens mij. Allereerst grote complimenten voor deze Datastrategie. Er staan echt goede zaken in, vind ik. Het delen van data met partners via één provinciaal platform is een goed voorbeeld, maar ook de kennisdoorontwikkeling die is gewaarborgd en de concrete acties die erin staan, spreekt ons heel erg aan. In het verlengde met wat mevrouw Kennedy zegt, er wordt natuurlijk al wel heel erg gesproken over dit onderwerp. We gaan aansluiten bij een algoritmeregister, waar wij ook al eerder voor hebben gepleit. Dus in die zin dacht ik, transparantie is goed gewaarborgd. Maar ik ben wel benieuwd van de reactie van de gedeputeerde op uw vraag. Wij hebben in ieder geval ook vragen gesteld aan de organisatie rondom privacy en hebben ... We zijn best wel tevreden met de antwoorden die daarop zijn gekomen. Als bijvangst van een van de andere vragen die was gesteld, hebben wij gezien dat hoe de ambtenaar nadachten over omgaan met open source-ontwikkelingen en -aanbestedingen. Ik weet het, het is niet echt Datastrategie, maar toch vond ik dat onderwerp een beetje twijfelachtig. Het is een soort van uitgangspunt, maar er zijn geen regels voor. Dus daar denk ik nog wel over na om daar een vervolg aan te geven buiten deze Datastrategie, dus hoe wij omgaan als provincie met op open source in ons

aanbestedingsbeleid. Daar wil graag wel, als mensen geïnteresseerd zijn, daar lang over nadenken. Maar voor nu, we zijn heel erg tevreden over deze strategie en ik ben heel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op de vraag van mevrouw Kennedy. Tot zover.

De voorzitter: Prima. De reactie van de gedeputeerde horen we straks. Nu als eerste mevrouw Van der Kolk.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Eens met de ChristenUnie. Ik denk ook dat het niet in C is vervat. Transparantie is wat ons betreft niet hetzelfde als de menselijke maat, het kunnen uitleggen. Dus wij zouden ook voor zijn om dat op die manier toe te voegen aan deze brief.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Dank, voorzitter. Ook wij sluiten ons aan bij de vragen van de ChristenUnie. Ook benieuwd naar de beantwoording hierover. Belangrijk onderwerp. Dank.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Wij sluiten ons ook zeker aan en vinden eigenlijk dat jammer dat het zo laat op de avond het laatste onderwerp en een laatste stuk is geweest, omdat het het thema van de toekomst is en we misschien als provincie hier veel meer tijd aan zouden moeten besteden. Niet op dit tijdstip en niet in deze volgorde. Dat is meer voor een vervolg een opmerking.

De voorzitter: Voor het vervolg kunt u ook bij de agenda aan de ... Vooraf aangeven of je een onderwerp eerder gewenst wilt hebben en of die ook opgewaardeerd ... U kunt hem ook natuurlijk zelf opwaarderen dan. Dan was dat de bijdrage van de commissie in één termijn. Dan gaan we nu naar gedeputeerde Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Ook dank voor het signaal dat de commissie natuurlijk hiermee afgeeft. Kijk, los van hoe het precies verwoord is in de strategie, is natuurlijk het uitgangspunt van de hele ambtelijke organisatie en ook van GS met deze strategie uiteraard dat we geen dingen doen die we niet kunnen uitleggen. Dat staat volgens mij ook duidelijk in de strategie verwoord. Het moet altijd navolgbaar zijn. Het ... We moeten ons baseren op data die een betrouwbare bron heeft, die ook openbaar te maken is. Dus daar gelden gewoon alle regels volgens de Woo ook voor. Dus we proberen inderdaad de transparantie waar de heer Harinck ook over sprak, natuurlijk te betrachten. Voor alle inzet van data die ook direct met burgers te maken heeft, met inwoners, geldt altijd het principe van human in the loop. Dat staat ook in de technische beantwoording, maar dat is ook echt de strategie en de manier waarop we werken. Human in the loop, er is altijd een mens bij betrokken. Dus dat betekent dat het dan inderdaad ook uitlegbaar, controleerbaar, valideerbaar moet zijn wat je ook doet. Zoals mevrouw Kennedy hem uitlegt in haar eerste vraag, zo van, de conclusies die ... Nee, de bron die leidt tot de conclusie moet ook altijd gebaseerd zijn op gesprekken, op andere bronnen dan louter data alleen. Die vind ik wel lastig, want er zijn natuurlijk heel veel dingen die wij doen waar we niet uitgebreide informatierondes nog gaan doen, anders dan de informatie die tot ons komt. Bij mijn met eigen domein Mobiliteit bijvoorbeeld gaat het om, weet ik veel, gegevens van VRI's die uiteindelijk dan leiden tot besluiten van systemen. Daar gaan we niet nog even vragen van, stond het stoplicht op groen, mevrouw? We weten al dat het op groen stond. Dus dat vind ik dus wel een lastige, zoals die in die enge vorm werd uitgelegd. Maar u heeft dus gelijk dat daar waar het contact met inwoners betreft we altijd willen dat er een menselijke controle op het systeem zit of mogelijk is, op het moment dat erom gevraagd wordt. Dat is ook het uitgangspunt waarmee we werken. Dus u kunt natuurlijk nog een concreet tekstvoorstel doen, maar zoals u hem zojuist formuleerde vond ik hem dus te eng. Als u dat meer comfort geeft, wij denken dat we het erin hebben verwoord en dat het ook afdoende borging biedt voor de strategie. Want los van de strategie hebben mensen natuurlijk ook

gewoon werkprotocollen, instructies, ethische kaders, alles wat we nog verder ontwikkelen, wat ook nodig is om dingen te gaan doen als je data gebruikt en komt het ook later ... Er komt nog een Statenvoorstel terug natuurlijk, waar we de hele digitaliseringsstrategie nog bespreken. Maar we wilden dit niet laten wachten, juist omdat we het belangrijk vinden, gezien de snelheid van de ontwikkelingen, dat de ambtelijke organisatie ook een beetje houvast heeft ook hoe ze ermee omgaat. Wat u beschrijft in andere onderschrijven, is dat ook wel precies wat we daarmee bedoelen. Dus volgens mij zit er geen licht tussen wat mevrouw Kennedy vraagt, voorzitter, en hoe we opereren. Als u een heel concreet tekstvoorstel heeft waarvan u denkt van, dat kunnen we misschien dan als toevoeging nog doen, dan van harte welkom. Dan nog even een vraag van de heer Harinck over open source. Dat is wel precies die transparantie waar we het net over hadden die je daarvoor nodig hebt. Want sommige producten zijn nou eenmaal black box en dan weet je ook niet waar je aan toe bent. Er zijn natuurlijk ook wel personele leveranciers waar we mee samenwerken, zoals Microsoft, die niet open source zijn, maar toch wel een soort vinkje hebben van, die voldoen dan aan de standaarden die we daar blijkbaar met zijn allen voor hebben. Maar die zijn niet zo transparant als we zouden wensen. Dus de voorkeur is altijd open source, maar niet alles is op die manier beschikbaar. Maar ik denk dat we daar met de heer Bakker ook nog over kunnen praten als we op een later moment nog de hele softwareanalyse doen van wat we dan wel niet in huis halen. Dan is de expertise van de Staten van de heer Harinck in het bijzonder natuurlijk ook van harte welkom. Heel specifiek nog. Ik zie nog één annotatie bij een vraag over het punt van mevrouw Kennedy over wat we zojuist dus human in the loop noemden, maar in elk geval menselijke interactie. Ook als we genoeg uitmaken van kunstmatige intelligentie-modellen en zo, blijft het uitgangspunt dat de uitkomst daarvan altijd door iemand gezien wordt voordat het wordt toegepast. Dus dat is ook wel de manier waarop we werken. Daarmee hoop ik de commissie enigszins gerustgesteld te hebben, voorzitter, dat dat wat gevraagd wordt ook geleverd wordt en is het natuurlijk een eerste product in een reeks die u nog gaat krijgen waarin we dit gesprek met elkaar volgen en is het ook iets wat continu adaptiviteit vraagt, zowel van de ambtelijke organisatie alsook van u als toezichthouders en opdrachtgevers, zullen we maar zeggen. Als daar nog aanvullende informatie op komt, gaan we dat met een brief uiteraard nog meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. Er komt volgens mij ook nog een Statenvoorstel. Klopt dat? Wanneer komt die? In het najaar van 2024. Als er verder geen interrupties zijn op de bijdrage van de gedeputeerde, dan kunnen we ook dit agendapunt afsluiten.

Sluiting

31. Sluiting

De voorzitter: Dan wil ik jullie allemaal hartelijk bedanken voor jullie bijdragen vandaag tijdens deze lange vergadering. Ik zie nog een laatste punt van mevrouw Van der Kolk.

Mevrouw Van der Kolk: Dank u wel, voorzitter. Gewoon even bedankt voor het overnemen van het voorzitterschap, zeker na zo'n lange dag. Dus het was niet heel lang, we hebben ons best goed gedragen, maar toch.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een korte doorkijk naar de volgende BEM. Dat staat er ook altijd nog even op. Het aanbieden van het jaarverslag 2023 van de ABB Adviescommissie, de kadernota uiteraard en ook het Statenvoorstel Wijzigen reglement van orde. Hele fijn avond.

